BRATISLAVA 2023

VZNIK A ZÁNIK MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV NA SLOVENSKU V ROKU 2022

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO DOPRAVY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2023

Všetky práva vyhradené.
Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam grafov, tabuliek a skratiek ... **4**
Úvod ... **7**
1 Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov ... **8**
1.1 Fyzické osoby - podnikatelia ... 9
1.2 Právnické osoby – podniky ... 11
2 Vznik malých a stredných podnikov na Slovensku ... **14**
2.1 Vznik MSP podľa veľkostnej kategórie ... 17
2.2 Vznik MSP podľa právnych foriem ... 18
2.3 Vznik MSP podľa odvetvovej štruktúry ... 20
2.4 Vznik MSP podľa sídla ... 23
3 Zánik malých a stredných podnikov na Slovensku ... **28**
3.1 Zánik MSP podľa právnych foriem ... 30
3.2 Zánik MSP podľa odvetvovej štruktúry ... 33
3.3 Zánik MSP podľa sídla ... 34
4 Dynamika vývoja a čistý prírastok vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku ... **38**
4.1 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa právnych foriem ... 39
4.2 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetvovej štruktúry ... 42
4.3 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla ... 48
5 Finančné ukazovatele vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov ... **55**
5.1 Finančné ukazovatele vzniknutých MSP ... 56
5.2 Finančné ukazovatele zaniknutých podnikateľských subjektov ... 59
Záver ... **61**

Zoznam grafov, tabuliek a skratiek

Zoznam grafov

Graf č. 1: Vývoj počtu MSP v r. 2009-2022 v SR 9
Graf č. 2: Vývoj počtu FO a PO MSP na Slovensku v r. 2009-2022 9
Graf č. 3: Vývoj počtu živnostníkov (MSP) v r. 2009-2022 10
Graf č. 4: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v r. 2009-2022 10
Graf č. 5: Vývoj počtu PO MSP v r. 2009-2022 11
Graf č. 6: Vývoj počtu spol. s. r. o. v r. 2009-2022 12
Graf č. 7: Vývoj počtu a.s., ZO, družstiev a ostatných foriem PO v r. 2009-2022 v SR 12
Graf č. 8: Vývoj počtu vzniknutých MSP v rokoch 2009-2022 v SR 14
Graf č. 9: Porovnanie vývoja vznikov MSP po mesiacoch roka 2022 v SR 16
Graf č. 10: Vývoj vzniknutých FO - podnikateľov MSP v rokoch 2008-2021 v SR 16
Graf č. 11: Vývoj vzniknutých PO MSP v rokoch 2008-2022 v SR 17
Graf č. 12: Vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov v rokoch 2009-2022 v SR 18
Graf č. 13: Vývoj počtu vzniknutých malých a stredných podnikov v rokoch 2009-2022 v SR 18
Graf č. 14: Vývoj počtu vzniknutých živnostníkov a PO v rokoch 2009-2022 v SR 19
Graf č. 15: Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolaní a SHR v rokoch 2008-2021 v SR 20
Graf č. 16: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa odvetví v rokoch 2009-2022 v SR 22
Graf č. 17: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa sídla v rokoch 2009-2022 v SR 27
Graf č. 18: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v rokoch 2008-2022 v SR 28
Graf č. 19: Priebeh zánikov MSP po mesiacoch v SR v porovnaní s dlhodobým priemerom 29
Graf č. 20: Vývoj počtu zaniknutých FO-podnikateľov v rokoch 2008-2022 v SR 30
Graf č. 21: Vývoj počtu zaniknutých PO v roku 2008-2022 v SR 30
Graf č. 22: Vývoj počtu zaniknutých živnostníkov a PO v rokoch 2009-2022 v SR 31
Graf č. 23: Vývoj počtu zaniknutých slobodných povolaní a SHR v rokoch 2009-2022 v SR 32
Graf č. 24: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v rokoch 2009-2022 v SR 33
Graf č. 25: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2009-2022 v SR 37
Graf č. 26: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov v SR v rokoch 2009-2022 38
Graf č. 27: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v SR v roku 2009-2022 38
Graf č. 28: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - živnostníkov v roku 2009-2022 v SR 39
Graf č. 29: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - slobodných povolaní v roku 2009-2022 v SR 40
Graf č. 30: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - SHR v roku 2009-2022 v SR 41
Graf č. 31: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých PO v roku 2009-2022 v SR 41
Graf č. 32: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v pôdohospodárstve v roku 2009-2022 v SR 42
Graf č. 33: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v priemysle v roku 2009-2022 v SR 43
Graf č. 34: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v stavebníctve v roku 2009-2022 v SR 43
Graf č. 35: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchode v roku 2009-2022 v SR 44
Graf č. 36: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v doprave a informáciách v roku 2008-2020 v SR 44
Graf č. 37: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ubytovaní a stravovaní v roku 2009-2022 v SR 45
Graf č. 38: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchodných službách v roku 2009-2022 v SR 45
Graf č. 39: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ostatných službách v roku 2009-2022 v SR 46
Graf č. 40: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2009-2022 v SR 46
Graf č. 41: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji v roku 2009-2022 49
Graf č. 42: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji v roku 2009-2022 49
Graf č. 43: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji v roku 2009-2022 50
Graf č. 44: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Nitrianskom kraji v roku 2009-2022 50
Graf č. 45: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji v roku 2009-2022 51
Graf č. 46: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trenčianskom kraji v roku 2009-2022 51
Graf č. 47: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trnavskom kraji v roku 2009-2022 52
Graf č. 48: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Žilinskom kraji v roku 2009-2022 52
Graf č. 49: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa sídla v roku 2009-2022 53
Graf č. 50: Vývoj podielu podnikov s kladným VH (vzniknuté v 2018) v rokoch 2018 – 2022 59
Graf č. 51: Vývoj podielu podnikov s kladným VH (zaniknuté v 2022) v rokoch 2018 - 2022 60

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Počet podnikateľských subjektov podľa veľkostnej kategórie a právnych foriem v roku 2022 ... 8
Tab. č. 2: Prehľad počtu FO - podnikateľov (MSP) podľa právnych foriem v r. 2022 a podiel na FO - podnikateľov ... 10
Tab. č. 3: Prehľad počtu PO MSP podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2022 ... 11
Tab. č. 4: Index vývoja jednotlivých typov PO v SR ... 13
Tab. č. 5: Počet vznikov MSP v jednotlivých mesiacoch roku 2022 v SR ... 15
Tab. č. 6: Počet vznikov MSP podľa veľkosti v rokoch 2008-2020 v SR ... 17
Tab. č. 7: Počet vznikov MSP podľa právnych foriem v rokoch 2009-2022 v SR ... 18
Tab. č. 8: Index vývoja vzniknutých MSP podľa právnych foriem v SR ... 20
Tab. č. 9: Vznik podnikov PO podľa jednotlivých právnych foriem ... 20
Tab. č. 10: Počet vznikov MSP podľa odvetví v rokoch 2009-2022 v SR ... 21
Tab. č. 11: Index vývoja vzniknutých MSP podľa odvetví v SR ... 22
Tab. č. 12: Vývoj vzniknutých subjektov v roku 2022 v porovnaní s dlhodobým priemerom ... 23
Tab. č. 13: Počet vznikov MSP podľa sídla v rokoch 2008-2022 v SR ... 23
Tab. č. 14: Počet vznikov MSP podľa sídla v rokoch 2021-2022 v SR v prepočte na počet obyvateľov ... 24
Tab. č. 15: Index vývoja vzniknutých MSP podľa sídla v SR ... 27
Tab. č. 16: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov v jednotlivých mesiacoch roku 2022 v SR ... 28
Tab. č. 17: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v r. 2008-2020 v SR ... 30
Tab. č. 18: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v SR ... 32
Tab. č. 19: Počet zánikov vybraných právnických osôb ... 32
Tab. č. 20: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2008-2022 v SR ... 33
Tab. č. 21: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v SR ... 34
Tab. č. 22: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2008-2022 v SR ... 34
Tab. č. 23: Počet zánikov MSP podľa sídla v rokoch 2008-2022 v SR v prepočte na počet obyvateľov ... 35
Tab. č. 24: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v SR ... 37
Tab. č. 25: Prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov s ohľadom na čistý prírastok v SR v roku 2008-2022 ... 39
Tab. č. 26: Index vývoja vzniknutých, zaniknutých podnikateľských subjektov a čistého prírastku v SR ... 39
Tab. č. 27: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2008-2022 v SR ... 42
Tab. č. 28: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2021 a 2022 v SR ... 47
Tab. č. 29: Dynamika ČP podľa odvetví 2020/2019 (krátkodobá) ... 47
Tab. č. 30: Vývoj ČP podľa odvetví v roku 2022 voči dlhodobému priemeru (2008-2021) ... 48
Tab. č. 31: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v roku 2008-2022 v SR ... 48
Tab. č. 32: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v roku 2021 a 2022 v SR ... 53
Tab. č. 33: Dynamika ČP podľa sídla 2022/2021 (krátkodobá) ... 54
Tab. č. 34: Vývoj ČP podľa sídla v roku 2022 voči dlhodobému priemeru (2008-2021) ... 54
Tab. č. 35: Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k stavu finančných ukazovateľov vzniknutých MSP ... 56
Tab. č. 36: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov novozaložených MSP v roku 2020-2022 (stav) ... 57
Tab. č. 37: Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2018 ... 57
Tab. č. 38: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2018 (vývoj) ... 58
Tab. č. 39: Prehľad počtu subjektov (MSP) vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2022 ... 59
Tab. č. 40: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2020 (vývoj) ... 60

Zoznam obrázkov

Obrázok 1: Vzniky podnikov podľa odvetvovej štruktúry v jednotlivých okresoch SR v roku 2022 ... 25
Obrázok 2: Vzniky podnikov podľa právnej formy v jednotlivých okresoch SR v roku 2022 ... 26
Obrázok 3: Zániky podnikov podľa odvetvovej štruktúry v jednotlivých okresoch SR v roku 2022 ... 35
Obrázok 4: Zániky podnikov podľa právnej formy v jednotlivých okresoch SR v roku 2022 ... 36

Zoznam skratiek

ČP	čistý prírastok
FO	fyzická(é) osoba(y)
L2	likvidita 2. stupňa
L3	likvidita 3. stupňa
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MSP	malé a stredné podniky
p. č.	poradové číslo
PO	právnická(é) osoba(y)
SBA	Slovak Business Agency
SHR	samostatne hospodáriaci roľník/roľníci
SR	Slovenská republika
SZČO	samostatne zárobkovo činná(é) osoba(y)
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
VH	výsledok hospodárenia

Úvod

Rok 2022 sa vyznačoval skončením protipandemických opatrení a normalizácie ekonomickej situácie po zložitých, rokoch 2020 a 2021. Napriek tomu sa však podnikatelia museli vysporiadať s dvoma udalosťami, ktoré navzájom súvisia a mali výrazný dopad na podnikateľské prostredie v SR. Vo februári 2022 vypukla vojna medzi Ruskom a Ukrajinou, pričom ako následok týchto udalostí do životov podnikateľov zasiahli rastúce ceny surovín a najmä energií. Preto je dôležité sledovať, ako tieto globálne udalosti zasiahli do podnikateľskej aktivity slovenských podnikateľov a ich vôle zakladať, resp. rušiť podnikateľské subjekty a aktivitu.

Publikácia „Vznik a zánik malých a stredných podnikov na Slovensku“ je pravidelným analyticko-štatistickým dokumentom zameraným na analýzu početnosti vznikov a zánikov malých a stredných podnikov na Slovensku, kvantifikáciu čistého prírastku a finančných ukazovateľov vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov podľa štyroch kritérií – veľkostnej kategórie, právnych foriem, odvetvovej štruktúry a sídla. Publikácia okrem stavu v roku 2022 analyzuje aj vývoj ukazovateľov v čase, ktorý je doplnený o prijaté legislatívne opatrenia vplývajúce na vznik a zánik podnikateľských subjektov na Slovensku. Analýza tak umožňuje nielen identifikovať veľkostné kategórie, právne formy, odvetvia či regióny, ktoré sú na Slovensku podnikateľsky najviac alebo najmenej žiadané, ale odhaľuje aj dopad legislatívnych zmien na podnikateľské prostredie. Okrem podrobnej analýzy početnosti vznikov, zánikov a čistého prírastku, obsahuje analýza aj kvantifikáciu finančných ukazovateľov vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku, na základe ktorej možno identifikovať finančné zdravie podnikov na začiatku a na konci podnikateľskej činnosti.

Dokument je rozdelený do piatich kapitol. Prvá kapitola má informačný charakter a venuje sa zhodnoteniu aktuálneho stavu MSP na Slovensku. Druhá kapitola sa zameriava na podrobnú analýzu vznikov MSP v členení podľa spomínaných štyroch kritérií. V tretej kapitole sa venujeme analýze zánikov podnikateľských subjektov v totožnom členení s výnimkou kategorizácie podľa veľkosti. Štvrtá kapitola má sumarizačný charakter a bilancuje údaje o vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektoch v podobe čistého prírastku, resp. úbytku. Obsahom záverečnej kapitoly je analýza vybraných finančných ukazovateľov vzniknutých MSP v prvých piatich rokoch podnikateľskej činnosti (2018 – 2022) a zaniknutých podnikov rovnako v posledných piatich rokoch existencie.

1 Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov

V roku 2022 bolo evidovaných 670 817 aktívnych podnikateľských subjektov – z nich až 670 161 patrilo do kategórie malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“), čo predstavuje 99,9 % z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov. Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií boli v najväčšom počte zastúpené mikropodniky (0-9 zamestnancov) s celkovým počtom 653 972 podnikateľských subjektov, ktoré v relatívnom vyjadrení tvorili 97,5 % všetkých podnikateľských subjektov. Druhou najpočetnejšou kategóriou boli malé podniky (10-49 zamestnancov), ktoré tvorili 2,0 % z celkového počtu podnikateľských subjektov (resp. 13 622 podnikateľských subjektov). V roku 2022 pôsobilo na Slovensku aj 2 747 podnikateľských subjektov spadajúcich do kategórie stredných podnikov (50-249 zamestnancov), ktoré tvorili 0,4 % celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov.

Tab. č. 1: **Počet podnikateľských subjektov podľa veľkostnej kategórie a právnych foriem v roku 2022**

Veľkostné kategórie / právne formy	Podniky	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Spolu	
					abs.	%
Mikropodniky	250 545	376 027	23 622	3 598	653 792	97,5%
Malé podniky	12 665	934	13	10	13 622	2,0%
Stredné podniky	2 719	28	0	0	2 747	0,4%
SPOLU MSP	265 929	376 989	23 635	3 608	670 161	99,9%
Veľké podniky	**654**	**2**	**0**	**0**	**656**	**0,1%**
SPOLU	266 583	376 991	23 635	3 608	670 817	100,0%

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem sa najpočetnejším zastúpením aj v roku 2022 vyznačovali živnostníci, ktorí predstavujú dlhodobo najobľúbenejšiu formu podnikania na Slovensku. V roku 2022 pôsobilo na Slovensku 376 991 živnostníkov – z nich 376 989 splnilo kritériá pre zaradenie do veľkostnej kategórie MSP. Podiel živnostníkov na celkovom počte aktívnych MSP predstavoval v roku 2022 viac ako polovicu všetkých MSP (56,3 %). Po živnostníkoch zaznamenali najvyšší počet evidovaných podnikateľských subjektov podniky v počte 266 583 – z nich 265 929 spadalo do kategórie MSP. Podniky tvorili v rámci MSP 39,7 % všetkých aktívnych MSP. V nižšej miere sa na celkovom počte MSP podieľali slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci, ktorí tvorili 3,5 % (23 635 podnikateľských subjektov), resp. 0,54 % (3 608 podnikateľských subjektov).

Aj uplynulý rok potvrdil rastúci trend v počte MSP na Slovensku. V porovnaní s rokom 2009 vzrástol počet MSP do roku 2022 o 24 % (o 129 546 podnikov). Najvyšší medziročný nárast sme zaznamenali v roku 2021 (o 37 138 aktívnych podnikateľov MSP viac). Pokles zaznamenávame v rokoch 2012, 2015 a 2018. Zatiaľ čo v rokoch 2012 a 2018 šlo len o mierny pokles, v roku 2015 bol tento pokles markantnejší (o 34 178 subjektov), čo bolo spôsobené hlavne vplyvom zavedenia novej metodiky Štatistického úradu SR pre stanovenie aktivity subjektu.[1] V roku 2022 bol opäť dosiahnutý historicky najvyšší počet aktívnych MSP na Slovensku a to 670 161 MSP.

[1] Za ekonomicky aktívny subjekt považuje ŠÚ SR subjekt, ktorý mal v sledovanom referenčnom období zamestnancov, tržby alebo investície. K stanoveniu aktivity využíva ŠÚ SR aj údaje z administratívnych zdrojov o platiteľoch zdravotného poistenia.

Graf č. 1: **Vývoj počtu MSP v r. 2009-2022 v SR**

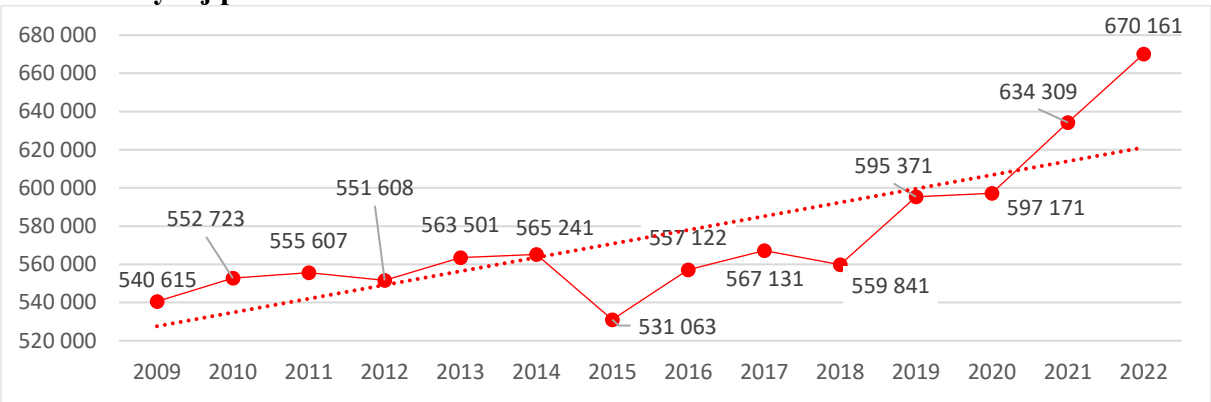

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Fyzické osoby (živnostníci, slobodné povolania a SHR) tvoria viac ako polovicu (60,3 %) z aktívnych MSP, v minulosti ich podiel postupne klesal, uplynulé dva roky rastie. Počet právnických osôb a tým aj ich podiel (39,7 %) aktuálne na celkovom počte aktívnych podnikateľských subjektov skôr klesá a tento trend pozorujeme posledné tri roky. V minulosti dosiahol aj viac ako 40 % podiel na MSP. V roku 2022 vzrástol aj počet fyzických osôb podnikateľov (o 7,3 %) a tiež došlo k nárastu počtu právnických osôb MSP (o 3,3 %). Vývoj počtu FO – podnikateľov a PO MSP v období rokov 2009 – 2022 znázorňuje graf č. 2.

Graf č. 2: **Vývoj počtu FO a PO MSP na Slovensku v r. 2009-2022**

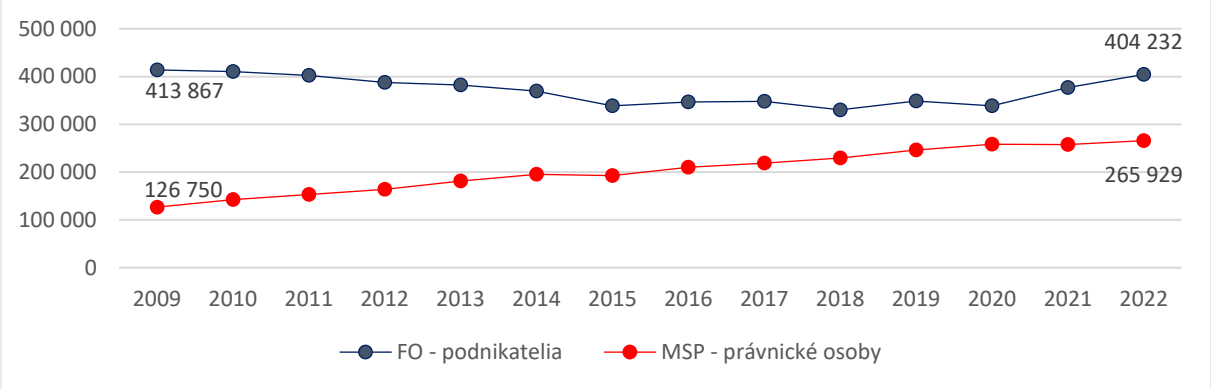

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

1.1 Fyzické osoby - podnikatelia

Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov (MSP) pôsobilo v roku 2022 na Slovensku 376 989 aktívnych živnostníkov, 23 635 osôb ako slobodné povolania a 3 608 osôb pracujúcich ako samostatne hospodáriaci roľníci. Najväčší podiel na celkovom počte aktívnych FO podnikateľov majú dlhodobo živnostníci, pričom tento podiel sa oproti minulému roku zvýšil o 0,4 p. b. na 93,3 % z celkového počtu aktívnych fyzických osôb – podnikateľov (MSP). Slobodné povolania dosahovali v roku 2022 na MSP fyzických osobách – podnikateľoch podiel 5,8 %, oproti roku 2021 ich podiel poklesol o 0,3 p. b. Najmenej je stále fyzických osôb – podnikateľov, ktorí podnikajú ako samostatne hospodáriaci roľníci. V absolútnom počte ide o 3 608 podnikateľov, čo predstavuje podiel na MSP fyzických osobách 0,9 %. Ich podiel oproti predchádzajúcemu roku taktiež mierne poklesol o 0,1 p. b.. Prehľad počtu a podielu jednotlivých kategórií FO – podnikateľov za rok 2022 v členení podľa právnych foriem je uvedený v tabuľke č. 2.

Tab. č. 2: **Prehľad počtu FO - podnikateľov (MSP) podľa právnych foriem v r. 2022 a podiel na FO - podnikateľov**

Typ FO	abs.	% z FO
Živnostníci (MSP)	376 989	93,3 %
Slobodné povolania	23 635	5,8 %
Samostatne hospodáriaci roľníci	3 608	0,9 %
SPOLU	**404 232**	**100 %**

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Živnostníci sú dlhodobo najpočetnejšou skupinou FO – podnikateľov. Počet živnostníkov kontinuálne rastie od roku 2020, kedy naposledy došlo k medziročnému miernemu poklesu absolútneho počtu živností a to najmä vplyvom koronakrízového obdobia. V roku 2022 sa počet aktívnych živností priblížil rekordu sledovaného obdobia, ktorý bol nameraný v roku 2009. Vývoj počtu živnostníkov v rokoch 2009 – 2022 znázorňuje graf č. 3.

Graf č. 3: **Vývoj počtu živnostníkov (MSP) v r. 2009-2022**

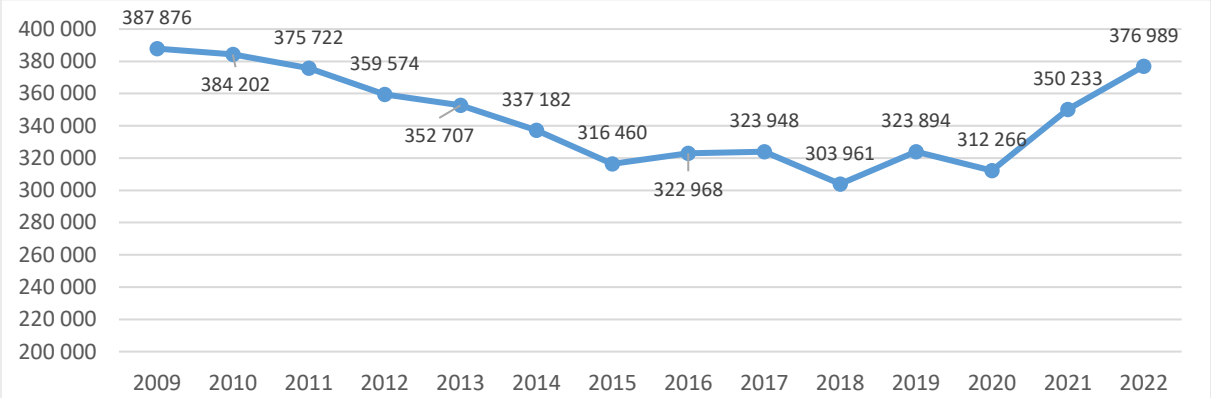

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Počet osôb podnikajúcich ako slobodné povolania (aktívne) zostáva dlhodobo relatívne stabilný a medziročné pohyby sú iba v hodnotách nižších stoviek. V uplynulom roku dosiahol počet slobodných povolaní 23 tisíc, čím prekonal minuloročné hodnoty a dostal sa na najvyššiu úroveň od roku 2014. Počet samostatne hospodáriacich roľníkov stagnuje, resp. veľmi pozvoľne klesá. Trendy potvrdil aj rok 2022 a absolútny počet v hodnote 3 608 samostatne hospodáriacich roľníkov.

Graf č. 4: **Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v r. 2009-2022**

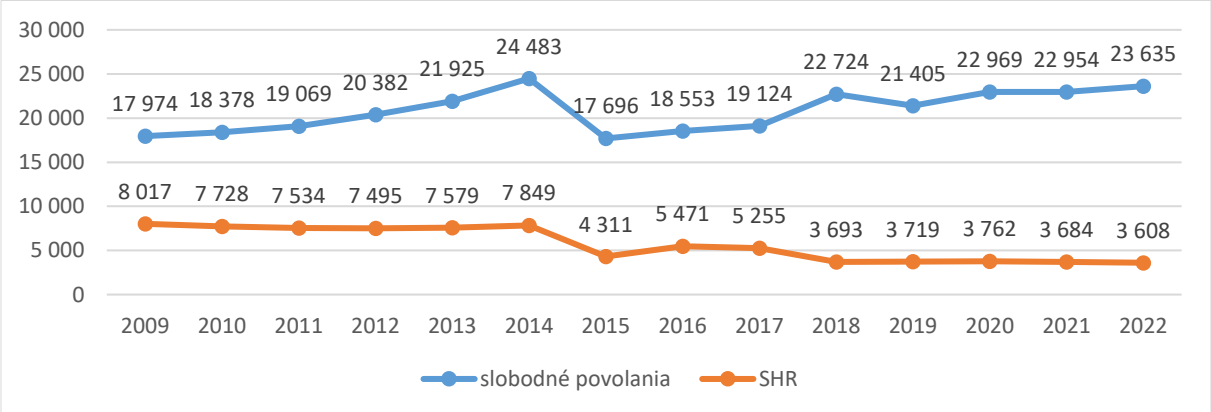

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

1.2 Právnické osoby – podniky

Podiel právnických osôb na aktívnych MSP medziročne opäť klesol a dostal sa pod hranicu 40 %, na hodnotu 39,7 %. Z dlhodobého hľadiska vidíme rastúci trend, ktorý bol však v roku 2021 narušený. Rok 2021 je však špecifickým práve z hľadiska administratívneho výmazu viacerých neaktívnych právnických osôb z obchodného registra, preto tento ukazovateľ môže byť skresľujúci. Podobný pokles evidujeme aj v roku 2015, pričom v tomto čase došlo k uplatneniu novej metodiky ŠÚ SR pre stanovenie aktivity subjektu. Počet aktívnych právnických osôb v roku 2022 už opäť vzrástol a dosiahol 265 929 subjektov. Rastúcu obľúbenosť podnikania formou PO však možno pozorovať predovšetkým v dlhodobom horizonte - v porovnaní s krízovým rokom 2009 sa počet PO – podnikov v roku 2022 viac ako zdvojnásobil. Vývoj počtu PO spadajúcich do kategórie MSP na Slovensku za uplynulých 14rokov znázorňuje graf č. 5.

Graf č. 5: **Vývoj počtu PO MSP v r. 2009-2022**

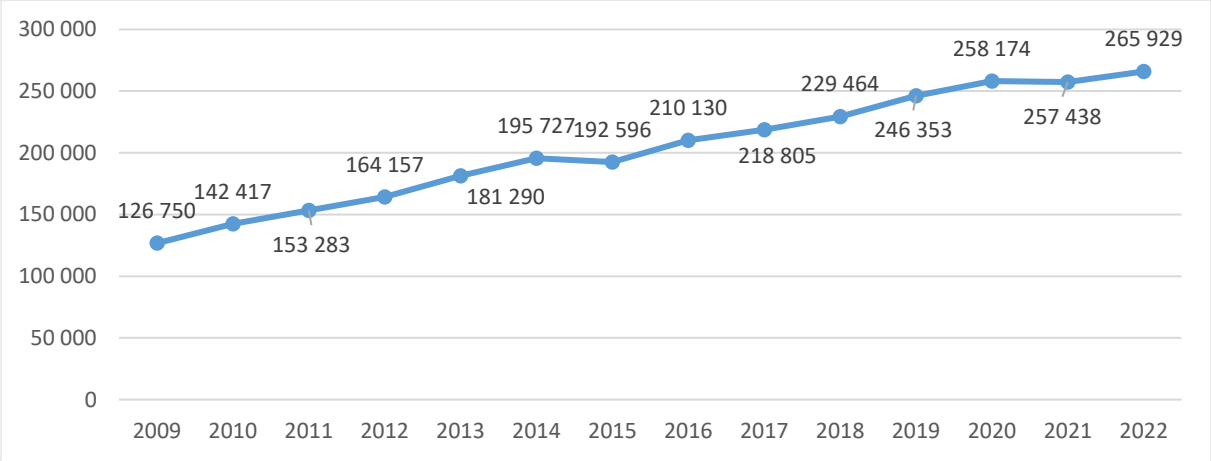

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Medzi právnickými osobami stále dominujú spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré v roku 2022 opäť tvorili podiel na aktívnych MSP PO viac ako 90 % (konkrétne 95,5 %). Oproti predchádzajúcemu roku opäť vzrástol ich podiel, konkrétne o 1,5 p. b. Naďalej pokračoval pokles podielu zahraničných osôb a to z 1,5 % na 0,4 %. Pri ostatných formách podnikania vidíme aj v roku 2022 rast obľúbenosti „jednoduchej spoločnosti na akcie“, ktorá predstavuje relatívne novú formu podnikania a určená je najmä pre malé a mladé spoločnosti a startupy (najmä pre jednoduchosť založenia). Prehľad počtu PO MSP v členení podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2022 znázorňuje tabuľka č. 3.

Tab. č. 3: **Prehľad počtu PO MSP podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2022**

Typ PO	abs.	%
Spoločnosť s ručením obmedzeným	253 562	95,5 %
Zahraničné osoby	1 078	0,4 %
Akciová spoločnosť	5 159	1,9 %
Družstvo	1 432	0,5 %
Jednoduchá spoločnosť na akcie	361	0,1 %
Ostatné	4337	1,6 %
SPOLU	**265 568**	**100,0 %**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Aj rok 2022 potvrdil dlhodobé trendy týkajúce sa rastu počtu aktívnych spoločností s ručením obmedzeným. K tomuto rastu dochádza počas celého sledovaného obdobia, s výnimkou mierneho poklesu v roku 2015. Kým v roku 2009 bolo evidovaných 112 669 spoločností s ručením obmedzeným, v roku 2022 je to už 253 562.

Nárast počtu spoločností s ručením obmedzeným bol zaznamenaný aj v krátkodobom horizonte – medziročne o 4,9 %. Vývoj počtu spoločností s ručením obmedzeným v období rokov 2009 – 2022 v SR znázorňuje graf č. 6.

Graf č. 6: **Vývoj počtu spol. s. r. o. v r. 2009-2022**

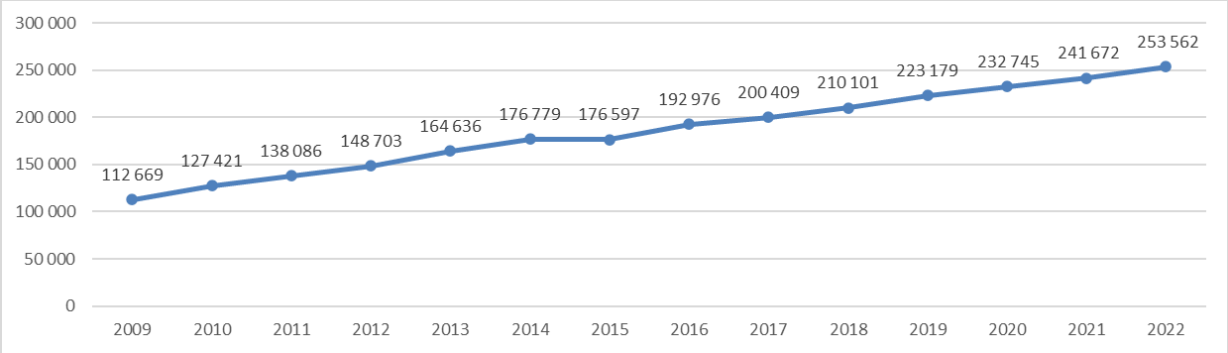

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Ostatné formy podnikania a ich vývoj sa postupne stabilizuje. Veľmi stabilný je počet akciových spoločností, ktorých počet sa z roka na rok dramaticky nemení a pohybuje sa okolo hodnoty 5100. Výrazne dynamický vývoj vidíme najmä pri zahraničných osobách, ktorých počet v roku 2020 dosahoval dokonca hodnôt viac ako 11 tisíc, postupne však klesol a v roku 2022 bol už len 1 078. Tento výrazný pokles je spôsobený aj administratívnymi zásahmi a výmazmi z obchodného registra. Ako agentúra podporujúca MSP registrujeme postupný nárast počtu „jednoduchých spoločností na akcie“, ktoré sú jednoduchšou formou akciovej spoločnosti určenej pre start-upy, či začínajúcich podnikateľov. Počet týchto firiem medziročne vzrástol o 17 % na 361. Vývoj počtu akciových spoločností, zahraničných osôb, družstiev a ostatných foriem podnikania PO v období rokov 2009 – 2022 znázorňuje graf č. 7.

Graf č. 7: **Vývoj počtu a.s., ZO, družstiev a ostatných foriem PO v r. 2009-2022 v SR**

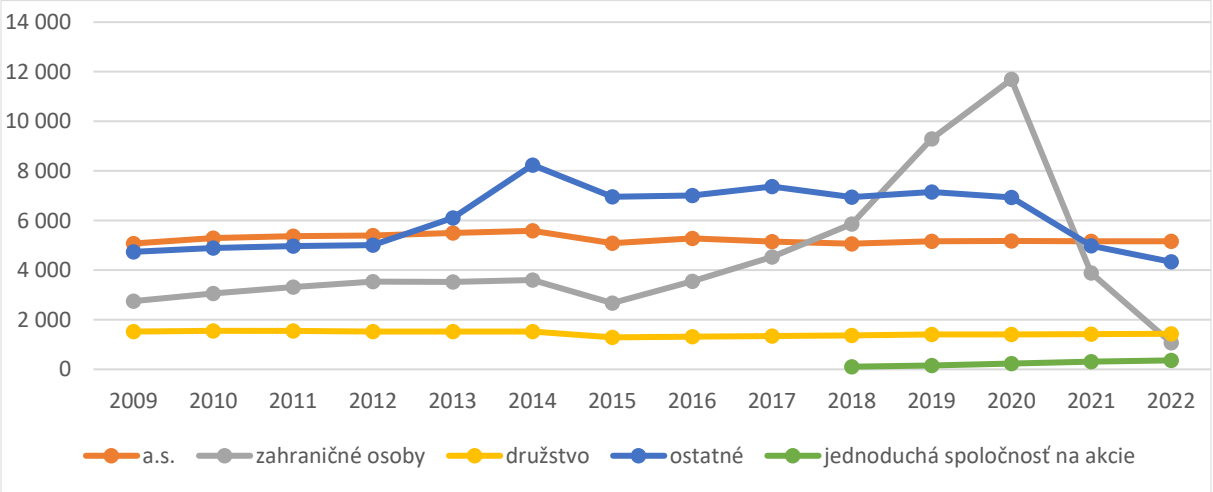

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky vývoja bol v medziročnom porovnaní zaznamenaný nárast počtu podnikateľských subjektov u spoločností s ručením obmedzeným, družstvách a jednoduchých

spoločnostiach na akcie. Najvýraznejší medziročný nárast zaznamenali jednoduché spoločnosti na akcie, ktorých počet vzrástol v roku 2022 o 17,2 %., avšak ich počet v absolútnom vyjadrení je stále pomerne nízky. Menej dynamickým, avšak dlhodobým rastom počtu podnikateľských subjektov sa vyznačovali spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorých tempo rastu dosiahlo 4,9 %. Veľmi mierne vzrástol počet družstiev, medziročne o 0,6 %. Počet akciových spoločností sa medziročne mierne znížil – o 0,1 %. Výrazne klesli, druhý rok po sebe, medziročne až o 72,3 % zahraničné osoby. Index vývoja jednotlivých typov PO v SR znázorňuje tabuľka č. 4.

Tab. č. 4: **Index vývoja jednotlivých typov PO v SR**

Typ PO	2021	2022	Index 22/21	Zmena
Spoločnosť s ručením obmedzeným	241 672	253 562	1,049	↑ 4,9 %
Akciová spoločnosť	5 165	5 159	0,999	↓ - 0,1 %
Zahraničné osoby	3 892	1 078	0,277	↓-72,3 %
Družstvo	1 423	1 432	1,006	↑ 0,6%
Jednoduchá spoločnosť na akcie	308	361	0,871	↑ 17,2 %
Ostatné	4 978	4 337	1,172	↓ -12,9%
PO spolu	**257 438**	**265 929**	**1,033**	↑ **3,3 %**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2 Vznik malých a stredných podnikov na Slovensku

Vznik nových podnikateľských subjektov počas jednotlivých rokov koreluje najmä s hospodárskou politikou, ktorú vláda voči začínajúcim podnikateľom uplatňuje. Vývoja počtu novovzniknutých podnikov sa síce dotýka aj hospodársky cyklus, no v niektorých rokoch pozorujeme pokles napriek všeobecne dobrej hospodárskej situácie. Preto predpokladáme, že na tento vývoj majú vplyv aj legislatívne zmeny. Vývoj je síce nerovnomerný, no trend je vo všeobecnosti od roku 2009 rastúci. V prvom sledovanom roku 2009 bol počet novovzniknutých podnikov (PO + FO) na úrovni 55 583 podnikov. Už o rok na to dosiahol hranicu viac ako 60 tisíc. Prvý pokles počas sledovaného obdobia nastáva až v roku 2012. Následne dosiahol počet novovzniknutých podnikov úrovne viac ako 73 tisíc, avšak nasledovaný pomerne zásadným dvojročným poklesom počtu novovzniknutých podnikov v rokoch 2014 a 2015 (do súvislosti sa nižší záujem o podnikanie dá dať so zavedením tzv. daňových licencií). Počty novovzniknutých podnikov začali zásadne rásť až do roku 2020, kedy síce došlo k medziročnému miernemu prepadu o asi 2 %, no už o rok na to počty novovzniknutých podnikov vzrástli o 11 % medziročne. Čo sa týka uplynulého roka 2022, počet novovzniknutých podnikov dosiahol opäť nový rekord a presiahol 94 000 prvý krát v histórii, pričom nových podnikov vzniklo asi o 2 000 viac ako v roku 2021.

Graf č. 8: **Vývoj počtu vzniknutých MSP v rokoch 2009-2022 v SR**

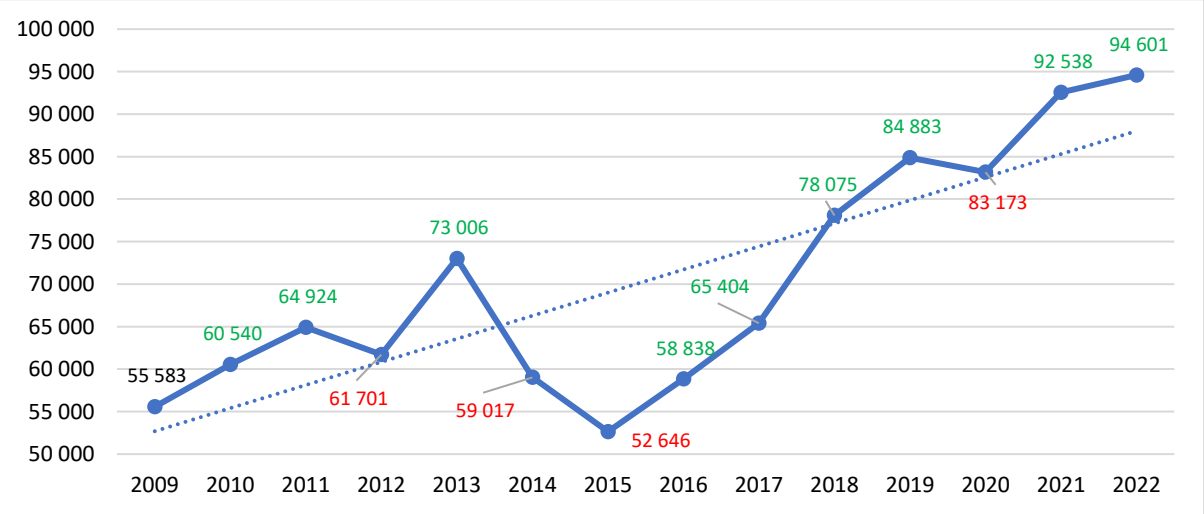

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z časového hľadiska bolo viac MSP zaregistrovaných v priebehu prvého polroka 2022, kedy vzniklo 49 217 podnikateľských subjektov (resp. 52,0 % z celkového počtu vzniknutých MSP).

Tab. č. 5: **Počet vznikov MSP v jednotlivých mesiacoch roku 2022 v SR**

Mesiac	Počet vznikov	%	Počet vznikov za kvartál	%	Počet vznikov za polrok	%
január	9 475	10,0%	25 386	26,83 %	49 217	52,0%
február	7 696	8,1%				
marec	8 215	8,7%				
apríl	7 503	7,9%	23 831	25,19 %		
máj	8 025	8,5%				
jún	8 303	8,8%				
júl	7 533	8,0%	24 383	25,77 %	45 384	48,0 %
august	7 833	8,3%				
september	9 015	9,5%				
október	8 022	8,5%	21 001	22,20 %		
november	7 836	8,3%				
december	5 143	5,4%				
SPOLU	**94 601**	**100,0%**	**94 601**	**100 %**	**94 601**	**100,0 %**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Aj keď na počiatku roku 2022 slovenskú ekonomiku ešte čiastočne ovplyvňovala globálna pandémia COVID – 19, na vzniku nových podnikov sa tento jav neprejavil. Po ustúpení pandémie sa slovenská ekonomika musela vysporiadať s následkami vojny na Ukrajine, ktorá prepukla vo februári 2022. Ani vzniknutá neistota a prílev utečencov nemal výrazne negatívny vplyv na vznik nových podnikov.

Z pohľadu vývoja vznikov podľa mesiacov bolo **najviac nových registrácií zaznamenaných pomerne netradične v januári – 9 475 (v roku 2021 to bol jún), čo predstavuje 10,0 % celkového počtu MSP vzniknutých v roku 2022**. Naopak, najmenej MSP vzniklo opäť v decembri – 5 143 subjektov. Silný z pohľadu vznikov nových podnikov bol ešte september, jún a marec 2022.

V porovnaní s dlhodobým priemerom nebol počet nových registrácii MSP nižší ani v roku 2022 počas jedného mesiaca, pričom do dlhodobého priemeru vstúpili aj relatívne zlé čísla z roka 2020. V nasledujúcich mesiacoch došlo k postupnému nárastu počtu nových MSP až do septembra, kedy počet novovzniknutých MSP začal postupne klesať. V decembri sa dostal pod hranicu 6000 vznikov, avšak napriek tomu **ostal vysoko nad dlhodobým priemerom** znázornenom na grafe č. 9.

Graf č. 9: **Porovnanie vývoja vznikov MSP po mesiacoch roka 2022 v SR**

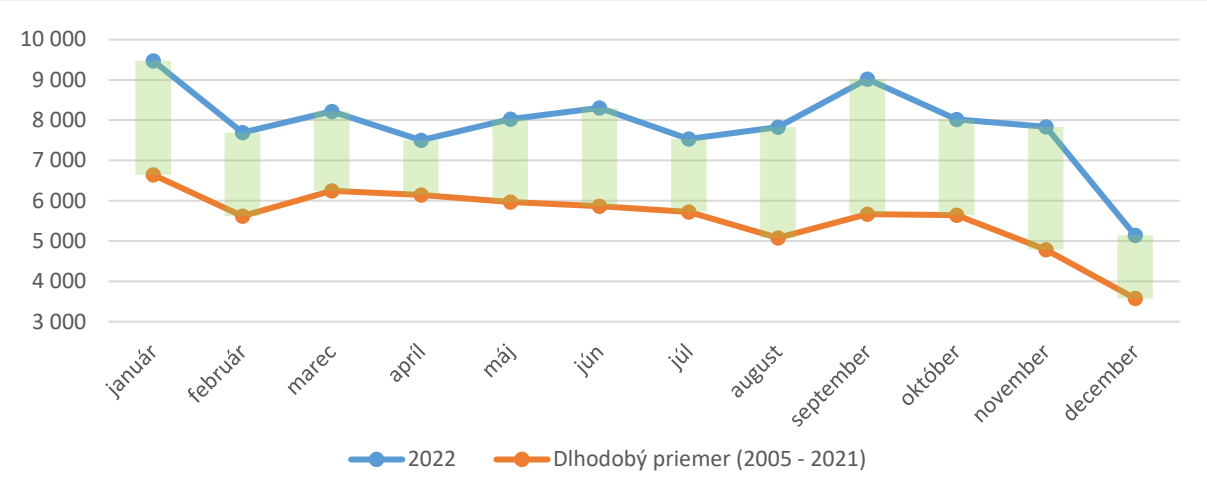

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj vzniku fyzických osôb podnikateľov má dlhodobo rastúci trend. Poklesové obdobia počtu novovzniknutých fyzických osôb podnikateľov evidujeme v roku 2009, následne v roku 2012 a v roku 2015 (aj vplyvom zmien v paušálnych výdavkoch živnostníkov). Napriek hospodárskemu prepadu počas krízového roka 2020 počet novovzniknutých FO podnikateľov dosiahol 60 000. V roku 2021 a 2022 vidíme dramatický rast počtu novovzniknutých FO podnikateľov, pričom rast dosiahol viac ako 74 tisíc nových FO podnikateľov. Výrazný nárast počtu nových registrácií FO v uplynulých rokoch bol spôsobený predovšetkým zvýšením sumy paušálnych výdavkov.

Graf č. 10: **Vývoj vzniknutých FO - podnikateľov MSP v rokoch 2009-2021 v SR**

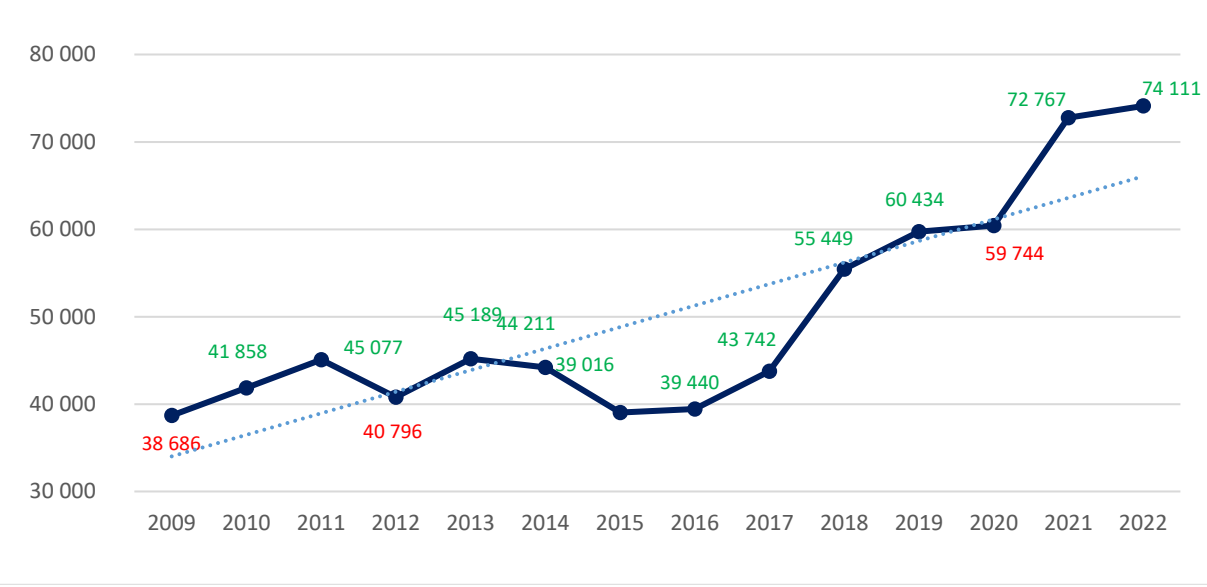

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Početnosť vzniku nových právnických osôb má rozdielnu dynamiku oproti vzniku FO podnikateľov. Pokles počtu podnikateľov vidíme v krízovom roku 2009 a následne aj v rokoch 2014 a 2015. Pokles počtu novovzniknutých podnikateľov PO bol značný aj počas krízových rokov v 2020 a 2020. V uplynulom roku došlo k miernemu oživeniu počtu novovzniknutých PO – podnikateľov a medziročne počet vznikov PO narástol o asi 4 %.

Graf č. 11: **Vývoj vzniknutých PO MSP v rokoch 2009-2022 v SR**

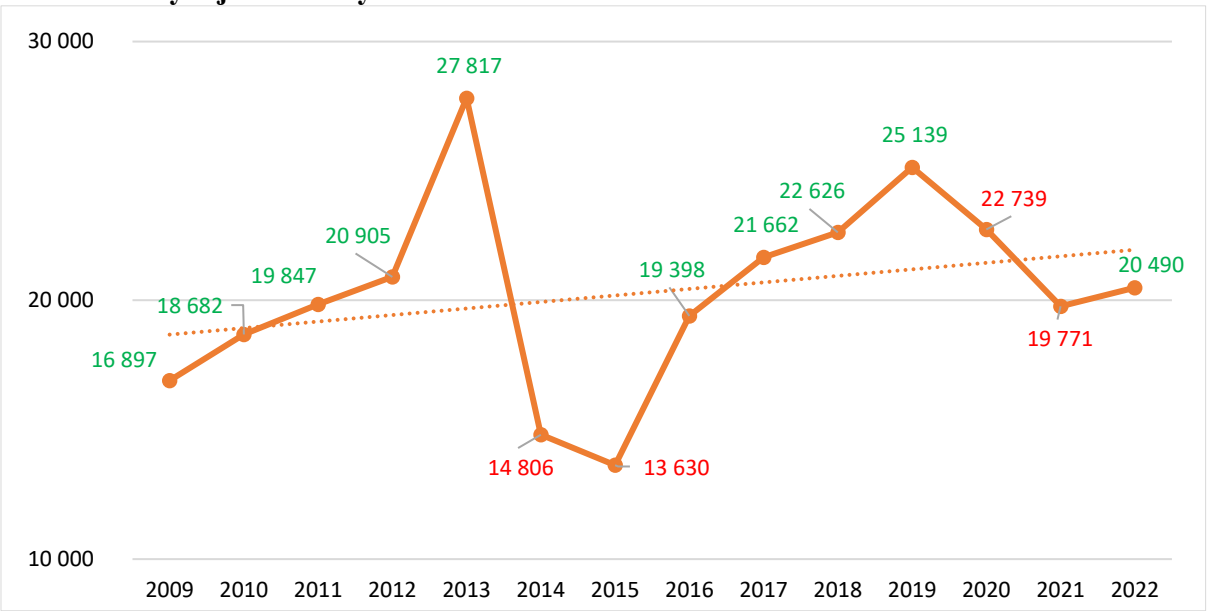

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Celkové zníženie počtu novovzniknutých podnikov, ktoré nastalo v roku 2020(Graf 8) je spôsobené poklesom vzniku právnických osôb podnikateľov, nie však zníženia počtu fyzických osôb podnikateľov – najmä teda s ohľadom na živnostníkov.

2.1 Vznik MSP podľa veľkostnej kategórie

Štandardne vznikajú najmä podniky minimálnej veľkostnej kategórie, tzv. mikropodniky. Aj rok 2022 potvrdil tento trend a z hľadiska veľkostnej kategórie vzniklo 94 523 mikropodnikov. Naďalej ide o 99,9 % všetkých novovzniknutých podnikov.

V porovnaní s mikropodnikmi bol počet novovzniknutých malých a stredných podnikov výrazne nižší – na úrovni 68 (o desať viac ako v roku 2021), resp. 10 podnikateľských subjektov (o 3 viac ako v roku 2021).

Tab. č. 6: **Počet vznikov MSP podľa veľkosti v rokoch 2010-2022 v SR**

Veľkostná kategória	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2021	2022
Mikro	60 431	61 596	58 957	58 704	77 842	83 104	92 473	94 523
Malé	96	97	50	119	216	62	58	68
Stredné	13	8	10	15	17	7	7	10
SPOLU	**60 540**	**61 701**	**59 017**	**58 838**	**78 075**	**83 173**	**92 538**	**94 601**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj počtu novovzniknutých podnikov z hľadiska veľkostných kategórií kopíruje celkovú krivku vzniku nových podnikov. Od roku 2015 pozorujeme kontinuálny nárast počtu nových vzniknutých mikropodnikov a v roku 2022 bol dosiahnutý rekord na úrovni 94 523.

Graf č. 12: **Vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov v rokoch 2009-2022 v SR**

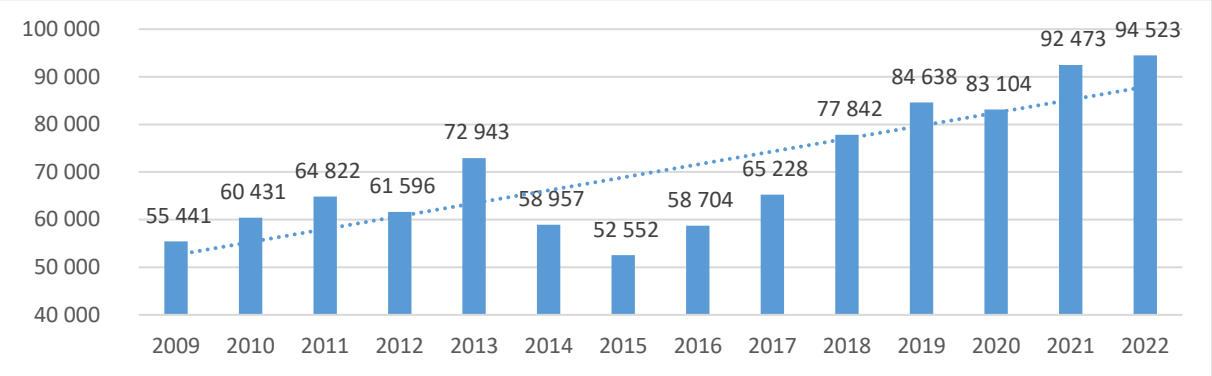

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyšší počet registrácií malých podnikov v sledovanom období bol zaznamenaný v roku 2019 na úrovni 222 podnikov. Rok 2022 patril z hľadiska vzniku malých podnikov k štandardným rokom. Počet novovzniknutých stredne veľkých podnikov bol síce vyšší ako v uplynulých dvoch rokoch, avšak nedosiahol hodnotu počtu 23 z roku 2019.

Graf č. 13: **Vývoj počtu vzniknutých malých a stredných podnikov v rokoch 2009-2022 v SR**

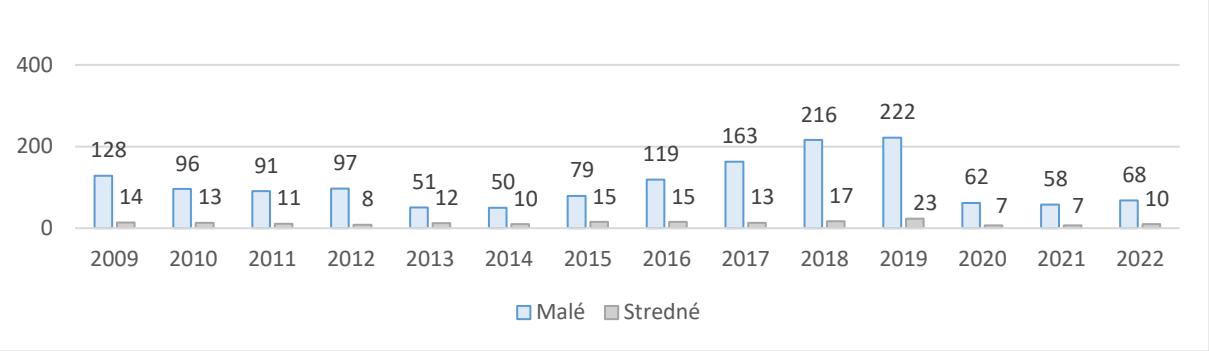

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.2 Vznik MSP podľa právnych foriem

Aj v roku 2022 bolo najobľúbenejšou formou podnikania živnostenské podnikanie. Potvrdil sa trend z predošlých rokov a aj v roku 2022 počet novovzniknutých živností dosiahol nových rekordov. V roku 2022 bolo registrovaných 68 570 nových živnostníkov. V roku 2022 vzniklo aj 20 490 nových právnických osôb, z ktorých drvivú väčšinu tvoria spoločnosti s ručeným obmedzením. Slobodné povolania vznikli v roku 2022 v počte 5 188 a počet samostatne hospodáriacich roľníkov dosiahol 353.

Počty novovzniknutých právnických osôb dlhodobo zaostávajú za počtami živnostníkov. V roku 2022 bol opätovne dosiahnutý rekord v sledovanom období, keď vzniklo viac ako 68 tisíc živnostníkov.

Tab. č. 7: **Počet vznikov MSP podľa právnych foriem v rokoch 2010-2022 v SR**

Právna forma	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2021	2022
Živnostníci	40 442	38 793	41 347	36 518	50 938	54 592	67 528	68 570
SP	1 197	1 742	2 361	1 573	4 021	5 532	4 989	5 188
SHR	219	261	503	1 349	490	310	250	353
PO	18 682	20 905	14 806	19 398	22 626	22 739	19 771	20 490
SPOLU	**60 540**	**61 701**	**59 017**	**58 838**	**78 075**	**83 173**	**92 538**	**94 601**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najviac nových registrácii PO pripadá na rok 2013, čo bolo do značnej miery spôsobené legislatívnou úpravou týkajúcou sa nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke, ktorá nadobudla účinnosť 1.12.2013. Podnikatelia začali do decembra vo veľkom registrovať svoje spoločnosti – v dôsledku čoho došlo v roku 2014 k rapídnemu poklesu počtu registrácií nových PO (o 46,8 %). Po miernom poklese v roku 2015 sa počet PO každoročne zvyšoval až do roku 2019. V krízovom roku 2020 sa registrovalo o 9,5 % (resp. o 2 400) menej PO ako v roku 2019. Vývoj v roku 2021 však nepotvrdil trendy všeobecného hospodárskeho oživenia a počet novoregistrovaných právnických osôb bol opäť nižší ako v predchádzajúcom roku. V roku 2022 vzniklo 20 490 právnických osôb, čo je o 719 viac (o 3,6 %) ako v roku 2021. Z hľadiska počtu nových vznikov sa rok 2022 zaradil medzi štandardné a nevymykal sa dlhodobému priemeru počtu novovzniknutých právnických osôb.

Graf č. 14: **Vývoj počtu vzniknutých živnostníkov a PO v rokoch 2009-2022 v SR**

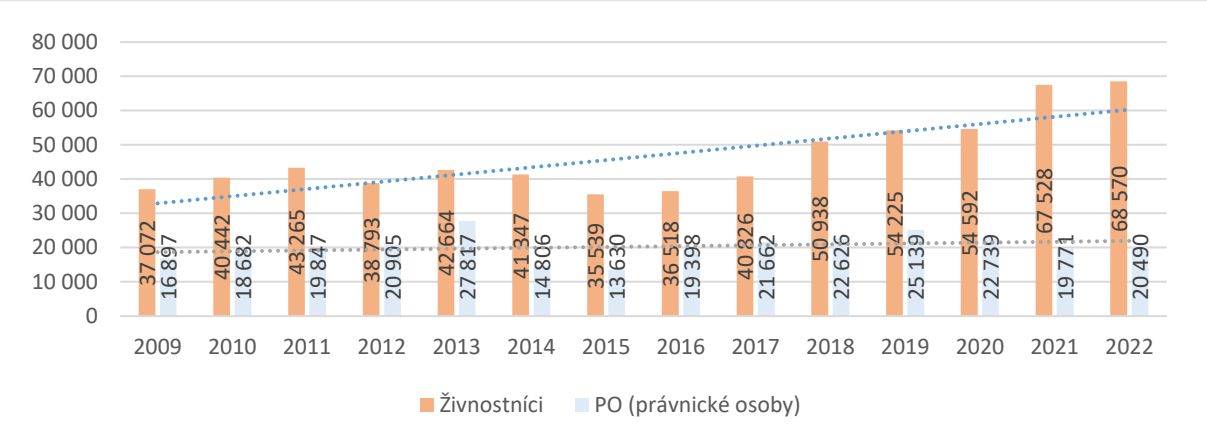

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podnikanie formou slobodných povolaní a SHR je na Slovensku oproti podnikaniu formou živnosti alebo právnickej osoby značne v úzadí a tento trend sa potvrdil aj v roku 2022. Tomu zodpovedá aj počet nových registrácií. Počet registrácií slobodných povolaní v roku 2022 oproti predchádzajúcemu roku mierne vzrástol o 4 % (o 199 viac). Počet nových registrácií je tretí najvyšší od roku 2007.

Vývojový trend v počte nových SHR mal v porovnaní so slobodnými povolaniami diametrálne odlišný priebeh. Záujem o podnikanie SHR výrazne vzrástol v roku 2015, k čomu prispelo zavedenie nových podporných opatrení v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020“ zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v SR. Nárast počtu nových SHR pretrvával do roku 2016, avšak po ňom došlo k výraznému poklesu záujmu o túto právnu formu podnikania. Trend v počte nových SHR potvrdzuje skúsenosti od roku 2017 a postupný pokles nových registrácií. **V roku 2022 došlo k zaregistrovaniu 353 nových SHR**. Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolaní a SHR v r. 2009 – 2022 je znázornený v grafe č. 15.

Graf č. 15: **Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolaní a SHR v rokoch 2009-2021 v SR**

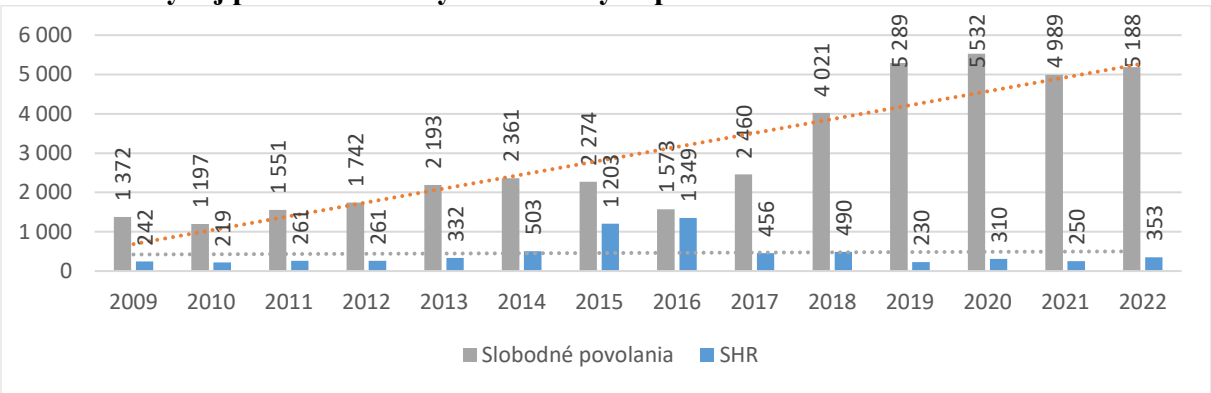

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rok 2022 bol z hľadiska nových vznikov úspešným. Vo všetkých kategóriách došlo k nárastu počtu nových vznikov. V prípade SHR je medziročný rast výrazný a to o 41,2 % medziročne. Nepotvrdil sa tak negatívny trend z minulého roka. Počet novovzniknutých živností vzrástol o 1,5 %.

Tab. č. 8: **Index vývoja vzniknutých MSP podľa právnych foriem v SR**

Právna forma	2021	2022	Index 21/22	Zmena
Živnostníci	67 528	68 528	1,015	↑ 1,5 %
Slobodné povolania	4 989	5 188	1,040	↑ 4,0 %
SHR	250	353	1,412	↑ 41,2 %
PO	19 771	19 771	1,036	↑ 3,6 %
SPOLU	**92 538**	**94 601**	**1,022**	↑ 2,2 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem právnických osôb pozorujeme opäť dominanciu vzniku nových spoločností s ručeným obmedzením. Počty akciových spoločností ostali z hľadiska vznikov pomerne nízke a pri ostatných obchodných spoločnostiach sú jednotlivé vzniky zanedbateľné. Za zmienku stojí ešte vznik 56 družstiev a 38 komanditných spoločností.

Tab. č. 9: **Vznik podnikov PO podľa jednotlivých právnych foriem**

Právna forma	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Spoločnosť s ručením obmedzeným	19 810	19 719	20 549	18 913	19 204	20 027
Akciová spoločnosť	263	253	236	273	293	223
Verejná obchodná spoločnosť	66	11	4	6	9	8
Družstvo	66	80	63	43	71	56
Komanditná spoločnosť	74	67	51	40	32	38
Ostatné	1 383	2 496	4 236	3 464	162	138
SPOLU	**21 662**	**22 626**	**25 139**	**22 739**	**19 771**	**20 490**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.3 Vznik MSP podľa odvetvovej štruktúry

V odvetvovej štruktúre vznikov nových podnikov vidíme postupné zotavovanie po skončení koronakrízového obdobia. Medziročne poklesol počet vznikov nových subjektov v sektore obchodu o 11,7 % a počet subjektov vzniknutých v odvetví stavebníctvo o 2,8%, inak

ostatné sektory v počte subjektov narástli. V absolútnom počte najviac subjektov vzniklo v sektore „obchodné služby“ (29 129) a v sektore „priemysel“ (24 484)

Pozitívnym je vývoj v ubytovaní a stravovaní a medziročný nárast vzniku nových podnikov až na 2061 nových podnikov.

Tab. č. 10: **Počet vznikov MSP podľa odvetví v rokoch 2010-2022 v SR**

Odvetvie	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022
Pôdohospodárstvo	1 730	2 584	4 294	3 589	3 097	2 925	3 082
Priemysel	7 171	7 348	8 290	7 523	11 687	10 452	12 183
Stavebníctvo	12 716	12 288	12 932	11 954	18 262	20 524	24 484
Obchod	13 642	13 332	6 266	10 380	6 100	7 218	6 922
Doprava a informácie	4 812	5 229	5 718	4 790	7 672	8 409	10 661
Ubytovanie a stravovanie	2 154	2 143	2 027	1 622	2 145	2 467	2 061
Obchodné služby	14 249	14 695	15 185	14 520	23 618	25 613	29 129
Ostatné služby	4 066	4 082	4 305	4 460	5 494	5 565	6 079
SPOLU	**60 540**	**61 701**	**59 017**	**58 838**	**78 075**	**83 173**	**94 601**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Pokles záujmu o podnikanie je citeľný v období od roku 2009 najmä počas krízových rokov. Najvýraznejšie sa prejavil v roku 2009 poklesom nových podnikov v priemysle, stavebníctve a obchode. Do roku 2013 počet vzniknutých podnikateľských subjektov rástol naprieč všetkými odvetviami s výnimkou obchodu. Legislatívna úprava týkajúca sa nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke, ktorá nadobudla účinnosť v roku 2013 však mierne zbrzdila pozitívny trend, v dôsledku čoho došlo k opätovnému poklesu počtu nových registrácií vo všetkých odvetviach okrem pôdohospodárstva. Od roku 2014 do roku 2017 sa trend vývoja počtu vznikov MSP v jednotlivých odvetviach začal mierne odlišovať. Najmä v sektore obchodu sa vyznačoval turbulentným vývojom, čo bolo čiastočne spôsobené metodickými úpravami ŠÚ SR. K najvýraznejšiemu nárastu počtu nových MSP v obchode došlo v roku 2016, v ktorom vzrástol počet nových registrácii takmer o polovicu. Tento nárast bol spôsobený predovšetkým rastom počtu nových subjektov v maloobchode. Prispel k tomu aj nový spôsob stanovenia SK NACE kódu pre začínajúce subjekty zo strany ŠÚ SR.[2] V roku 2017 však počet novoregistrovaných obchodných spoločností opäť výrazne poklesol, čo bolo spôsobené ďalšou metodickou úpravou v Registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci ŠÚ SR.[3] **Od roku 2017 sa však výrazne zvýšil záujem o podnikanie nielen v odvetví obchodných služieb, ale aj v odvetviach, ktoré kríza poznačila najviac – stavebníctve a priemysle**. Výrazný nárast počtu nových registrácií zaznamenalo aj odvetvie dopravy a informácií, ktoré dosiahlo v rokoch 2017 - 2020 vyšší počet vznikov ako obchod. **Z dlhodobého hľadiska je najväčší záujem o podnikanie v obchodných službách a stavebníctve, najnižší o podnikanie v ubytovaní a stravovaní a pôdohospodárstve**. V roku 2020 a 2021 došlo k uplatňovaniu výrazných protipandemických opatrení, ktoré uzatvorili veľkú časť odvetví. Výrazne sa to prejavilo najmä v sektoroch obchodu, či ubytovania a stravovania ale i dopravy. Nižší počet vznikov v tomto roku súvisí preto najmä s nižšou chuťou potenciálnych podnikateľov zakladať podniky v takýchto krízových časoch. Rok 2022 potvrdil dlhodobejšie trendy, pričom najviac podnikov vzniká v obchodných

Zákon č. 272/2015 Z.z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dátum účinnosti: 1.11.2015

Do roku 2017 sa na základe zákona č. 272/2015 Z. z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci určovalo odvetvie na základe prvého zapísaného predmetu podnikania, ktorý bol považovaný za hlavný predmet. Od roku 2017 sa v prípade výskytu činnosti maloobchodu a veľkoobchodu a zároveň výrobnej činnosti v predmete podnikania uvádza ako prevažujúca činnosť výroba.

službách a stavebníctve. Oba sektory sú veľmi charakteristické pre živnostníkov, či ako podnikanie popri zamestnaní.

Graf č. 16: **Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa odvetví v rokoch 2009-2022 v SR**

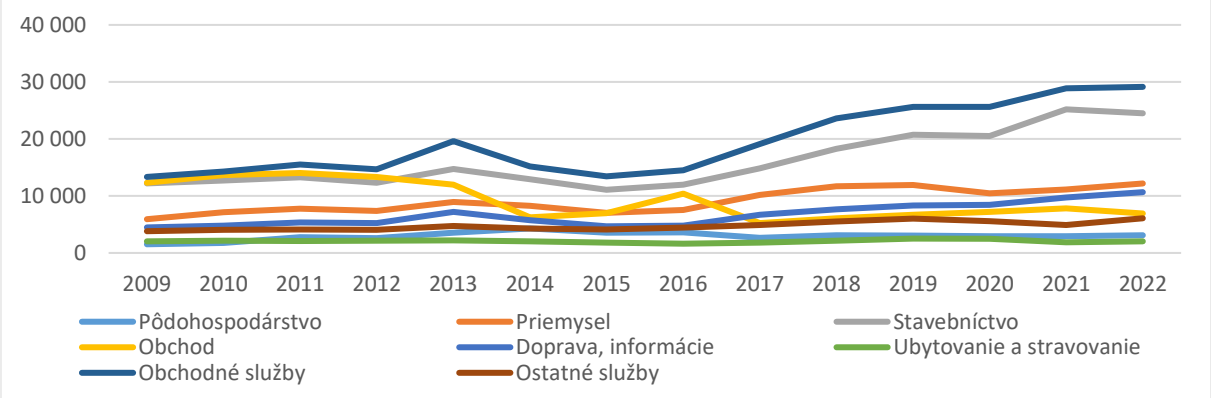

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní pozorujeme **vo väčšine odvetví nárast**. Mierny medziročný pokles pozorujeme v prípade vzniknutých subjektov v stavebníctve (o 2,8 %). Výraznejší medziročný pokles vzniku nových subjektov pozorujeme v sektore obchodu. Len veľmi mierny medziročný nárast (o 0,8 %) pozorujeme v prípade vzniku subjektov v sektore obchodných služieb. Výraznejší nárast pozorujeme v pôdohospodárstve (o 4,7 %) a v prípade priemyslu a sektora doprava a informácie ide o rast presahujúci 9 %. Z koronavírusovej pandémie sa spamätáva sektor ubytovanie a stravovanie (o 11%). Najvýraznejšie medziročne vzrástol sektor ostatných služieb o 23,4 %. Index vývoja vzniknutých MSP v členení podľa odvetví je uvedený v tabuľke č. 11.

Tab. č. 11: **Index vývoja vzniknutých MSP podľa odvetví v SR**

Odvetvie	2021	2022	Index 22/21	Zmena
Pôdohospodárstvo	2 945	3 082	1,04652	↑ 4,7 %
Priemysel	11 152	12 183	1,09245	↑ 9,2 %
Stavebníctvo	25 188	24 484	0,97205	↓ -2,8 %
Obchod	7 836	6 922	0,883359	↓ -11,7 %
Doprava a informácie	9 744	10 661	1,094109	↑ 9,4 %
Ubytovanie a stravovanie	1 856	2 061	1,110453	↑ 11,0 %
Obchodné služby	28 891	29 129	1,008238	↑ 0,8 %
Ostatné služby	4 926	6 079	1,234064	↑ 23,4 %
SPOLU	**92 538**	**94 601**	**1,022294**	**↑ 2,2 %**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska porovnania z dlhodobým priemerom bol vo väčšine odvetví uplynulý rok 2022 úspešnejší. V sektoroch stavebníctvo, doprava a informácie a obchodné služby vznikali subjekty vo výraznejšie vyššom počte ako je dlhodobý priemer. Mierne nižší počet subjektov vznikol v roku 2022 v sektore ubytovanie a stravovanie oproti priemernému počtu. Výrazne menej subjektov vzniká v segmente obchodu a to o 29,3 % oproti dlhodobému priemeru.

Tab. č. 12: **Vývoj vzniknutých subjektov v roku 2022 v porovnaní s dlhodobým priemerom**

Odvetvie	Dlhodobý priemer (2008 – 2021)	2022	Zmena
Pôdohospodárstvo	2 887	3 082	↑ 6,8 %
Priemysel	8 960	12 183	↑ 36,0 %
Stavebníctvo	15 463	24 484	↑ 58,3 %
Obchod	9 795	6 922	↓ -29,3 %
Doprava a informácie	6 269	10 661	↑ 70,1 %
Ubytovanie a stravovanie	2 071	2 061	↓ -0,5 %
Obchodné služby	18 291	29 129	↑ 59,3 %
Ostatné služby	4 606	6 079	↑ 32,0 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.4 Vznik MSP podľa sídla

Aj naďalej sa ukazuje nerovnomerný vývoj vznikov nových podnikov podľa sídla. Ekonomickým centrom krajiny je hlavné mesto – Bratislava a s tým súvisí aj regionálne rozloženie nových vznikov podnikov. Aj v uplynulom roku 2022 bol počet nových registrácií najvyšší práve v Bratislavskom kraji a dosiahol viac ako 19 000 podnikov. Je to o viac ako 5 000 viac ako v prípade vznikov podnikov v druhom kraji v poradí a to v Prešovskom kraji. Vyšší počet vzniknutých podnikov ako 10 000 sme v roku 2022 pozorovali ešte v Nitrianskom a Žilinskom kraji. Mierne viac ako 10 000 podnikov vzniklo ešte v Košickom kraji. Ostatné kraje ostali pod hranicou 10 000, pričom najmenej vzniklo v Trenčianskom kraji, necelých 8000.

Tab. č. 13: **Počet vznikov MSP podľa sídla v rokoch 2008-2022 v SR**

Kraj	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022
BB	7 368	6 861	6 799	6 709	6 150	8 339	7 901	8 993
BA	11 362	11 903	11 918	9 754	11 666	14 557	16 320	19 832
KE	7 331	6 510	6 598	6 311	6 165	8 360	9 362	10 267
NR	8 591	7 460	7 963	7 651	7 756	10 177	10 343	12 466
PO	9 959	8 008	8 699	8 783	8 190	11 809	12 572	14 041
TN	6 510	6 018	5 984	5 777	5 335	6 995	7 451	7 942
TT	6 585	5 428	5 386	5 306	5 646	7 295	8 450	9 911
ZA	8 732	8 352	8 354	8 726	7 930	10 543	10 774	11 146
SPOLU	**66 438**	**60 540**	**61 701**	**59 017**	**58 838**	**78 075**	**83 173**	**94 601**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vplyv na vznik nových podnikov v jednotlivých krajoch môže tiež mať počet obyvateľov, ktorí v jednotlivých krajoch žijú. Napriek tomu, že Slovensko je pomerne homogénne, z hľadiska rozloženia počtu obyvateľov, určité rozdiely predsa existujú (najvyšší počet obyvateľov žije v Prešovskom kraji 807 tis., najmenej v Trnavskom kraji 565 tis.). V uplynulom roku sme počet podnikov, ktoré vznikajú vzhľadom na počet obyvateľov daného kraja hodnotili prvý krát. Tento rok je preto možné realizovať aj porovnanie s minulým rokom.

Dôležitým faktorom pri tomto ukazovateli je tiež vývoj počtu obyvateľstva v jednotlivých krajoch a aj v tomto prípade sledujeme postupný úbytok počtu obyvateľov (celkovo), ale tiež presun časti obyvateľov a zvýšenie obyvateľov Bratislavského kraja. Na druhej strane, počty obyvateľov v ostatných krajoch SR klesli.

Ako môžeme vidieť, aj v porovnaní s prepočtom na počet obyvateľov je Bratislavský kraj najviac atraktívny. Na tisíc obyvateľov kraja vzniklo v roku 2022 až 27 nových podnikov. Ostatné kraje výraznejšie zaostávajú. Mierne prekvapuje počiatočná podnikateľská aktivita v Prešovskom kraji, kedy v kraji vzniklo 19 nových podnikov na 1000 obyvateľov a aj v tomto ukazovateli je kraj skokanom roka. Najnižšia počiatočná podnikateľská aktivita vzhľadom na počet obyvateľov bola v roku 2022 zaznamenaná v Košickom kraji a aj keď je absolútny prírastok pomerne výrazný, v prepočte na počet obyvateľov kraja vzniklo najmenej podnikov spomedzi všetkých krajov.

Tab. č. 14: **Počet vznikov MSP podľa sídla v rokoch 2021-2022 v SR v prepočte na počet obyvateľov**

Kraj	Počet vznikov na obyvateľa v roku 2021	Počet vznikov na obyvateľa v roku 2022	Zmena
Bratislavský kraj	27	27	=
Nitriansky kraj	16	19	↑ 3
Trnavský kraj	17	18	↑ 1
Prešovský kraj	18	17	↓ -1
Žilinský kraj	18	16	↓ -2
Trenčiansky kraj	14	14	=
Banskobystrický kraj	12	14	↑ 2
Košický kraj	13	13	=
Priemer	**17**	**17**	**=**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Tento rok premiérovo analyzujeme aj vývoj počtu vzniknutých podnikateľov podľa jednotlivých okresov a to aj podľa odvetvovej štruktúry. Najväčší počet nových podnikateľov vzniká v regióne Bratislava (ide o súčet okresov Bratislava I. – V.). Ako môžeme vidieť na mape, podnikateľská činnosť a vzniky nových podnikov sú koncentrované do regionálnych centier Slovenska (veľkosť jednotlivých koláčových grafov zodpovedá počtu nových vzniknutých podnikov). Počtu vznikov dominujú najmä krajské mestá (s výnimkou Trenčína, ktorý v kraji predbehol v absolútnom počte aj okres Prievidza).

Najnižšie počty vznikov nových podnikov pozorujeme v najmenej rozvinutých regiónoch Slovenska. Ide najmä o okresy Poltár, Sobrance, či Svidník a pod.

Z hľadiska odvetvovej štruktúry môžeme vidieť výrazné posuny a rozdiely medzi jednotlivými okresmi. V bratislavských okresoch tvoria 41 % podiel nové podniky, ktoré vznikajú v sektore obchodné služby. Výrazne viac vznikali aj sektore dopravy (17,9 %). Naopak, zanedbateľný je vznik nových subjektov v sektore poľnohospodárstvo a nízky tiež v sektore ubytovanie a stravovanie. Naopak, napríklad v okrese Prešov je veľmi výrazný vznik nových subjektov v sektore stavebníctvo, pričom tento sektor dominuje v počte nových vznikov najmä v severovýchodných regiónoch SR. Regionálne rozloženie novovzniknutých podnikov interpretujeme na Obrázku 1.

Obrázok 1: **Vzniky podnikov podľa odvetvovej štruktúry v jednotlivých okresoch SR v roku 2022**

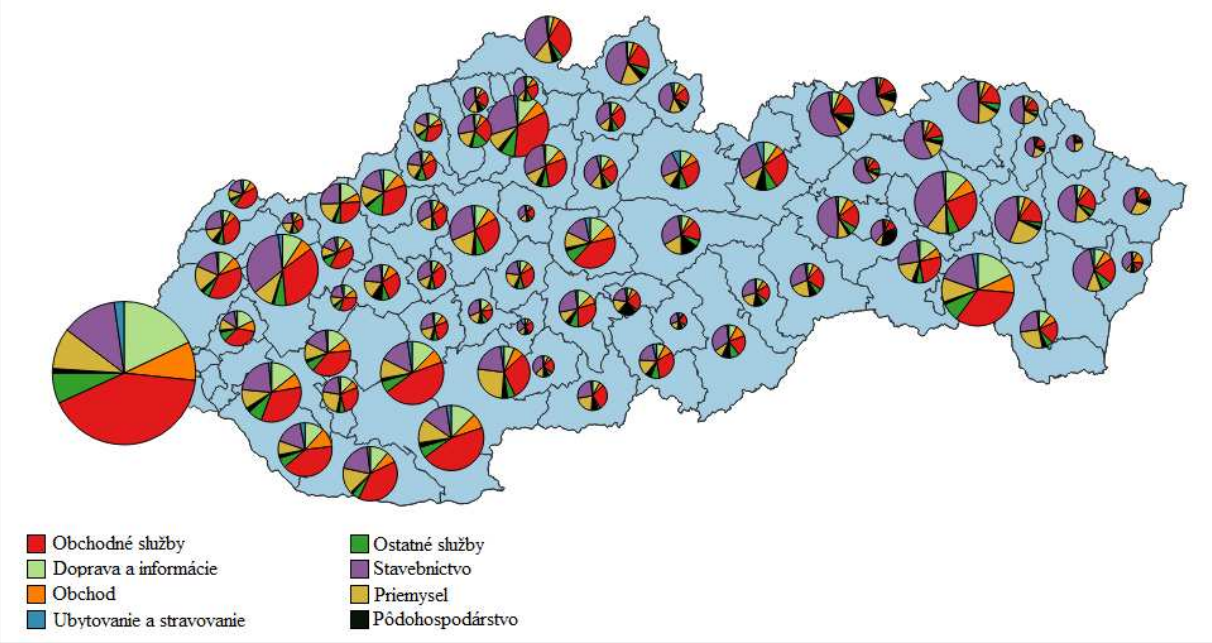

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska vznikov podnikov takmer vo všetkých okresoch vzniklo v roku 2022 viac FO – podnikateľov ako PO podnikateľov. Výnimku predstavuje Okres Bratislava 1, kde z celkového počtu vzniknutých podnikateľov bolo 56 % právnických osôb a 44 % fyzických osôb. Za Bratislavu ako celok je 41 % z celkového počtu vzniknutých podnikateľov v roku 2022 právnických osôb, 59 % fyzických osôb podnikateľov. Vo všeobecnosti sa dá konštatovať, že v okresoch, ktoré sú sídlom krajského mesta je podiel vzniku právnických osôb vyšší ako v prípade menších okresov. Výrazný je tento pomer napríklad v Košiciach, kde 36 % podnikateľov z celkového počtu vzniknutých v roku 2022 založilo svoje podnikanie ako právnická osoba. Naopak, v menších okresoch, najmä na východnom Slovensku vznikajú subjekty najmä formou FO – živnostníkov. V okrese Snina išlo o 93 % nových podnikateľov, v okrese Kežmarok tiež o 93 %, v okrese Vranov nad Topľou dokonca o 95 % podnikateľov. Určitým spôsobom je aj tento ukazovateľ indikátorom ekonomickej vyspelosti regiónu. Javí sa, že v menej vyspelých regiónoch právnické osoby – podnikatelia vznikajú menej a ťažšie ako v bohatších regiónoch.

Obrázok 2: **Vzniky podnikov podľa právnej formy v jednotlivých okresoch SR v roku 2022**

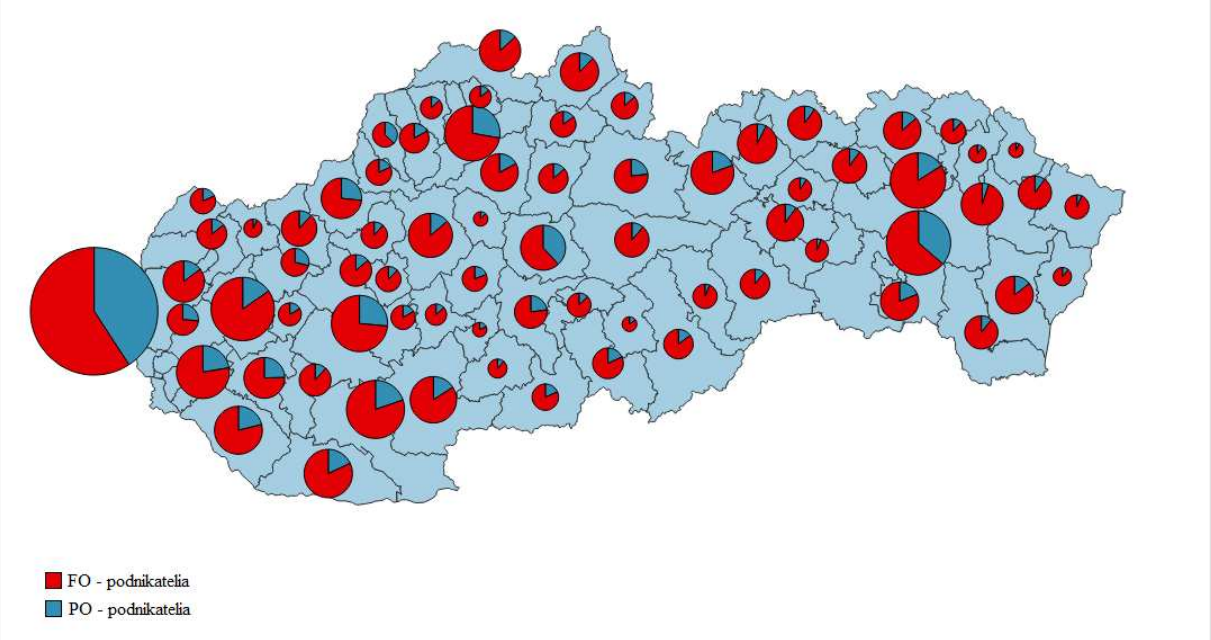

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska je v jednotlivých krajoch tiež vidno rastúci trend vznikov nových podnikov. Lídrom v počte nových vznikov je Bratislavský kraj a to počas celého sledovaného obdobia. Dynamika rastu v jednotlivých krajoch kopírovala celoslovenskú situáciu a prejavovali sa na nej obdobia hospodárskych recesií a problémov slovenskej ekonomiky. V období od roku 2009 počet nových MSP vo všetkých krajoch postupne rástol až na vtedajšie maximá v roku 2013, kedy podnikateľské subjekty ešte nemuseli splatiť základné imanie banke (do konca novembra). Po prudkom náraste počtu nových registrácií MSP v roku 2013, záujem o zakladanie nových MSP v rokoch 2014 a 2015 poklesol. V roku 2016 došlo k opätovnému nárastu počtu nových registrácií, ktorý pretrvával až do roku 2019. Zaujímavým je vývoj v Prešovskom kraji, ktorý sa v počte nových registrácií od roku 2016 postupne prepracoval na druhé miesto spomedzi krajov v SR, pričom táto pozícia je čoraz výraznejšia. Výraznejšie rasty počtu nových podnikov sledujeme v poslednom období od roku 2018 aj v Trnavskom kraji, kde mierne nižší počet nových registrácií môže byť spôsobený aj nižším počtom obyvateľov, ktorí v kraji žijú. Avšak, v prípade vznikov nových podnikov a ich vývoja sa javí, že „nožnice“ medzi Bratislavským krajom a ostatnými krajmi (s výnimkou Prešovského kraja) sa postupne roztvárajú. Potešujúcim je mierny nárast v Banskobystrickom kraji na nové maximum.

Graf č. 17: **Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa sídla v rokoch 2009-2022 v SR**

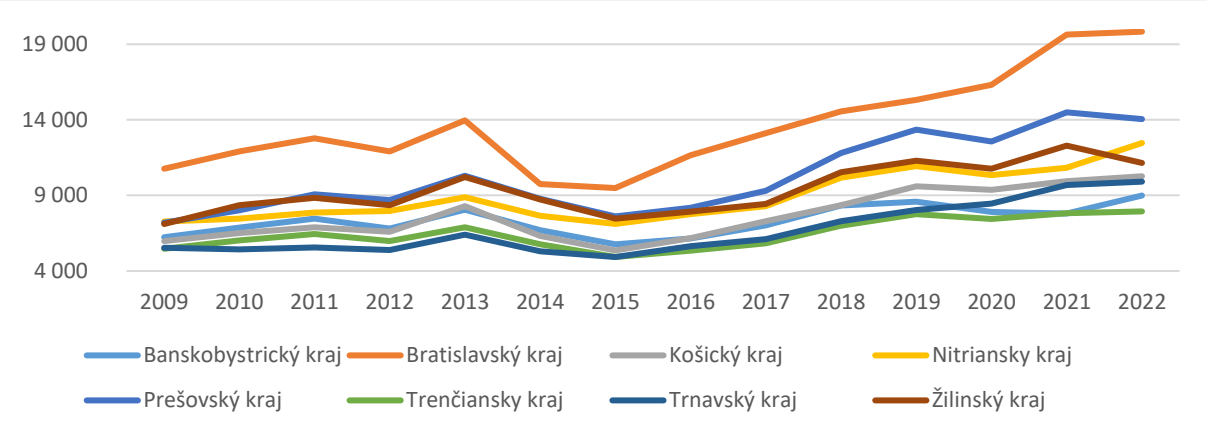

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska medziročného porovnania vznikov vidíme pokles vzniku nových podnikateľských subjektov iba v dvoch krajoch. Najvyšší pokles medziročne zaznamenali podniky v Žilinskom kraji a medziročne klesol o 9 %. Druhý kraj, v ktorom počet vznikov medziročne poklesol je Prešovský kraj. Naopak, najvýraznejšie vzrástol počet podnikov v Banskobystrickom a Nitrianskom kraji (o 15 %). Počet vznikov nových podnikov sa medziročne takmer nezmenil v Bratislavskom kraji. Index vývoja vzniknutých MSP v členení podľa sídla je uvedený v tabuľke č. 1

Tab. č. 15: **Index vývoja vzniknutých MSP podľa sídla v SR**

Kraj	2021	2022	Index 22/21	Zmena
Banskobystrický kraj	7 803	8 993	1,153	↑ 15,3 %
Bratislavský kraj	19 650	19 832	1,009	↑ 0,9 %
Košický kraj	9 950	10 267	1,032	↑ 3,2 %
Nitriansky kraj	10 823	12 466	1,152	↑ 15,2 %
Prešovský kraj	14 496	14 041	0,969	↓ -3,1 %
Trenčiansky kraj	7 830	7 942	1,014	↑ 1,4 %
Trnavský kraj	9 690	9 911	1,023	↑ 2,3 %
Žilinský kraj	12 294	11 146	0,907	↓ -9,3 %
SPOLU	**92 538**	**94 601**	**1,022**	↑ **2,2 %**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3 Zánik malých a stredných podnikov na Slovensku

Zavedením odlišnej metodiky pri spracovaní údajov zo strany ŠÚ SR nie je od roku 2017 možné členiť zaniknuté podnikateľské subjekty podľa veľkostnej kategórie. Z toho dôvodu sú uvedené údaje do roku 2016 len za MSP a od roku 2017 za všetky podnikateľské subjekty vrátane veľkých podnikov.[4]

Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov mal v dlhodobom horizonte mierne rastúci trend (graf 18). **Počet zaniknutých podnikateľských subjektov dynamicky rástol najmä v období rokov 2009 až 2013**. Posledné roky sú charakteristické stabilným vývojom počtu zaniknutých subjektov, ktoré dosahujú hodnôt približne 50 000 zánikov ročne.

Počas roka 2022 ukončilo svoje podnikanie 53 721 podnikateľských subjektov. Je to paradoxne o 3,9 % viac ako v roku 2021, ktorý bol výraznejšie zasiahnutý koronakrízou ale i administratívnym výmazom subjektov z obchodného registra.

Graf č. 18: **Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v rokoch 2009-2022 v SR**

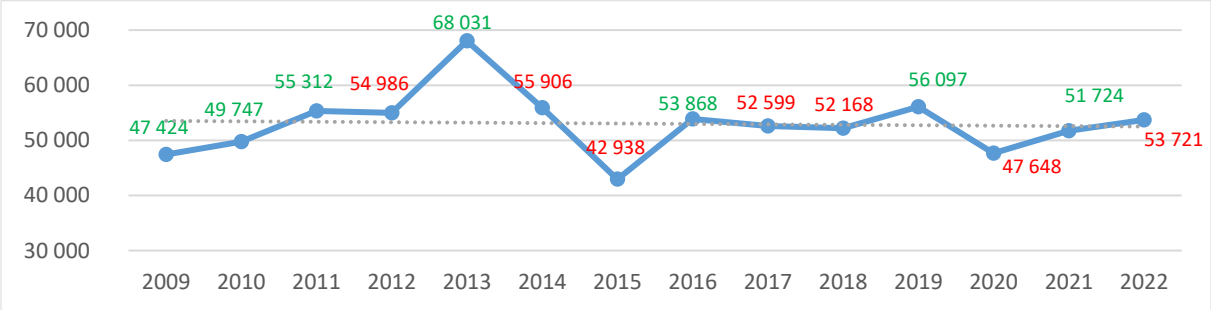

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR. **Pozn.:** do r. 2016 len MSP, od r. 2017 všetky podnikateľské subjekty

Zánik podnikateľských subjektov počas jednotlivých mesiacov roka 2022 bol pomerne rovnomerne rozložený. Najviac podnikateľských subjektov v roku 2022 zaniklo v apríli a to 12,12 % z celkového počtu a najmenej zaniklo vo februári, 6,52 %. Z pohľadu jednotlivých kvartálov najviac zánikov bolo evidovaných počas druhého kvartálu roka 2022 a to 14 699. Takmer presne zaniklo v prvom polroku toľko subjektov ako v druhom polroku. Rok 2022 už nebol ovplyvnený zánikom z administratívnych dôvodov, ako tomu bolo v roku 2021.

Tab. č. 16: **Počet zaniknutých podnikateľských subjektov v jednotlivých mesiacoch roku 2022 v SR**

Mesiac	Počet zánikov	%	Počet zánikov za kvartál	%	Počet zánikov za polrok	%
január	4 396	8,18%	12 280	23%	26 979	50,2%
február	3 504	6,52%				
marec	4 380	8,15%				
apríl	6 509	12,12%	14 699	27%		
máj	3 998	7,44%				
jún	4 192	7,80%				
júl	3 930	7,32%	12 169	23%	26 742	49,8%
august	3 764	7,01%				
september	4 475	8,33%				

[4] V roku 2016 predstavoval podiel zaniknutých veľkých podnikov 0,02 % z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v SR.

október	4 099	7,63%	14 573	27%		
november	4 314	8,03%				
december	6 160	11,47%				
SPOLU	**53 721**	**100,0%**	**53 721**	**100 %**	**53 721**	**100,0 %**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska priebehu už dlhodobo sledujeme porovnanie s dlhodobým priemerom (na základe dostupnosti dát, teda už od roku 2005). Trend roka 2022 zostal veľmi blízko priemerných hodnôt, s výnimkou mesiaca apríl, kedy bol priemer výrazne vyšší. Aj v roku 2022 sa potvrdilo, že výrazne rastie počet zánikov podnikov v decembri daného roka.

Graf č. 19: **Priebeh zánikov MSP po mesiacoch v SR v porovnaní s dlhodobým priemerom**

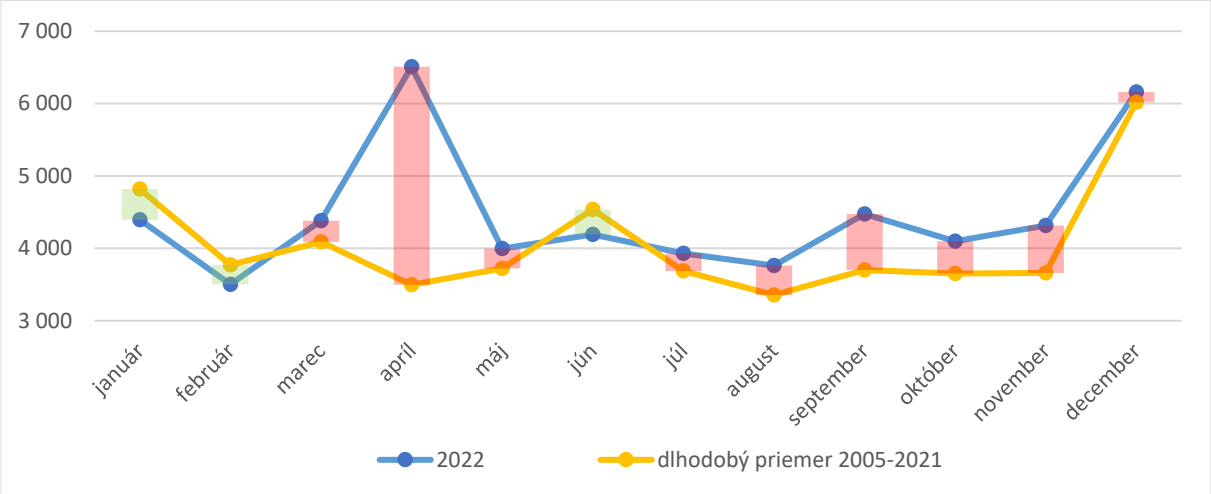

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Počet zaniknutých FO – podnikateľov v roku 2022 potvrdil predchádzajúce trendy a aj keď došlo k medziročnému nárastu počtu zaniknutých FO podnikateľov o 13,4 %, rekordné hodnoty z rokov 2013, či 2019 dosiahnuté neboli.

Rekordné počty zánikov v jednotlivých rokoch sú pripisované legislatívnym opatreniam, ktoré znamenajú výmaz neaktívnych alebo málo ziskových živnosti. V roku 2013 napríklad došlo k rastu odvodového zaťaženia SZČO, čo malo negatívny dopad na počet zánikov. Aj keď v rokoch 2020 a 2021 bola ekonomika negatívne zasiahnutá dopadmi koronakrízového obdobia, počet zánikov výraznejšie nevzrástol a to z dôvodu kompenzačných opatrení štátu.

Rok 2022 bol z hľadiska legislatívy SZČO stabilnejším a nedošlo k zásadnejším daňovo – odvodovým zmenám pre SZČO, preto nedošlo ani k zvýšenému rušeniu SZČO oproti minulým rokom.

Graf č. 20: **Vývoj počtu zaniknutých FO-podnikateľov v rokoch 2009-2022 v SR**

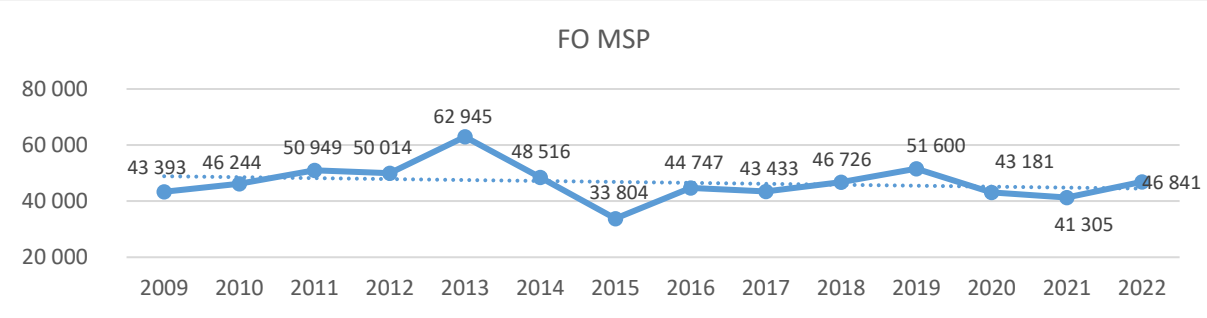

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska vývoja zaniknutých PO pozorujeme v období 2009 - 2022 mierne rastúci trend. Najmä v období rokov 2014 – 2017 dochádzalo k zvýšenej miere zánikov podnikateľských subjektov. Roky 2018, 2019 a 2020 boli hodnotené ako podpriemerné a počet zánikov podnikateľských subjektov sa vrátil na úrovne dlhodobého priemeru. Výraznejšie narástol počet zánikov právnických osôb v roku 2021 a dosiahol hodnoty viac ako 10 tisíc subjektov. Tento nárast však nebol dôsledkom určitej vládnej politiky, ktorá by prinútila podnikateľov ukončiť svoje podnikanie, ale dôsledkom administratívneho zásahu a vymazávania neaktívnych podnikateľov z obchodného registra.

V uplynulom roku zaniklo 6 880 právnických osôb, čo je mierne nadpriemerné číslo oproti predchádzajúcim rokom, avšak došlo k určitému návratu k predchádzajúcim hodnotám. Je možné, že zvýšenie nárastu počtu zaniknutých subjektov je ešte čiastočne dôsledkom koronakrízového obdobia a definitívneho ukončenia podporných schém v roku 2022.

Graf č. 21: **Vývoj počtu zaniknutých PO v roku 2009-2022 v SR**

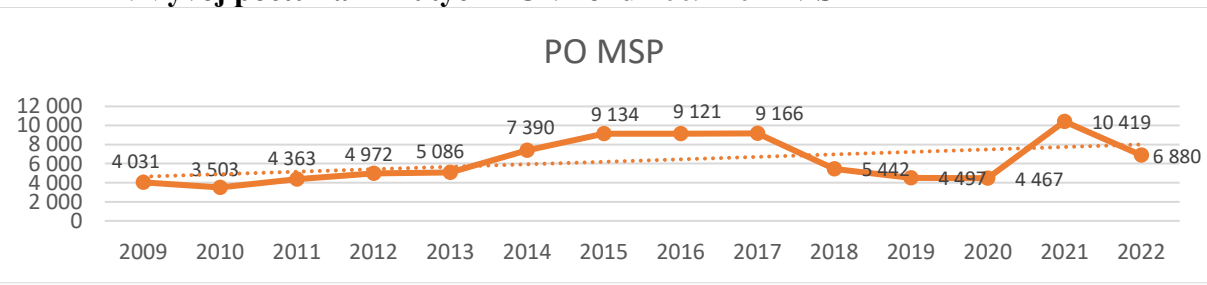

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.1 Zánik MSP podľa právnych foriem

Z hľadiska právnych foriem v roku 2022 najčastejšie došlo k zánikom podnikateľskej činnosti u živnostníkov, s počtom zánikov 42 542. Druhý najvyšší počet zánikov zaznamenali PO, z ktorých ukončilo svoju podnikateľskú činnosť 6 880 subjektov. Medzi slobodnými povolaniami zaniklo 4 001subjektov. Najmenej, len 258 zánikov zaznamenali samostatne hospodáriaci roľníci.

Tab. č. 17: **Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v r. 2010-2022 v SR**

Právna forma	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022
Živnostníci	44 770	48 832	47 413	43 503	41 417	39 132	45 542
SP	951	759	789	812	4 856	3 745	4 001
SHR	523	423	314	432	453	304	258
PO	3 503	4 972	7 390	9 121	5 442	4 467	6 880
SPOLU	**49 747**	**54 986**	**55 906**	**53 868**	**52 168**	**47 648**	**53 681**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska zánikov jednotlivých skupín podnikateľov majú výrazný vplyv legislatívne zmeny alebo administratívne zásahy. Počet zánikov živnostníkov mal v období rokov 2009 – 2013 rastúci trend a svoje maximum dosiahol práve v roku 2013, čo bolo dôsledkom zvýšenia odvodového zaťaženia. Po roku 2013 sa situácia zmiernila a počet zánikov živnostníkov sa stabilizoval. Počet zánikov právnických osôb, ako druhej najpočetnejšej skupiny podnikateľských subjektov, sa do roku 2017 vyznačoval pozvoľne rastúcim trendom. Najdynamickejší rast počtu zaniknutých PO bol zaznamenaný v rokoch 2014 a 2015, kedy sa v plnej miere prejavilo zavedenie daňových licencií.[5] V uplynulých troch rokoch ekonomiku ovplyvňovala najmä koronakríza. Tá sa paradoxne výraznejšie neprejavila na počte zánikov živnostníkov ani PO a tento vplyv môžeme badať pravdepodobne až v roku 2022, kedy došlo k rastu zánikov fyzických osôb – podnikateľov. Vývoj počtu právnických osôb zaznamenal pokles oproti predošlému roku (avšak pripomíname, že v minulom roku zásadné zníženie počtu PO ovplyvnila aj administratívna zmena). Je možné, že za týmto zvýšením je ukončenie podporných schém a postupný krach niektorých podnikateľov.

Graf č. 22: **Vývoj počtu zaniknutých živnostníkov a PO v rokoch 2009-2022 v SR**

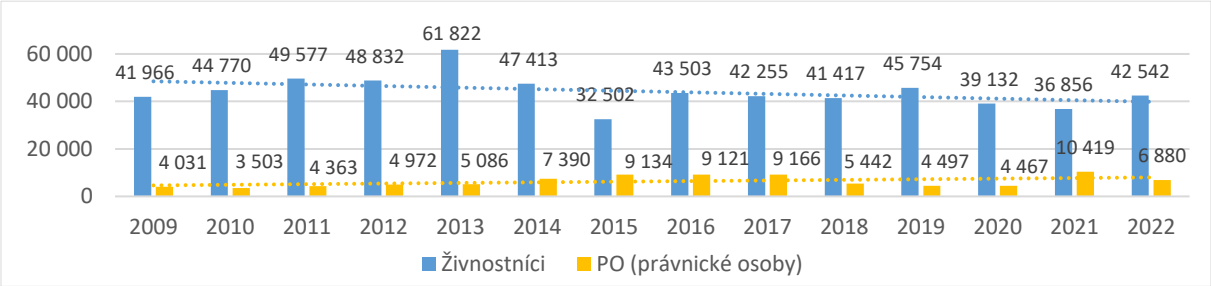

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Slobodné povolania a SHR tvorili v porovnaní s celkovým počtom zaniknutých podnikateľských subjektov do roku 2017 len nízke percento. Dlhodobo klesajúci trend počtu zaniknutých slobodných povolaní sa pozitívne prejavil predovšetkým v roku 2017, kedy bol zaznamenaný najnižší počet zaniknutých slobodných povolaní v celom sledovanom období – na úrovni 618 podnikateľských subjektov. V roku 2018 však došlo k rapídnemu nárastu slobodných povolaní, ktoré ukončili svoju podnikateľskú činnosť – predovšetkým v oblasti poisťovníctva, finančného a dôchodkového sprostredkovania. Dôvodom bolo sprísnenie podmienok výkonu finančného agenta – väčší dôraz na vzdelanie a prax finančných agentov. Zmeny nastali aj v určovaní výšky provízie za sprostredkovanie či administratívnej záťaži – povinnosti vykazovať údaje na kvartálnej a ročnej báze.[6] K zvýšeniu počtu zánikov slobodných povolaní prispelo aj zavedenie dane z neživotného poistenia (so sadzbou 8 %).[7] Napriek tomu, že zákon nadobudol účinnosť až 1.1.2019, niektoré poisťovne už v priebehu roka 2018 znižovali provízie poisťovacím agentom. Vývoj v počte zaniknutých samostatne hospodáriacich roľníkov mal v období rokov 2009 – 2022 kolísavý vývoj. **Počet zánikov SHR v roku 2022 pokračoval vo vývoji z predchádzajúcich rokov a zaznamenal pokles o 3,9 %** (resp. o 163 subjektov). Počty zánikov samostatne hospodáriacich roľníkov sa aj v roku 2022 udržali pod úrovňou 300 zánikov.

[5] Zákon č. 463/2013 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2014

[6] Zákon č. 282/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dátum účinnosti: 23.2.2018

[7] Zákon č. 213/2018 Z. z. o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dátum účinnosti: 1.1.2019

Graf č. 23: **Vývoj počtu zaniknutých slobodných povolaní a SHR v rokoch 2009-2022 v SR**

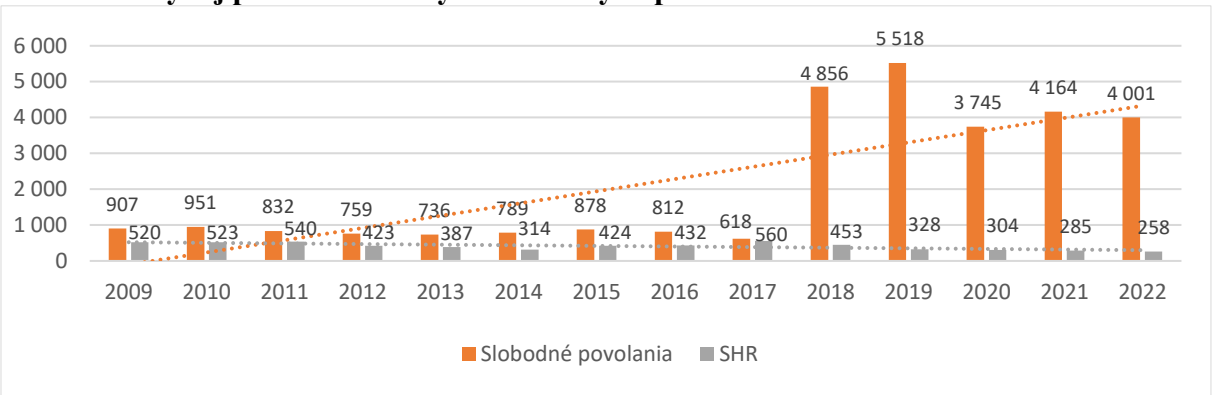

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Medziročne sa výraznejšie zvýšil počet zaniknutých živnostníkov. Pri ostatných skupinách právnych foriem došlo k poklesu zánikov, najvýraznejšie pri samostatne hospodáriacich roľníkoch o 9,5 % a právnických osobách o 34 %.

Tab. č. 18: **Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v SR**

Právna forma	2021	2022	Index 22/21	Zmena
Živnostníci	36 856	45 542	1,154	↑ 15,4 %
Slobodné povolania	4 164	4 001	0,961	↓ - 3,9 %
SHR	285	258	0,905	↓ -9,5 %
PO	10 419	6 880	0,660	↓ -34 %
SPOLU	**51 724**	**53 681**	**1,038**	↑ 3,8 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska zánikov jednotlivých právnických osôb je najčastejšou právnou formou, ktorá zaniká spoločnosť s ručeným obmedzením. Zánik s. r. o. v roku 2022 predstavuje asi 10 % z celkového počtu zaniknutých osôb a asi 83 % z celkového počtu zánikov právnických osôb. Významnejšie v roku 2022 došlo k zániku právnej formy „Zahraničná osoba, právnická osoba so sídlom mimo územia SR“ a výraznejšie sa zvýšil zánik verejných obchodných spoločností (z 38 v roku 2021 na 148 v roku 2022). Medziročne poklesol počet zaniknutých akciových spoločností, aj keď od roku 2017 ide o najväčší počet zaniknutých akciových spoločností (opäť treba pripomenúť, že rok 2021 bol ovplyvnený administratívnym výmazom spoločností z obchodného registra).

Tab. č. 19: **Počet zánikov vybraných právnických osôb**

Právna forma	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Spoločnosť s ručením obmedzeným	8 483	4 819	3802	3793	6493	5721
Zahraničná osoba, právnická osoba so sídlom mimo územia SR	116	99	88	89	119	581
Akciová spoločnosť	198	190	167	157	375	237
Verejná obchodná spoločnosť	46	36	28	34	38	148
Družstvo	61	46	52	38	185	106
Komanditná spoločnosť	48	46	42	45	43	68
Podnik alebo hospodárske zariadenie združenia	1	0	1	1	4	4

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.2 Zánik MSP podľa odvetvovej štruktúry

V rámci odvetvovej štruktúry zánikov sa už dlhodobo potvrdzujú trendy z predchádzajúcich rokov. Ani rok 2022 nebol výnimočný a opäť najviac subjektov zaniklo v odvetviach ako obchodné služby (14 019), stavebníctvo (12 904) a obchod (8106). Najmenej subjektov zaniká v sektore ubytovanie a stravovanie (1 320). Prehľad počtu zánik podnikateľských subjektov v období rokov 2008-2022 v členení podľa jednotlivých odvetví je uvedený v tabuľke č. 20.

Tab. č. 20: **Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2008-2022 v SR**

Odvetvie	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022
Pôdohospodárstvo	2 434	2 598	2 644	2 361	2 735	2 540	2 233	2 313
Priemysel	5 569	7 683	8 489	8 001	7 650	6 792	6 383	6 914
Stavebníctvo	5 611	11 271	13 303	13 022	12 066	11 597	11 350	12 904
Obchod	13 655	13 736	14 060	13 893	11 616	8 939	7 409	8 106
Doprava a informácie	2 120	2 936	3 610	3 974	3 980	3 783	3 902	5 232
Ubytovanie a stravovanie	1 567	1 859	1 916	2 043	1 949	1 588	1 263	1 320
Obchodné služby	4 610	6 700	7 809	9 280	10 281	13 713	12 258	14 019
Ostatné služby	2 401	2 964	3 155	3 332	3 591	3 216	2 850	2 913
SPOLU	**37 967**	**49 747**	**54 986**	**55 906**	**53 868**	**52 168**	**47 648**	**53 721**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Pri zániku posudzovanom podľa jednotlivých odvetví môžeme vidieť zmeny niektorých trendov. Z dlhodobého hľadiska klesá absolútny počet zaniknutých subjektov v odvetví obchodu. Táto kategória až do roku 2015 bola najpočetnejšou a v roku 2013 dokonca zaniklo viac ako 16 tisíc subjektov v odvetví obchodu. Od roku 2016 začali prevažovať zániky v odvetví stavebníctva, pričom však v roku 2018 najviac začali zanikať odvetviach obchodných služieb. Aj rok 2022 potvrdil tieto trendy a oproti roku 2021 sa trendy nezmenili.

Graf č. 24: **Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v rokoch 2009-2022 v SR**

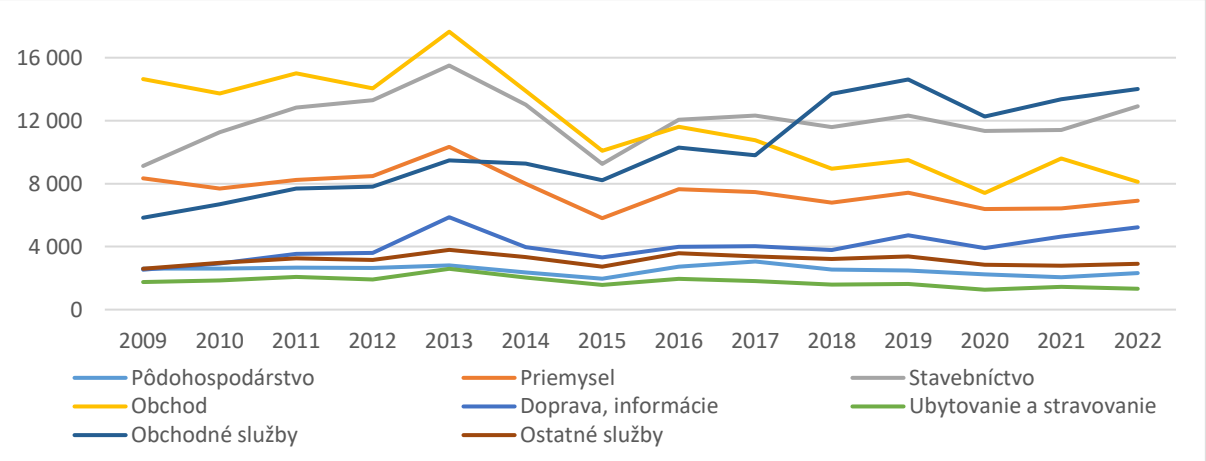

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní narástol počet zánikov takmer vo všetkých odvetviach. Najvýraznejší medziročný nárast je pozorovaný pri zániku v odvetví stavebníctva o 13,2 % a v odvetví pôdohospodárstva o 12,9 %. Naopak, pozitívny vývoj bol zaznamenaný v prípade sektora obchodu a poklesu zániku subjektov v odvetví medziročne o 15,6 % a v odvetví

ubytovania a stravovania o 8,2 %. Nepotvrdili sa teda predpovede o zániku odvetvia po skončení koronakrízy a počet zánikov bol v roku 2022 nižší. Podrobný pohľad na medziročný vývoj zánikov podľa odvetví ponúka tabuľka č. 21.

Tab. č. 21: **Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v SR**

Odvetvie	2021	2022	Index 22/21	Zmena
Pôdohospodárstvo	2 048	2 313	1,129	↑ 12,9 %
Priemysel	6 426	6 914	1,076	↑ 7,6 %
Stavebníctvo	11 402	12 904	1,132	↑ 13,2 %
Obchod	9 609	8 106	0,844	↓ -15,6 %
Doprava a informácie	4 640	5 232	1,128	↑ 12,8 %
Ubytovanie a stravovanie	1 438	1 320	0,918	↓ -8,2 %
Obchodné služby	13 370	14 019	1,049	↑ 4,9 %
Ostatné služby	2 790	2 913	1,044	↑ 4,4 %
SPOLU	**51 724**	**53 721**	**1,039**	↑ 3,9 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.3 Zánik MSP podľa sídla

Najvyšší počet zánikov v roku 2022 bol zaznamenaný (rovnako ako v predchádzajúcom roku) v Prešovskom kraji – na úrovni 8 854 podnikateľských subjektov, nasledovaný Bratislavským krajom (8 299 subjektov). Najmenej podnikateľských subjektov zaniklo v Trenčianskom (4 455 subjektov), Trnavskom (5 435 subjektov) a Banskobystrickom kraji (5 598 subjektov).

Tab. č. 22: **Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2008-2022 v SR**

Kraj	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022
Banskobystrický kraj	5 405	6 377	6 777	6 554	6 102	6 132	5 510	5 976
Bratislavský kraj	5 863	6 286	7 964	9 038	9 221	7 936	6 720	8 299
Košický kraj	4 946	5 756	5 653	5 915	5 928	6 172	5 262	6 189
Nitriansky kraj	4 838	6 672	6 858	6 631	6 568	6 887	7 009	7 707
Prešovský kraj	4 763	7 396	8 190	8 205	7 840	7 939	7 968	8 854
Trenčiansky kraj	3 883	5 414	6 008	6 181	5 396	5 224	4 397	4 867
Trnavský kraj	3 569	4 937	5 321	5 497	5 131	4 650	4 416	5 247
Žilinský kraj	4 700	6 909	8 215	7 885	7 682	7 228	6 366	6 582
SPOLU	**37 967**	**49 747**	**54 986**	**55 906**	**53 868**	**52 168**	**47 648**	**53 721**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Pri prepočte na počet obyvateľov vidíme, že najmenej podnikateľov na 1000 obyvateľov v roku 2022 ukončilo svoju činnosť v Trenčianskom a Košickom kraji. Mierne poklesol počet zánikov podnikateľov na 1000 obyvateľov v Bratislavskom kraji, čo svedčí o tom, že počet poklesov podnikateľov v kraji mierne spomalil oproti roku 2021. V ostatných krajoch sa medziročne počty zánikov vzhľadom na počet obyvateľov nemenili a konkrétne výsledky ponúka Tabuľka 23.

Tab. č. 23: **Počet zánikov MSP podľa sídla v rokoch 2021-2022 v SR v prepočte na počet obyvateľov**

Kraj	Počet zánikov na obyvateľa v roku 2021	Počet zánikov na obyvateľa v roku 2022	Zmena
Bratislavský kraj	12	11	↓ -1
Nitriansky kraj	11	11	=
Trnavský kraj	9	9	=
Prešovský kraj	11	11	=
Žilinský kraj	10	10	=
Trenčiansky kraj	8	8	=
Banskobystrický kraj	10	10	=
Košický kraj	8	8	=
Priemer	9	10	↑ 1

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V rámci štruktúry zánikov z pohľadu odvetvovej štruktúry môžeme čiastočne vidieť rôzne regionálne rozloženie zánikov jednotlivých typov podnikov. V prípade Bratislavy zánikom dominujú „Obchodné služby“, pričom tie tvorili až 42 % z celkového počtu zánikov v danom okrese v roku 2022. Výrazný je tiež podiel zániku v oblasti dopravy (16 %). Na druhej strane, v prípade okresu Sabinov a Stará Ľubovňa zánikom dominuje stavebníctvo, s viac ako 50 % podielom na zánikoch podnikov v danom okrese. Výrazne nad celorepublikovým priemerom zanikali podniky v sektore poľnohospodárstvo v okrese Brezno (22 %), Detva (23 %) a Gelnica (33 %). Zániky podnikov podľa regionálneho rozloženia a sektoru prezentujeme na Obrázku 3 (veľkosť koláčového grafu reprezentuje celkový počet zánikov MSP).

Obrázok 3: **Zániky podnikov podľa odvetvovej štruktúry v jednotlivých okresoch SR v roku 2022**

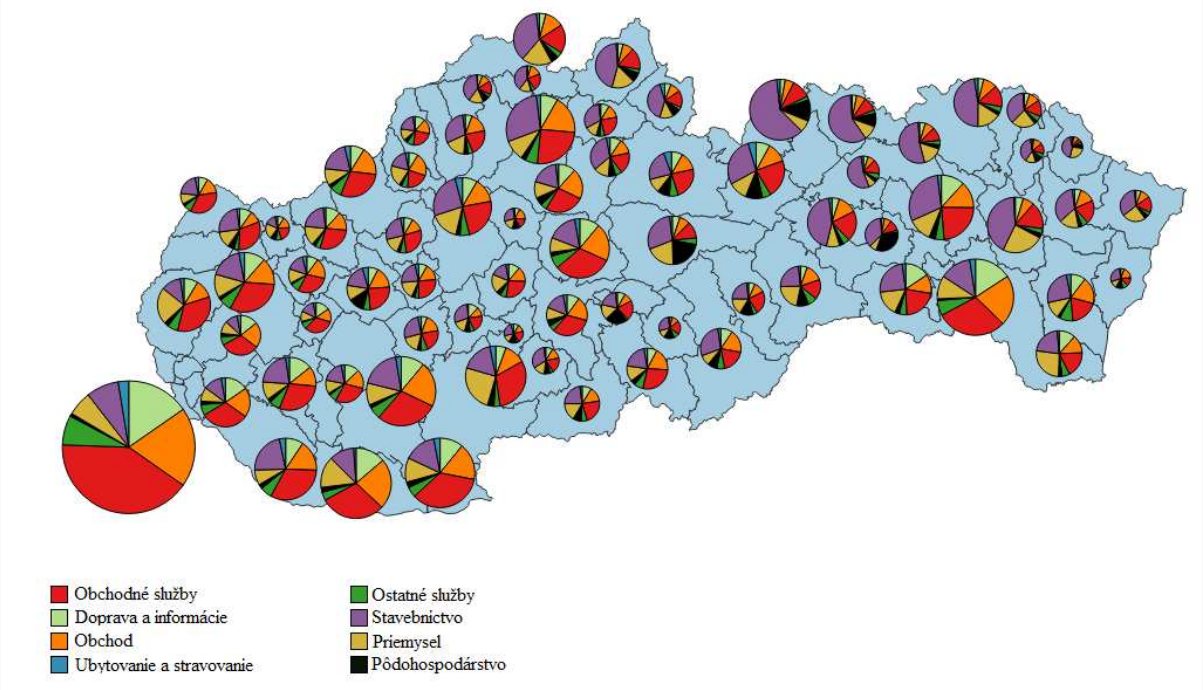

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem sa väčšina zánikov vo väčšine okresov dotýkala, podobne ako v prípade celého Slovenska zánikov podnikateľov – Fyzických osôb. Aj v tomto smere však existujú výnimky. V prípade okresu Bratislava I zaniklo viac právnických ako fyzických osôb (z celkového počtu zaniknutých podnikateľov v okrese bolo 53 % PO a 47 % FO). Celkovo za Bratislavu bol tento pomer vychýlený smerom k väčšiemu počtu zánikov právnických osôb ako v iných regiónoch (28 % PO z počtu zaniknutých v okrese). V okrese Komárno tvoril zánik právnických osôb 37 % z celkového počtu zaniknutých v okrese a v okrese Banská Bystrica to bolo 31 %. V ostatných okresoch potom zväčša prevažovali zániky FO – podnikateľov. Najmä v okresoch na východe Slovenska zanikali zväčša fyzické osoby – podnikatelia. V okresoch Sabinov dokonca viac ako 98 % z celkového počtu zaniknutých tvorili práve FO, podobný pomer bol dosiahnutý aj v okrese Vranov nad Topľou. Podrobné výsledky dokumentujeme na Obrázku 4.

Obrázok 4: **Zániky podnikov podľa právnej formy v jednotlivých okresoch SR v roku 2022**

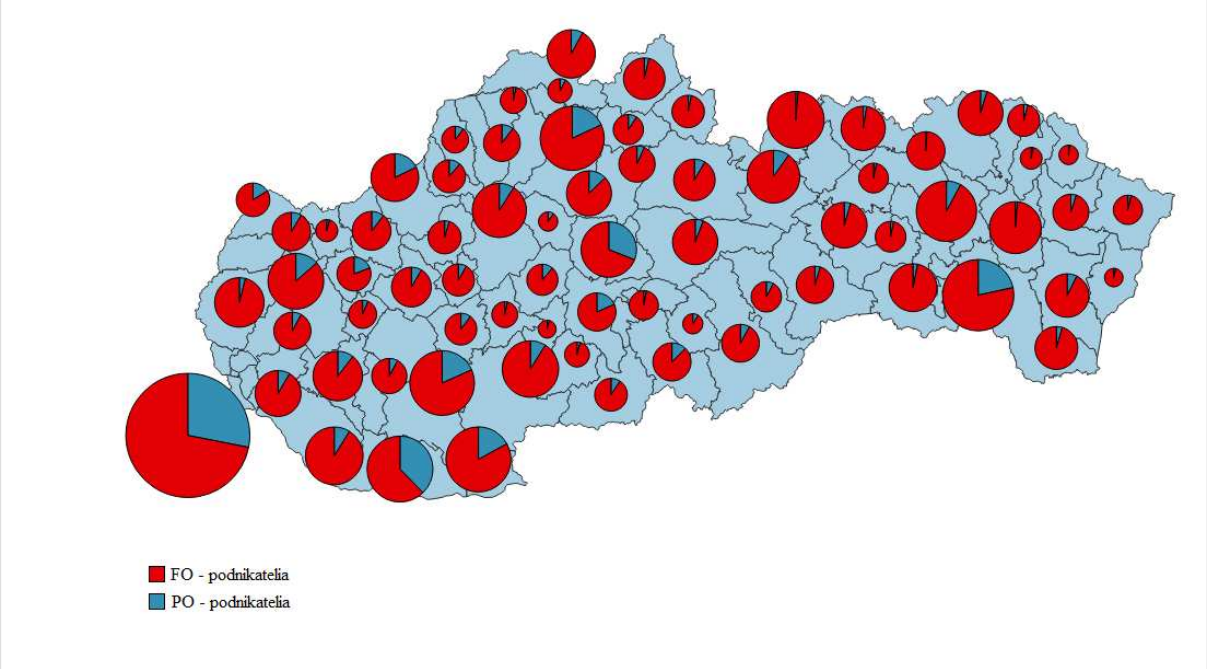

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V dlhodobom horizonte rokov 2009 – 2022 mal vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v jednotlivých krajoch obdobný priebeh. Počet zánikov vo všetkých krajoch začal výrazne stúpať v roku 2009 v dôsledku finančnej krízy. Najviac podnikateľských subjektov zaniklo v roku 2013, kedy došlo k masívnemu rušeniu živností z dôvodu zvýšenia odvodového zaťaženia (hlavne v Prešovskom, Žilinskom a Bratislavskom kraji). Po roku 2016 sa počet zánikov v jednotlivých krajoch stabilizoval s výraznejším výkyvom v uplynulých dvoch rokoch. Mierny nárast počtu zánikov priniesol rok 2021, ktorý však súvisí najmä s výmazom subjektov z obchodného registra. V tejto súvislosti v danom roku narástol najmä Bratislavský kraj, no v roku 2022 sa už čísla v tomto kraji stabilizovali a počet zánikov poklesol. Dlhodobé trendy v roku 2022 preto nenaznačujú výraznejšie zmeny oproti predchádzajúcim rokom.

Graf č. 25: **Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2009-2022 v SR**

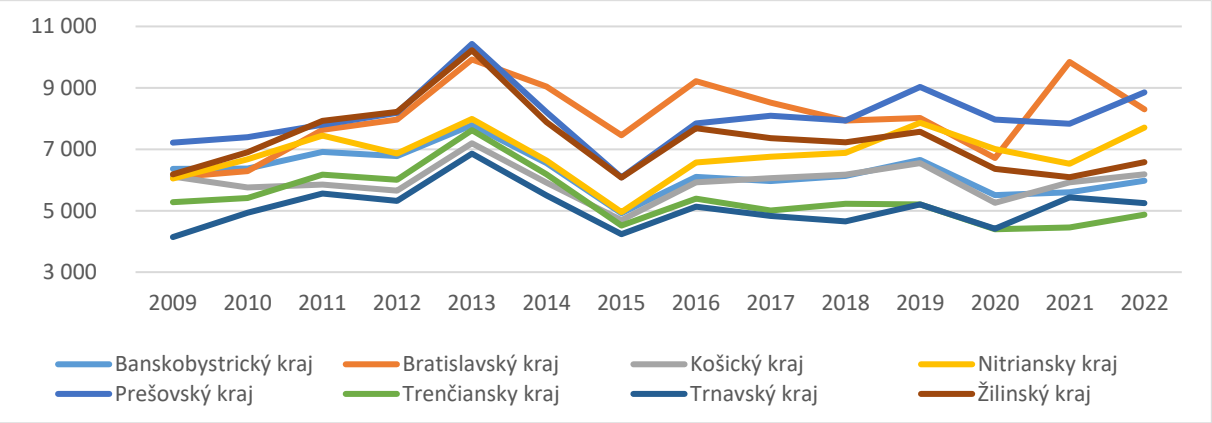

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní došlo k nárastu počtu zaniknutých subjektov vo všetkých krajoch, s výnimkou Trnavského a Bratislavského kraja. Vývoj v Bratislavskom kraji je navyše pozitívny o to viac, že pokles počtu zánikov je medziročne signifikantný a dosiahol viac ako 15 %. Pokles počtu zánikov v Trnavskom kraji je mierny.

Naopak, na druhej strane výrazne narástol počet zánikov v Nitrianskom (18 %) a Prešovskom kraji (13 %). V ostatných krajoch dosiahol pokles menej ako 10 % medziročne. Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov v medziročnom porovnaní v jednotlivých krajoch SR je uvedený v tabuľke č. 24.

Tab. č. 24: **Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v SR**

Kraj	2021	2022	Index 22/21	Zmena
Banskobystrický kraj	5 598	5 976	1,068	↑ 6,8 %
Bratislavský kraj	9 844	8 299	0,843	↓ -15,7 %
Košický kraj	5 929	6 189	1,044	↑ 4,4 %
Nitriansky kraj	6 532	7 707	1,180	↑ 18,0 %
Prešovský kraj	7 833	8 854	1,130	↑ 13,0 %
Trenčiansky kraj	4 455	4 867	1,092	↑ 9,2 %
Trnavský kraj	5 435	5 247	0,965	↓ -3,5 %
Žilinský kraj	6 096	6 582	1,080	↑ 8,0 %
SPOLU	**51 724**	**53 721**	**1,086**	**↑ 8,6 %**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4 Dynamika vývoja a čistý prírastok vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku

Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku mal obdobný priebeh od roku 2009 až po rok 2016. Počet vznikov v každom roku sledovaného obdobia prevyšoval počet zánikov. Po roku 2016 sa však situácia výrazne zlepšila – počet vznikov rástol a počet zánikov sa ustálil, v dôsledku čoho sa rozdiel medzi počtom vznikov a zánikov v sledovanom období ešte zvýšil. Posledné tri roky sú charakterizované zväčšením rozdielu medzi vznikmi a zánikmi a vyšším počtom čistých prírastkov. Tento rozdiel sa postupne prehĺbil na viac ako 40 000.

Graf č. 26: **Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov v SR v rokoch 2009-2022**

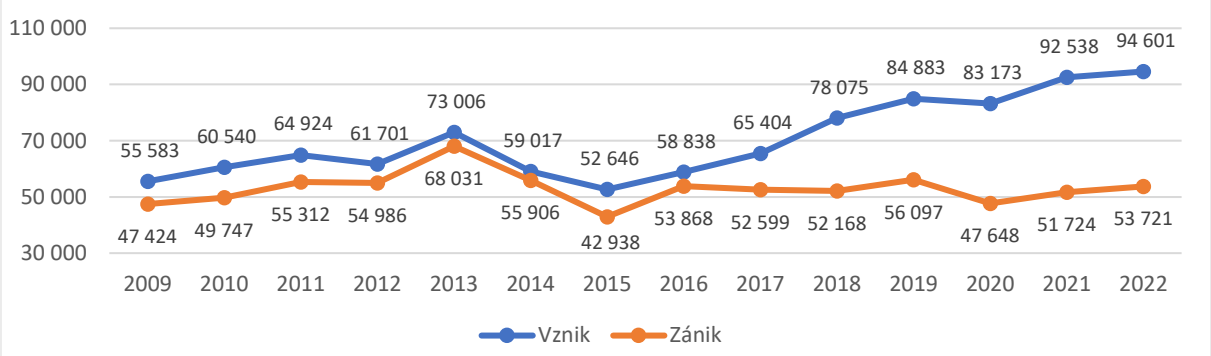

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rozdiel počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov predstavuje čistý prírastok. Napriek výrazným medziročným zmenám zaznamenal čistý prírastok podnikateľských subjektov v období rokov 2009 – 2022 rastúci trend. V dôsledku krízy sa od roku 2009 držal čistý prírastok na nižšej úrovni s minimom v roku 2014, v ktorom bol čistý prírastok podnikateľských subjektov najnižší za uplynulých 13 rokov. **V období rokov 2016 – 2022 sa však čistý prírastok podnikateľských subjektov zvýšil viac ako desaťnásobne**. Výrazne k tomu dopomohlo najmä zvýšenie percentuálnej sadzby uplatniteľných paušálnych výdavkov zo 40 % na 60 % z úhrnov príjmov pre SZČO, zníženie dane z príjmov PO z 22 % na 21 %, zrušenie daňových licencií a podpora v čase pandémie Covid-19. Zaujímavý je vývoj v roku 2022, ktorý takmer presne kopíroval vývoj roka 2021 a čistý prírastok dosiahol len o 66 podnikov viac ako v roku 2021.

Graf č. 27: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v SR v roku 2009-2022**

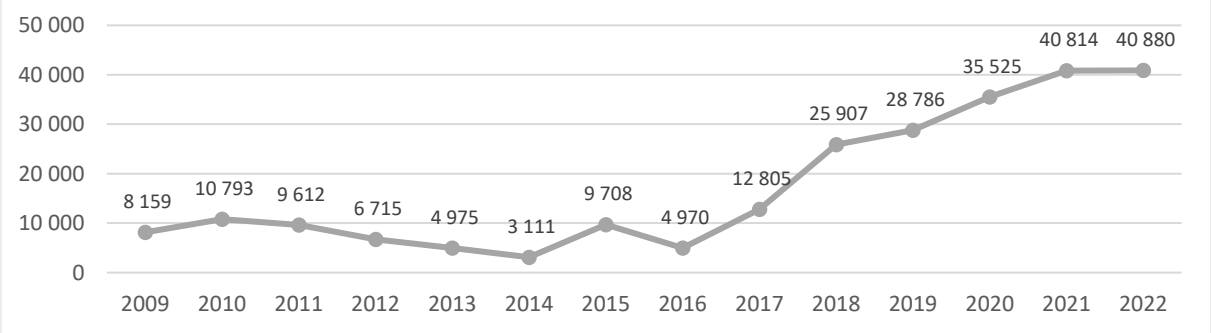

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podrobný prehľad o počte vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku za posledných 14 rokov s ohľadom na čistý prírastok podnikateľských subjektov znázorňuje nasledujúca tabuľka.

Tab. č. 25: **Prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov s ohľadom na čistý prírastok v SR v roku 2010-2022**

	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022
Vznik	60 540	61 701	59 017	58 838	78 075	83 173	94 601
Zánik	49 747	54 986	55 906	53 868	52 168	47 648	53 721
Čistý prírastok	**10 793**	**6 715**	**3 111**	**4 970**	**25 907**	**35 525**	**40 880**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní mierne vzrástol počet vzniknutých MSP (o 2,2 %) a mierne poklesol počet zaniknutých podnikateľských subjektov (o 3,9 %). V dôsledku tohto vývoja sa **čistý prírastok medziročne zvýšil len veľmi mierne (o 0,16 %)**.

Tab. č. 26: **Index vývoja vzniknutých, zaniknutých podnikateľských subjektov a čistého prírastku v SR**

	2021	2022	Index 20/19	Zmena
Vznik	92 538	94 601	1,022	↑ 2,2%
Zánik	51 724	53 721	1,039	↑ 3,9%
Čistý prírastok	**40 814**	**40 880**	**1,002**	**↑ 0,16%**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.1 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa právnych foriem

Vývoj v početnosti vznikov a zánikov podnikateľských subjektov v členení podľa právnych foriem mal v priebehu uplynulých 13 rokov odlišný a pomerne nevyrovnaný priebeh. Predovšetkým na najpočetnejšiu skupinu subjektov – **živnostníkov** mali legislatívne zmeny najväčší dopad, čo sa prejavilo v nestálosti ich vývoja. Roky 2009 až 2017 (s výnimkou roka 2015) boli charakteristické znižovaním čistého prírastku živnostníkov. Od roku 2018 a to aj vplyvom legislatívnych zmien postupne začal rásť čistý prírastok živnostníkov. V roku 2021 dosiahol tento trend vrchol a vzniklo o viac ako 30 tisíc živnostníkov viac ako živnostníkov svoju činnosť skončilo. Rok 2022 potvrdil trendy a v sledovanom období bol druhým najviac úspešným, pričom počet vznikov prevýšil počet zánikov o 26 tisíc. Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO – živnostníkov spolu s čistým prírastkom v období rokov 2009 – 2022 znázorňuje nasledujúci graf.

Graf č. 28: **Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - živnostníkov v roku 2009-2022 v SR**

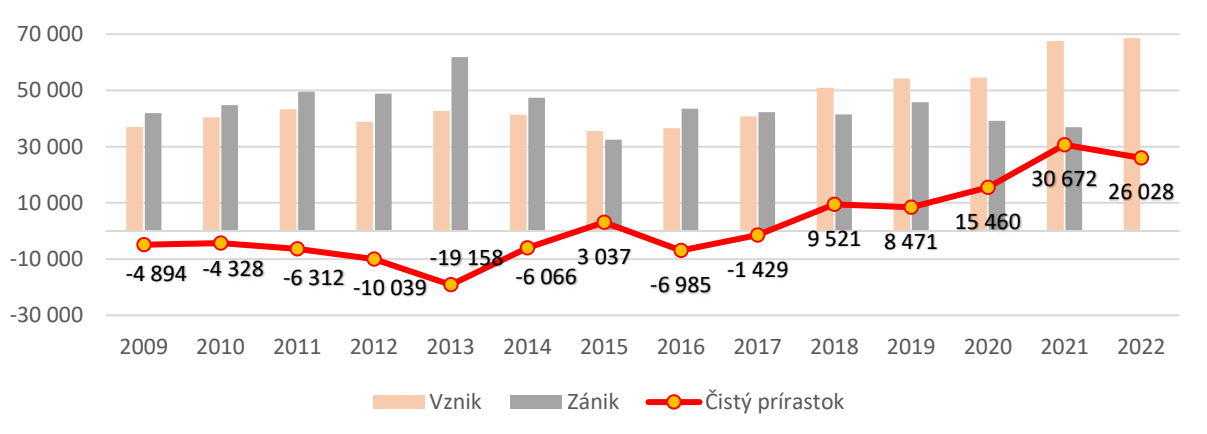

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Slobodné povolania si do roku 2017 udržiavali dlhodobo priaznivý vývoj čistého prírastku. Počet vzniknutých slobodných povolaní v tomto období prevyšoval počet zaniknutých. Po roku 2012 sa počet registrácií slobodných povolaní ešte zvýšil, čo bolo čiastočne spôsobené zmenami Zákona č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave, ktorý nadobudol účinnosť 31. januára 2012 a v roku 2013 bol niekoľkokrát novelizovaný. Týmto zákonom došlo k sprísneniu legislatívnych požiadaviek pre živnostníkov v rámci taxislužieb a nákladnej cestnej dopravy, čo viedlo k ich čiastočnému presunu pod slobodné povolania. V roku 2016 došlo k miernemu zhoršeniu k čomu prispel pokles počtu nových registrácií slobodných povolaní o 30,8 %. Po roku 2016 však záujem o slobodné povolania každým rokom rástol. Na druhej strane narastal aj počet zánikov, čo sa prejavilo v zápornom čistom prírastku slobodných povolaní v rokoch 2018 a 2019. V dôsledku pandémie spojenej s výrazným poklesom zánikov a rastúceho počtu nových podnikateľov v slobodných povolaniach sa čistý prírastok v roku 2020 vrátil k hodnotám z obdobia rokov 2013 až 2017. Rok 2021 bol charakterizovaný poklesom čistého prírastku v slobodných povolaní, ktoré sa držali na úrovniach dlhodobého priemeru. Rok 2022 znamenal nárast počtu čistého vzniku slobodných povolaní medziročne o viac ako 40 %.

Graf č. 29: **Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - slobodných povolaní v roku 2009-2022 v SR**

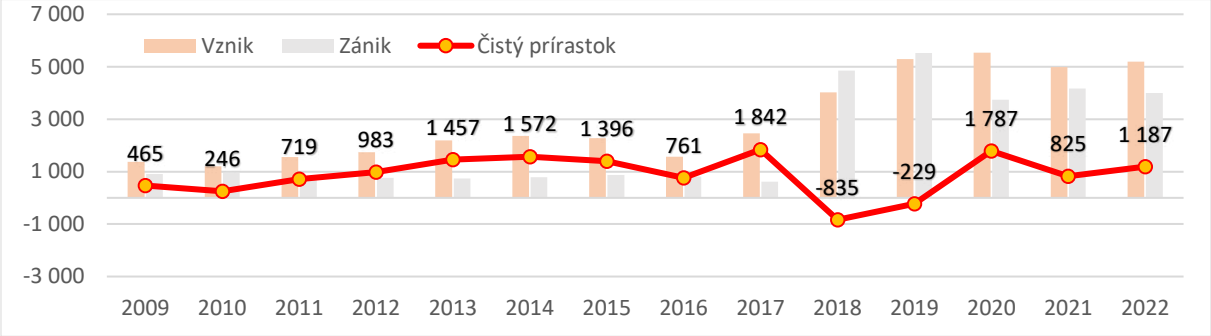

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v početnosti **samostatne hospodáriacich roľníkov** mal nepravidelný priebeh. Od roku 2009 do roku 2013 viac roľníkov zanikalo ako vznikalo. V roku 2014 sa tento nepriaznivý trend otočil – počet nových registrácií SHR prevýšil počet zaniknutých SHR. Predovšetkým v roku 2015 došlo k rapídnemu medziročnému nárastu počtu nových registrácií SHR o 239,2 % - z 503 na 1 203 nových roľníkov. Tento rastúci trend bol do značnej miery odrazom zavádzania nových podporných opatrení v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020“ zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v SR. Pod zvýšenie počtu nových registrácií SHR sa podpísalo predovšetkým „Podopatrenie 6.1 – Podpora na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov“, ktoré bolo zamerané na uľahčenie vstupu do poľnohospodárskeho sektora pre mladých podnikateľov formou nenávratného finančného príspevku (NFP) na realizáciu ich podnikateľského plánu v oblasti živočíšnej a špecializovanej rastlinnej výroby vo výške 50 000 Eur na dobu max. 5 rokov. Rok 2017 sa pre samostatne hospodáriacich roľníkov nevyvíjal priaznivo. Počet zánikov SHR v roku 2017 dosiahol najvyššiu hodnotu od roku 2009 – na úrovni 560 subjektov. V rovnakom roku zároveň vzniklo „len“ 456 nových SHR, čo je o 66,2 % menej ako v predchádzajúcom roku. Po roku 2016 tak čistý prírastok SHR dosiahol opäť zápornú hodnotu. Na čistý prírastok počtu samostatne hospodáriacich roľníkov nemala zásadnejší vplyv ani koronakríza a počas najviac kritického roka 2020 počet vznikov SHR prevýšil počet zánikov. Rok 2021 bol z hľadiska počtu prírastkov záporný, avšak v uplynulom roku 2022 sa počet prírastkov SHR stabilizoval a dosiahol 95 subjektov.

Graf č. 30: **Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - SHR v roku 2009-2022 v SR**

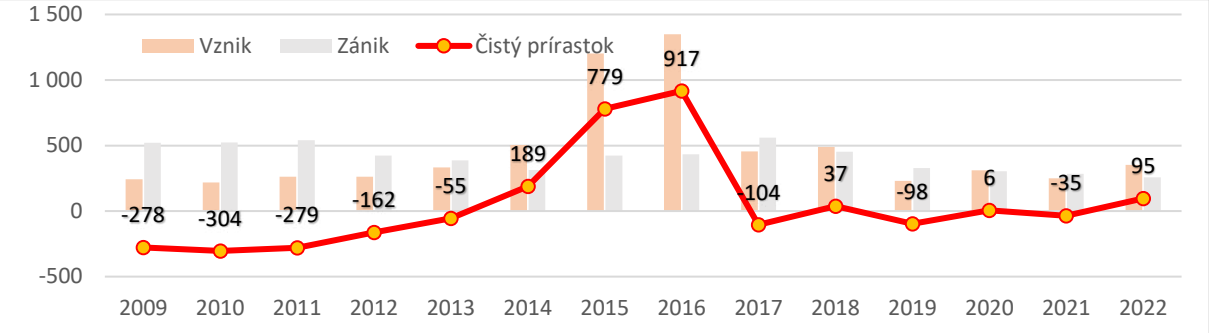

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Právnické osoby zaznamenávajú dlhodobo pozitívny trend vývoja. Počet nových registrácií PO dlhodobo prevyšuje počet zaniknutých podnikateľských subjektov a v priebehu sledovaného obdobia ani raz nenastala situácia, že by došlo k čistému úbytku podnikateľských subjektov právnických osôb. Najúspešnejším rokom za uplynulú dekádu z hľadiska čistého prírastku bol rok 2013, kedy sa počet PO zvýšil o 22 731 subjektov, čo predstavovalo medziročné zvýšenie o 42,7 %. Tento nárast bol výrazne ovplyvnený prijatím Zákona č. 357/2013 Z. z., ktorým sa dopĺňa Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.12.2013, podľa ktorého je nutné pred založením subjektu splatiť základné imanie na účet v banke. Prijatie zákona vyvolalo záujem o registrovanie nových spoločností do konca novembra, pokiaľ sa ešte dali vytvoriť bez nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke. K zvýšeniu počtu nových PO prispel v danom roku aj rast odvodového zaťaženia SZČO na zdravotné a sociálne poistenie[8], čím došlo k prechodu FO – podnikateľov k právnej forme PO. Po zrušení povinnosti splatiť základné imanie na osobitný samostatný účet v banke[9] v roku 2016 sa záujem o podnikanie PO každým rokom zvyšoval a pretrvával až do roku 2019. Prispelo k tomu viacero legislatívnych opatrení – predovšetkým zníženie dane z príjmov PO od roku 2017 a zrušenie daňových licencií od roku 2018. Zrušenie daňových licencií sa pozitívne prejavilo vo výraznom poklese zánikov PO. V roku 2022 počet čistých prírastkov medziročne narástol o 45 %. Z tohto hľadiska bol vývoj podnikateľského prostredia pozitívny.

Graf č. 31: **Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých PO v roku 2009-2022 v SR**

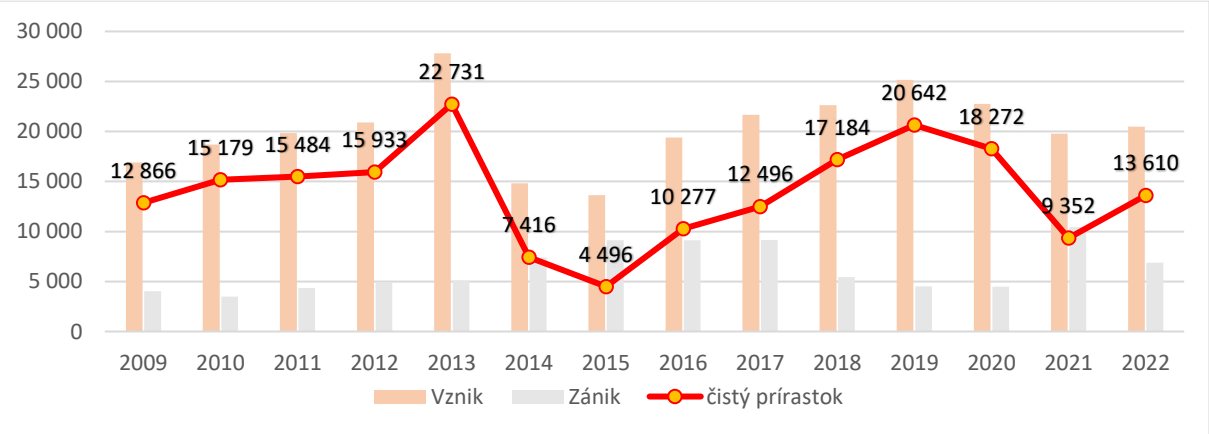

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

[8] Zákon č. 252/2012, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2013

[9] Zákon č. 87/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2016

4.2 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetvovej štruktúry

V dlhodobom horizonte 14 rokov zaznamenali kladný čistý prírastok v každom roku sledovaného obdobia len 3 odvetvia – doprava a informácie, obchodné služby a ostatné služby. Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov dosiahlo každoročne odvetvie obchodných služieb. Naopak, najväčší prepad zaznamenalo odvetvie obchodu, v ktorom počet zánikov dlhodobo prevyšuje počet vznikov. Tento trend sa potvrdil aj v roku 2022.

Tab. č. 27: **Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2008-2022 v SR**

Odvetvie	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022
Pôdohospodárstvo	-868	-60	1 933	854	557	692	769
Priemysel	-512	-1 141	289	-127	4 895	4 069	5 269
Stavebníctvo	1 445	-1 015	-90	-112	6 665	9 174	11 580
Obchod	-94	-728	-7 627	-1 236	-2 839	-191	-1 184
Doprava a informácie	1 876	1 619	1 744	810	3 889	4 507	5 429
Ubytovanie a stravovanie	295	227	-16	-327	557	1 204	741
Obchodné služby	7 549	6 886	5 905	4 239	9 905	13 355	15 110
Ostatné služby	1 102	927	973	869	2 278	2 715	3 166

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Čistý prírastok subjektov podnikajúcich **v pôdohospodárstve** sa v rokoch 2009 – 2010 nevyvíjal priaznivo. V tomto období bol záujem o podnikanie v pôdohospodárstve veľmi nízky a počet zánikov výrazne prevyšoval počet nových MSP. Od roku 2010 sa čistý prírastok postupne zvyšoval, najmä zásluhou rastúceho počtu vznikov s maximom v roku 2014 (predovšetkým vďaka podporným opatreniam MPRV v SR v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 - 2020“). Po roku 2014 síce počet vznikov stále prevyšoval počet zánikov, ale ich rozdiel sa postupne zmenšoval, čo viedlo k poklesu čistého prírastku, resp. až k čistému úbytku v roku 2017. V uplynulých troch rokoch sa ročný čistý prírastok stabilizoval na úrovni 500 až 700 subjektov. V roku 2022 sa potvrdil trend predošlých rokov, aj keď sa nepodarilo dosiahnuť mieru čistých prírastkov z roku 2021. Čistý prírastok dosiahol v roku 2022 769 subjektov v sektore.

Graf č. 32: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v pôdohospodárstve v roku 2009-2022 v SR**

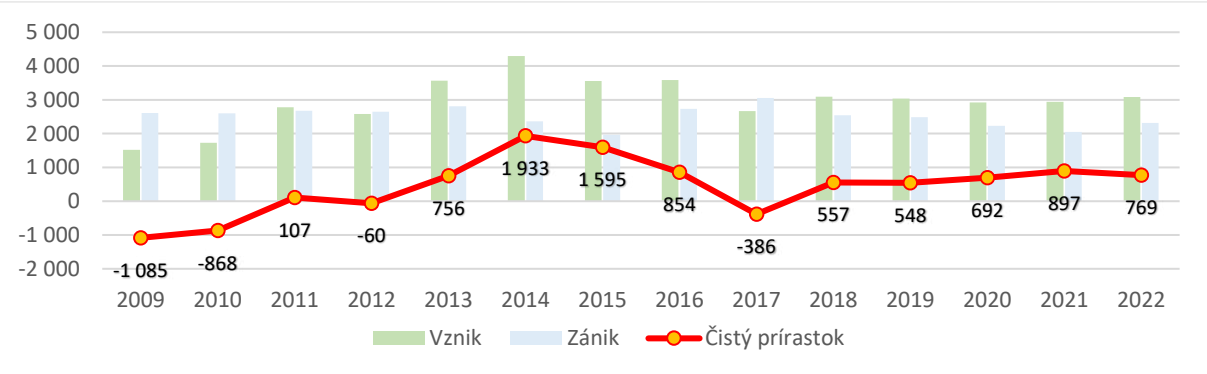

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Priemysel zaznamenal v sledovanom období od roku 2009 pomerne dynamický vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov. V rokoch 2009 – 2013 bol počet subjektov, ktoré zanikli vyšší, ako počet subjektov, ktoré vznikli a preto odvetvie zaznamenalo čistý úbytok

podnikateľských subjektov. Najvyšší čistý úbytok bol zaznamenaný v roku 2013, kedy dosiahol 1404 subjektov. Od roku 2014 zaznamenali aj subjekty v odvetví priemyslu pomerne stabilný a kontinuálny nárast. Ten od roku 2018 pravidelne dosahuje čistý prírastok subjektov viac ako 4000 ročne. Ani rok 2022 nebol výnimkou a čistý prírastok počtu podnikateľských subjektov v rámci sektora bol rekordný, kedy dosiahol viac ako 5 200 nových subjektov.

Graf č. 33: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v priemysle v roku 2009-2022 v SR**

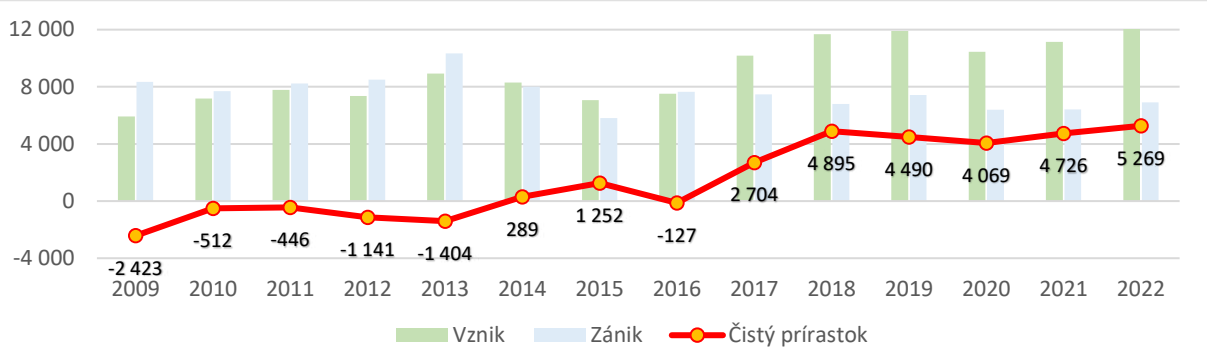

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Stavebníctvo z pohľadu čistého prírastku podnikateľských subjektov patrí medzi dynamicky sa vyvíjajúce sektory. Od roku 2009 do roku 2016 bol počet čistých prírastkov zväčša záporný, pričom sa však pohyboval vždy v jednotkách stoviek. PO roku 2017 dochádza k previsu počtu vzniknutých subjektov nad počtom zaniknutých subjektov a čistý prírastok sa dostáva na niekoľkotisícové hodnoty. Najvyšší čistý prírastok subjektov v sektore stavebníctva pozorujeme v roku 2021, kedy dosiahol 13 tisíc. Uplynulý rok 2022 bol z pohľadu čistého prírastku v sledovanom období veľmi úspešný a aj keď hodnoty z roku 2021 prekonané neboli, čistý prírastok dosiahol viac ako 11 tisíc subjektov.

Graf č. 34: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v stavebníctve v roku 2009-2022 v SR**

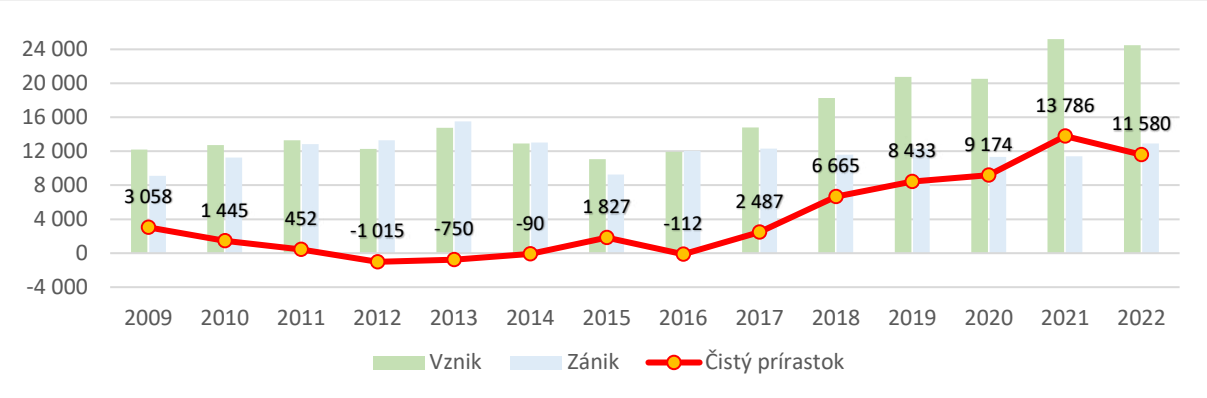

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V odvetví **obchodu** sa potvrdili aj v roku 2022 dlhodobé trendy, ktoré pozorujeme už viac ako dekádu. Aj v roku 2022 došlo k čistému úbytku počtu podnikateľských subjektov v sektore, ktorý bol však mierne nižší ako v roku 2021. Priemerný úbytok počtu podnikateľských subjektov v sektore obchodu je však za sledované obdobie až 2500 subjektov ročne. Kým v roku 2021 bola situácia spôsobená čiastočne aj administratívnym výmazom z obchodného registra, rok 2022 takto zasiahnutý nebol. Potvrdzuje sa tak, že slovenský obchod prechádza transformáciou, ktorá je však z pohľadu čistého prírastku subjektov skôr negatívna. Časť

podnikateľov si však otvára nové prevádzky s predmetom podnikania „obchodné služby“, čo skresľuje výsledky počtu čistého prírastku, resp. úbytku v rámci sektora. Napriek tomu je však odvetvie obchodu dlhodobo klesajúce, pričom masívny je vplyv sieťových reťazcov, ktorý pokračoval aj v roku 2022.

Graf č. 35: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchode v roku 2009-2022 v SR**

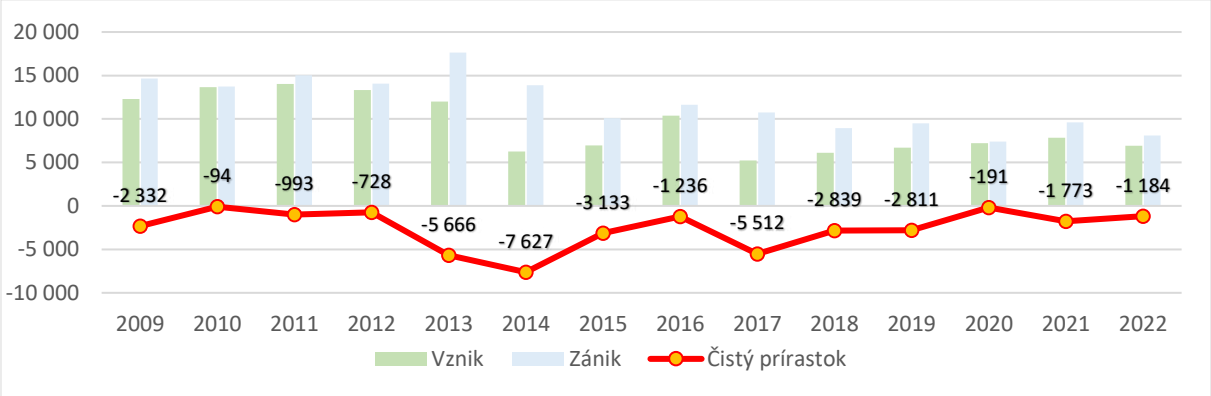

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie dopravy a informácií sa z hľadiska čistého prírastku vyvíja stabilne. V každom zo sledovaných rokov bol dosiahnutý čistý prírastok počtu podnikateľských subjektov. Minimum bolo dosiahnuté v roku 2016, kedy prírastok počtu podnikateľských subjektov v sektore dosiahol 810 subjektov. Rok 2022 bol v sledovanom období, resp. v celej histórii najúspešnejším, pričom čistý prírastok dosiahol viac ako 5 400 nových subjektov. Medziročne došlo k nárastu počtu nových subjektov v odvetví o asi 6,4 %.

Graf č. 36: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v doprave a informáciách v roku 2008-2020 v SR**

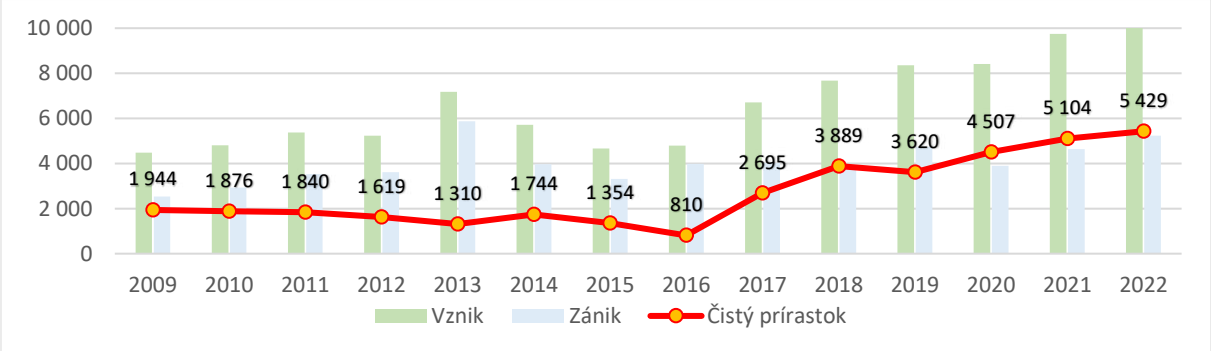

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie **ubytovanie a stravovanie** patrí medzi najmenej atraktívne odvetvia podnikania na Slovensku. Vývoj čistého prírastku v tomto odvetví mal v priebehu sledovaného obdobia nepravidelný priebeh s pomerne vyrovnanými ročnými bilanciami vznikov a zánikov. Zatiaľ čo do roku 2012 dosahoval čistý prírastok kladnú hodnotu, od roku 2013 do roku 2017 sa striedal mierny prírastok s miernym úbytkom podnikateľských subjektov. Aj keď sa očakávali nepriaznivé dopady koronavírusu na segment, ktorý bol uzatvorený, na čistom prírastku sa tento predpoklad nepotvrdil a v roku 2020 bol čistý prírastok počtu podnikateľských subjektov najvyšší a dosiahol 1204 subjektov. V roku 2021 poklesol prírastok subjektov v sektore na 418. Rok 2022 bol opäť charakteristický väčšou mierou vzniku oproti zánikom a čistý prírastok dosiahol 741 subjektov.

Graf č. 37: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ubytovaní a stravovaní v roku 2009-2022 v SR**

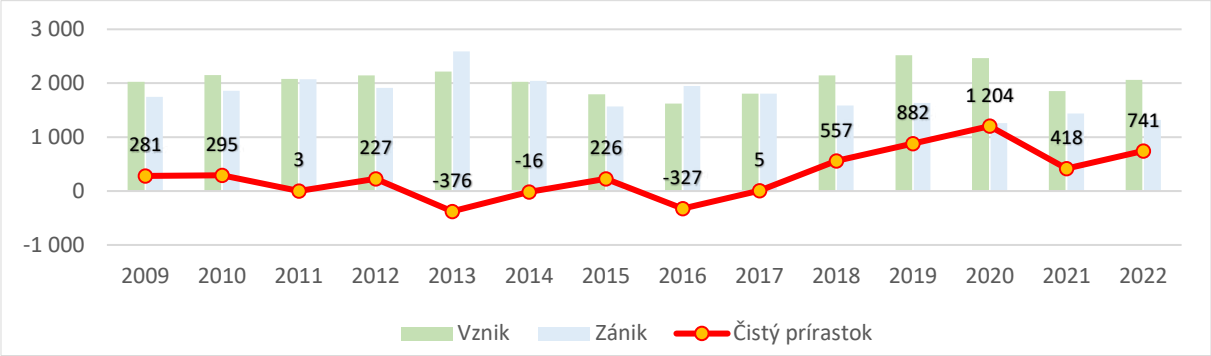

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Aj rok 2022 potvrdil, že podnikanie v obchodných službách patrí medzi najobľúbenejšie predmety podnikania. Opäť, rovnako ako v predchádzajúcich 13 rokoch došlo ku kladnému čistému prírastku počtu nových podnikov. Z tohto hľadiska bol najmenej úspešným v sledovanom období rok 2016, kedy vzniklo 4239 subjektov. Od tohto roku počet subjektov každoročne rástol a v roku 2021 došlo k dosiahnutiu najvyššej hodnoty v sledovanom období , pričom čistý prírastok dosiahol viac ako 15,5 tisíc subjektov. Uplynulý rok 2022 bol v sledovanom období druhý najviac úspešný a čistý prírastok subjektov v segmente dosiahol 15 110 subjektov.

Graf č. 38: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchodných službách v roku 2009-2022 v SR**

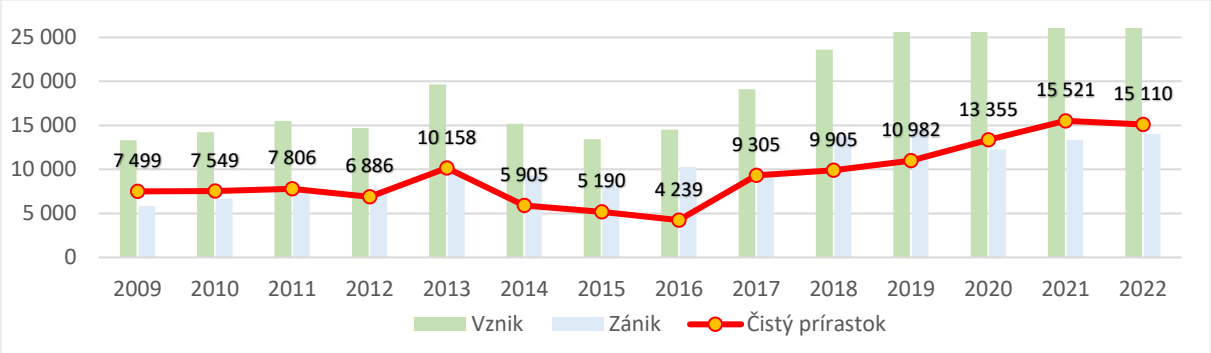

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Pozitívne sa vyvíjali opäť aj prírastky v sektore **ostatné služby**. Od roku 2009 dochádza ku kontinuálnemu rastu počtu podnikateľských subjektov v segmente. Najnižšia hodnota v sledovanom období bola dosiahnutá v roku 2011, kedy dosiahla 843 subjektov. Rok 2022, po miernom poklese v roku 2021 opäť narástol a dosiahol nové maximum 3166 subjektov. Medziročne ide o rast o viac ako 48 %.

Graf č. 39: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ostatných službách v roku 2009-2022 v SR**

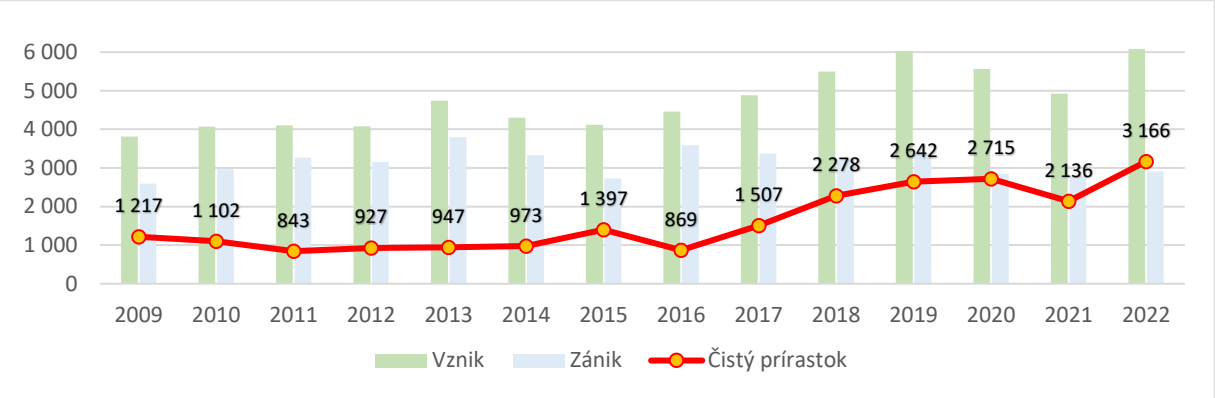

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziodvetvovom porovnaní čistého prírastku, resp. úbytku sú dlhodobo najdynamickejšie rastúcim odvetvím obchodné služby, čo sa potvrdzuje aj na raste počtu aktívnych MSP podnikajúcich v tomto odvetví. Naopak výrazný prepad za posledné desaťročie zaznamenali podnikateľské subjekty pôsobiace v obchode, pri ktorých dochádza každoročne k úbytku podnikateľských subjektov. Pozitívne možno vnímať aj vývoj v odvetviach dopravy a informácií či ostatných služieb. Výrazne rastú čisté prírastky v segmente stavebníctva, ktoré sú druhým najdynamickejším odvetvím z hľadiska každoročného čistého prírastku,, aj keď rok 2022 priniesol určitý medziročný pokles.

Graf č. 40: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2009-2022 v SR**

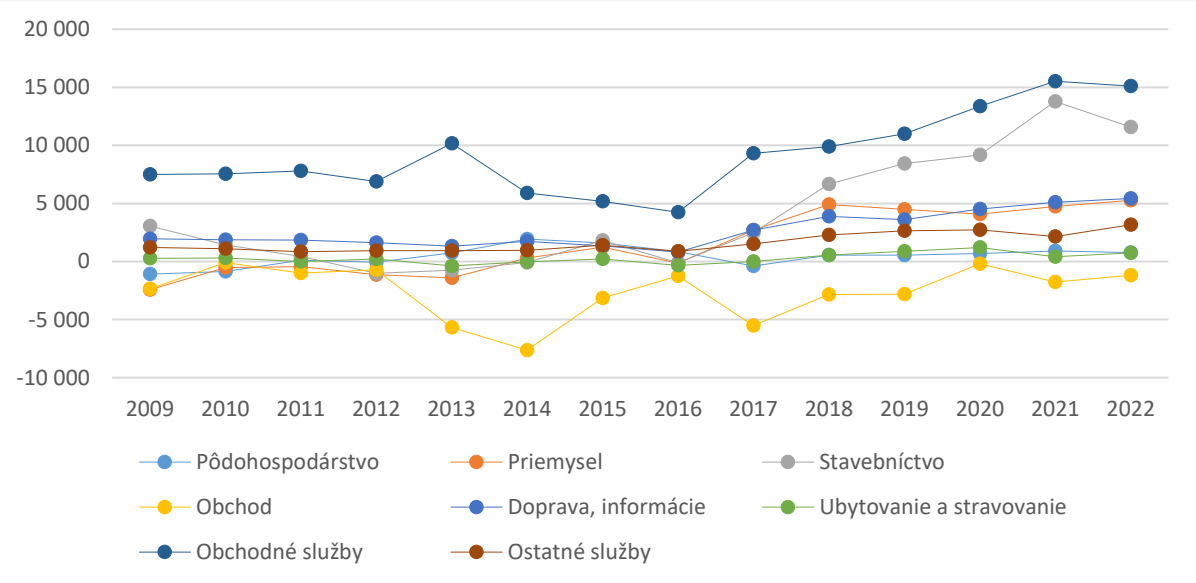

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní s rokom 2021 sa situácia v roku 2022 mierne zlepšila, resp. stagnovala. Čistý prírastok bol iba niečo viac ako 70 podnikov, čo je zanedbateľný rozdiel.

Z bilancie vznikov a zánikov vyplýva, že **najviac subjektov pribudlo v odvetví obchodných služieb s čistým prírastkom 15 110**. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím sa poradie odvetví s najvyšším čistým prírastkom nezmenilo. **Po obchodných službách**

a stavebníctve zaznamenali najvyšší prírastok (5 429) podnikateľské subjekty pôsobiace v doprave a informáciách.

Tab. č. 28: **Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2021 a 2022 v SR**

P.č.	Odvetvie	ČP 2021
1.	Obchodné služby	+ 15 521
2.	Stavebníctvo	+ 13 786
3.	Doprava a informácie	+ 5 104
4.	Priemysel	+ 4 726
5.	Ostatné služby	+ 2 136
6.	Pôdohospodárstvo	+ 897
7.	Ubytovanie a stravovanie	+ 418
8.	Obchod	-1 773

P.č.	Odvetvie	ČP 2022	Zmena pozície
1.	Obchodné služby	+15 110	=
2.	Stavebníctvo	+ 11 580	=
3.	Doprava, informácie	+ 5 429	=
4.	Priemysel	+ 5 269	=
5.	Ostatné služby	+ 3 166	=
6.	Pôdohospodárstvo	+ 769	=
7.	Ubytovanie a stravovanie	+ 741	=
8.	Obchod	-1 184	=

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky čistého prírastku zaznamenali pozitívnu zmenu sektory dopravy a informácií, priemyslu, ostatných služieb a ubytovania a stravovania. (zvýšenie prírastku, resp. zníženie úbytku). Naopak, k medziročnému poklesu došlo v sektoroch obchodných služieb, stavebníctva, pôdohospodárstva a obchodu. **Najdynamickejší medziročný nárast zaznamenalo odvetvie ubytovania a stravovania**, v ktorom sa čistý prírastok podnikateľských subjektov zvýšil o 77,3 %. Nižšia dynamika rastu bola zaznamenaná v sektoroch dopravy a informácií (6,4 %), priemyslu (11,5 %). Medziročne mierne poklesla dynamika rastu v segmente obchodných služieb (o 2,6 %). Naopak, relatívne dynamicky medziročne rástli segmenty ostatných služieb.

Tab. č. 29: **Dynamika ČP podľa odvetví 2022/2021 (krátkodobá)**

P.č.	Odvetvie	ČP 2021	ČP 2022	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Obchodné služby	15 521	15 110	-411	↓ -2,6 %
2.	Stavebníctvo	13 786	11 580	-2 206	↓ -16 %
3.	Doprava, informácie	5 104	5 429	325	↑ 6,4 %
4.	Priemysel	4 726	5 269	543	↑ 11,5 %
5.	Ostatné služby	2 136	3 166	1 030	↑ 48,2 %
6.	Pôdohospodárstvo	897	769	-128	↓ -14,3 %
7.	Ubytovanie a stravovanie	418	741	323	↑ 77,3 %
8.	Obchod	-1 773	-1 184	589	↓ -33,22 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní s dlhodobým priemerom za roky 2008 až 2021 došlo v roku 2022 k výraznému zvýšeniu záujmu o podnikanie vo všetkých odvetviach. Uvedený vývoj však možno pozorovať už od roku 2016. Najvyšší prírastok bol dosiahnutý oproti dlhodobému priemeru v sektore priemyslu. Čistý prírastok bol o 354 % vyšší, ako je dlhodobý priemer v sektore.

K podobnej situácii došlo tiež v stavebníctve, ubytovaní a stravovaní a ďalších sektoroch. Zosumarizované výsledky podľa jednotlivých odvetví sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tab. č. 30: **Vývoj ČP podľa odvetví v roku 2022 voči dlhodobému priemeru (2008-2021)**

P.č.	Odvetvie	Dlhodobý priemer	ČP 2022	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Ubytovanie a stravovanie	282	741	459	↑ 263 %
2.	Priemysel	1 488	5 269	3 781	↑ 354 %
3.	Stavebníctvo	3 964	11 580	7 616	↑ 292,2 %
4.	Pôdohospodárstvo	373	769	396	↑ 205,9 %
5.	Doprava, informácie	2 487	5 429	2 942	↑ 218,3 %
6.	Ostatné služby	1 504	3 166	1 662	↑ 210,5 %
7.	Obchod	-2 388	-1 184	1 204	↑ 49,6 %
8.	Obchodné služby	8 743	15 110	6 367	↑ 172,8 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.3 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla

Dlhodobo ustáleným priaznivým vývojom v počte čistých prírastkov sa vyznačovali Bratislavský a Nitriansky kraj, ktoré dosiahli v každom roku sledovaného obdobia čistý prírastok. O podnikanie je najväčší záujem v Bratislavskom kraji, kde je aj sústredených najviac podnikateľských subjektov.

Tab. č. 31: **Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v roku 2008-2022 v SR**

Kraj	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022
BBSK	484	22	155	48	2 207	2 391	3 017
BSK	5 617	3 954	716	2 445	6 621	9 600	11 533
KSK	754	945	396	237	2 188	4 100	4 078
NSK	788	1 105	1 020	1 188	3 290	3 334	4 759
PSK	612	509	578	350	3 870	4 604	5 187
TSK	604	-24	-404	-61	1 711	3 054	3 075
TTSK	491	65	-191	515	2 645	4 034	4 664
ZSK	1 443	139	841	248	3 315	4 408	4 564

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Počet vznikov a zánikov v **Banskobystrickom kraji** sa po väčšinu sledované obdobia vyvíjal priaznivo – počet vznikov prevyšoval počet zánikov, čo sa pozitívne premietlo do tvorby čistého prírastku. Výnimkou je len rok 2009, kedy došlo k miernemu poklesu počtu čistých prírastkov podnikateľských subjektov. Až do roku 2016 však dosahoval ročný čistý prírastok len veľmi nízku úroveň do 900 podnikateľských subjektov. Výraznejší rast čistého prírastku bol v Banskobystrickom kraji zaznamenaný od roku 2017. Pozitívny vývoj z uplynulých rokov neprerušila ani koronakríza. V roku 2022 dosiahol čistý prírastok podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji hodnotu 3 017, čo je najviac v sledovanom období a o 37 % viac ako v roku 2021.

Graf č. 41: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji v roku 2009-2022**

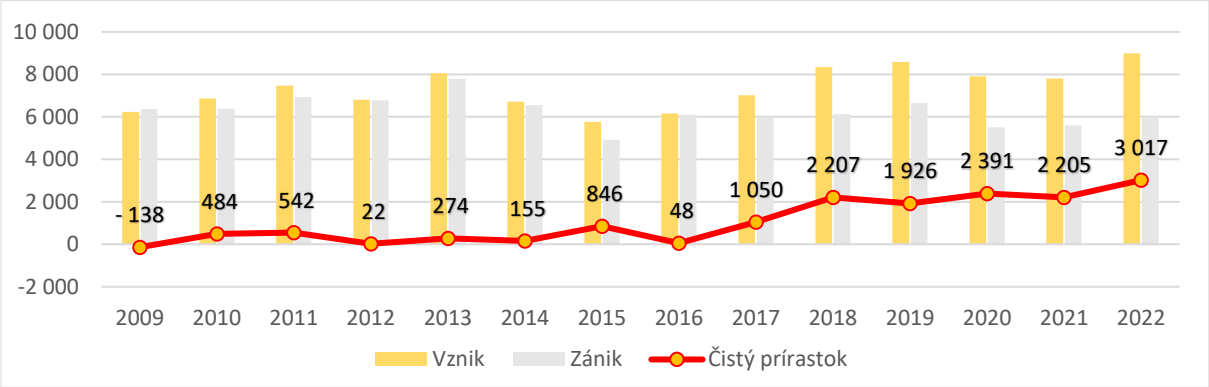

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Bratislavský kraj možno z pohľadu podnikateľskej aktivity označiť za podnikateľské a hospodárske centrum republiky. Zároveň je to jediný kraj, v ktorom nemala finančná kríza v roku 2009 ani koronakríza v roku 2020 významnejší negatívny vplyv na čistý prírastok podnikateľských subjektov. Pre Bratislavský kraj je charakteristický každoročný prírastok firiem. Napriek výraznému poklesu v roku 2014 (predovšetkým vplyvom dynamického poklesu počtu vznikov) sa od roku 2015 čistý prírastok každoročne zvyšoval. Rok 2022 bol charakterizovaný opätovným nárastom, pričom čistý prírastok prvý krát v sledovanom období dosiahol viac ako 11 tisíc subjektov. Tento počet je vyšší ako v prípade troch najmenej úspešných krajov a medziročný nárast predstavuje 18 %. Podnikateľská aktivita sa preto do značnej miery koncentruje práve v Bratislave a okolí. Predpokladáme, že podniky k výrazne vyššej aktivite v BSK motivuje dostatok príležitostí, dostupná pracovná sila a dostatok prenajímateľných plôch na rozvoj činnosti, ktoré sú koncentrované v administratívnych činnostiach.

Graf č. 42: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji v roku 2009-2022**

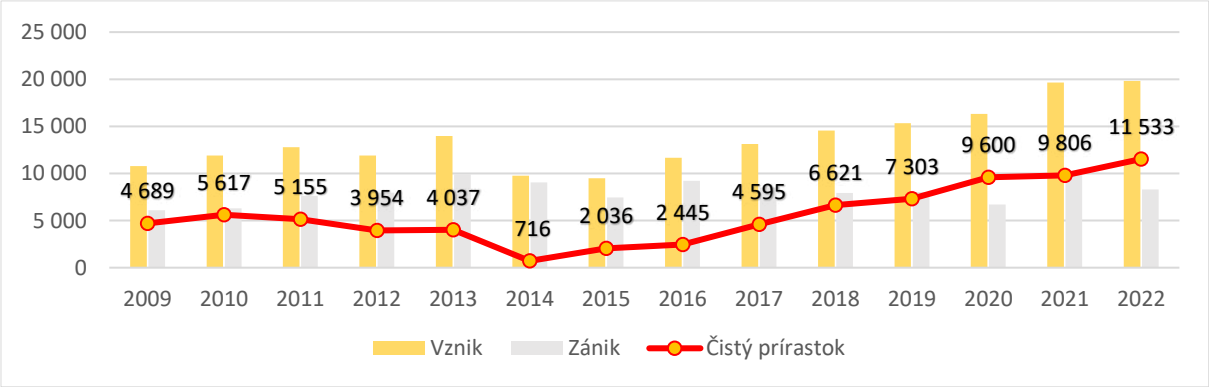

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Košický kraj patrí v uplynulých troch rokoch medzi kraje s dynamickejším vývojom. Pozitívom je, že čistý prírastok podnikateľských subjektov sa postupne stabilizoval. V roku 2009 bol zaznamenaný čistý úbytok, avšak od tohto roku počet podnikateľských subjektov v kraji rastie. Od roku 2020 sa počet podnikateľských subjektov z hľadiska čistého prírastku stabilizoval asi na 4 000 ročne, čo potvrdil aj rok 2022. Medziročná zmena je preto iba minimálna, vzniklo len o 1 % viac podnikov v kraji ako v roku 2021. Do budúcnosti ostáva otvorený vplyv viacerých veľkých investícií, ktoré budú v kraji realizované na vznik

a podnikateľskú aktivitu subjektov. Vývoj vznikov, zánikov a čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji znázorňuje graf č. 43.

Graf č. 43: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji v roku 2009-2022**

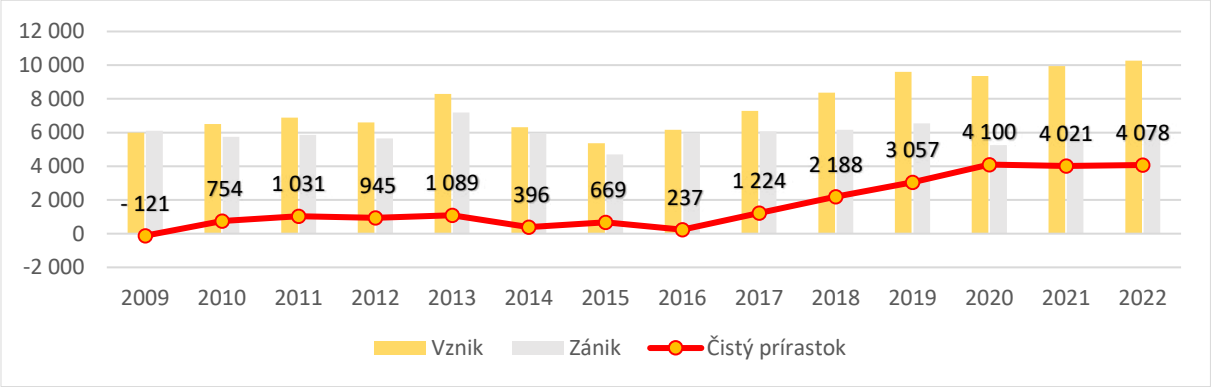

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Na základe výsledkov za uplynulých 13 rokov možno konštatovať, že o podnikanie v **Nitrianskom kraji** je dlhodobý záujem, čo potvrdzuje aj fakt, že ani v jednom roku sledovaného obdobia nedosiahol čistý prírastok zápornú hodnotu. V uplynulých rokoch sa darí zrýchľovať veľkosť čistého prírastku podnikateľských subjektov v kraji. V uplynulom roku dosiahol čistý prírastok najvyššie hodnoty v sledovanom období a to viac ako 4 759. Medziročný nárast predstavuje 11 %.

Graf č. 44: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Nitrianskom kraji v roku 2009-2022**

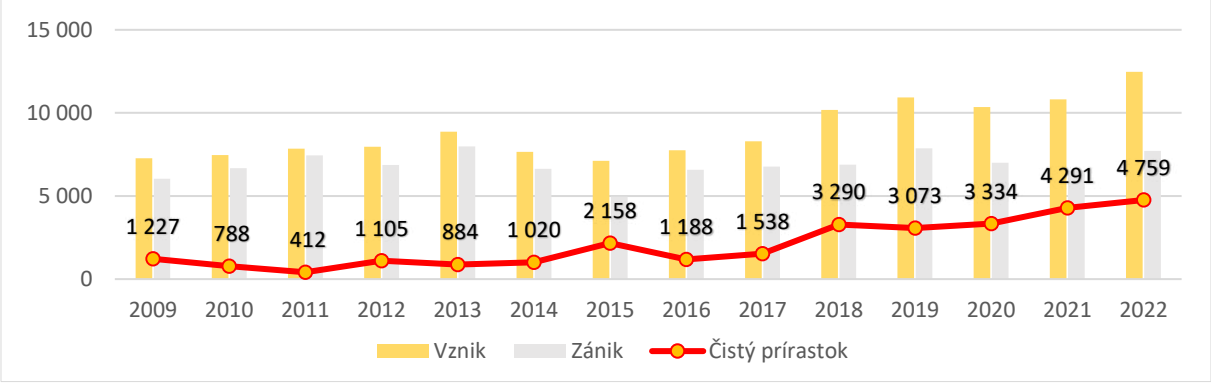

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Prešovský kraj patrí posledné roky (spolu s Bratislavským krajom) medzi kraje s najvyšším prírastkom podnikateľských subjektov v rámci všetkých sledovaných krajov. Čistý prírastok v Prešovskom kraji sa v sledovanom období vyznačoval kolísavým vývojom. Od roku 2009 sa tvorba čistého prírastku vyvíjala nepredvídateľne – pozitívny vývoj nahradzoval negatívny a naopak. Po roku 2016 sa (obdobne ako v iných slovenských krajoch) situácia výrazne zlepšila a čistý prírastok začal narastať. Posledné roky dosahuje čistý prírastok viac ako 4 000 subjektov ročne. Najúspešnejším rokom bol rok 2021 s čistým prírastkom 6 663 subjektov. V uplynulom roku dosiahol prírastok 5 187, čo je síce o 22 % menej ako v predošlom roku, napriek tomu však v sledovanom období ide o druhý najlepší výsledok čistého prírastku počtu podnikateľských subjektov. Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji znázorňuje graf č. 45.

Graf č. 45: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji v roku 2009-2022**

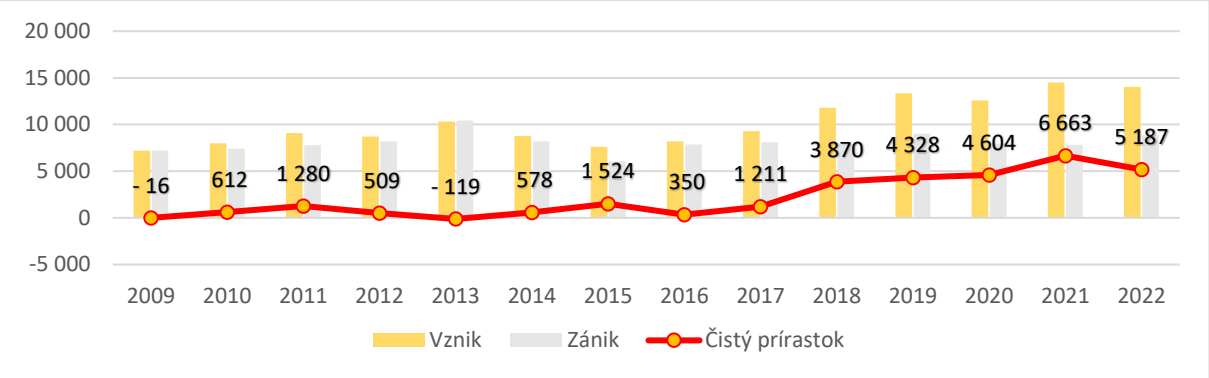

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podnikateľská aktivita v **Trenčianskom kraji** v porovnaní s ostatnými slovenskými krajmi po roku 2009 upadla najviac a za ostatnými slovenskými krajmi mierne zaostávala. Dôsledky uplynulej krízy sa prejavili už v roku 2009, kedy došlo k výraznému poklesu čistého prírastku – z 2 627 subjektov v roku 2008 na 206 subjektov v roku 2009. Napriek miernemu zvýšeniu v roku 2010 sa nepodarilo záujem o podnikanie v Trenčianskom kraji dostatočne prehĺbiť, v dôsledku čoho sa v období rokov 2012 – 2016 (s výnimkou roku 2015) rozhodlo viac podnikateľov svoju činnosť ukončiť ako založiť. Po roku 2016 dosahoval čistý prírastok opäť kladnú hodnotu, ktorá v uplynulých troch rokoch ešte vzrástla. Už dlhodobo patrí Trenčiansky kraj k tým krajom, kde vzniká relatívne najmenej podnikateľských subjektov. Avšak aj v tomto prípade bol rok 2021 z hľadiska čistého prírastku najúspešnejším, pričom vzniklo 3 375 subjektov. V roku 2022 poklesol počet čistých prírastkov podnikateľských subjektov o 300 na 3 075, opäť však ide o druhý najlepší výsledok v sledovanom období. Medziročný pokles predstavuje 9 %

Graf č. 46: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trenčianskom kraji v roku 2009-2022**

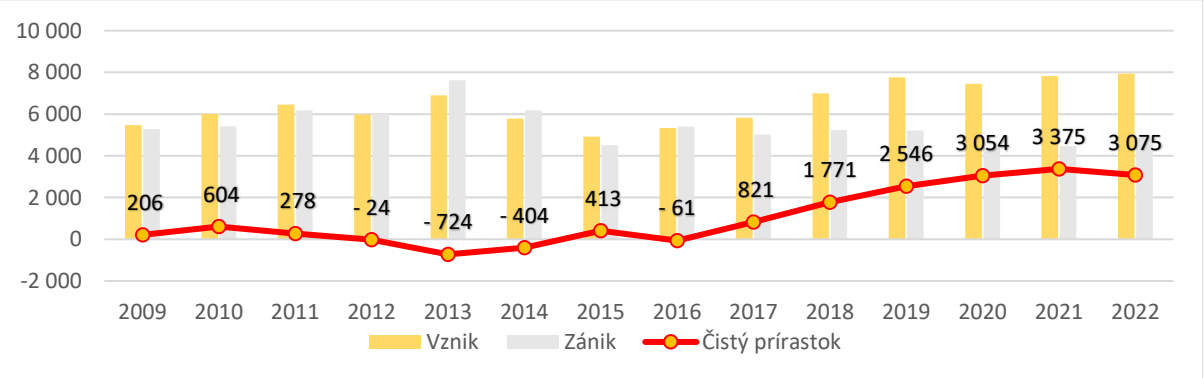

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Záujem o podnikanie v **Trnavskom kraji** je z dlhodobého hľadiska v porovnaní s inými krajmi priemerný. Pozitívnym znakom je stabilnejší vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov. Spolu s každoročným nárastom početnosti nových MSP po roku 2015 to viedlo k dynamickému zvyšovaniu čistého prírastku firiem. Kým v roku 2016 bol v kraji zaznamenaný čistý prírastok na úrovni 515 subjektov, v roku 2022 to už bolo 4 664. Dynamické zvyšovanie čistého prírastku podnikateľských subjektov pozorujeme najmä od roku 2020, pričom prakticky kontinuálne od roku 2018 sa v kraji darí dosahovať každoročne nové maximá počtu čistých

prírastkov podnikateľských subjektov. Aj v tomto prípade bol vznik podnikateľských subjektov v kraji v roku 2022 o asi 10 % lepší ako v roku 2021.

Graf č. 47: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trnavskom kraji v roku 2009-2022**

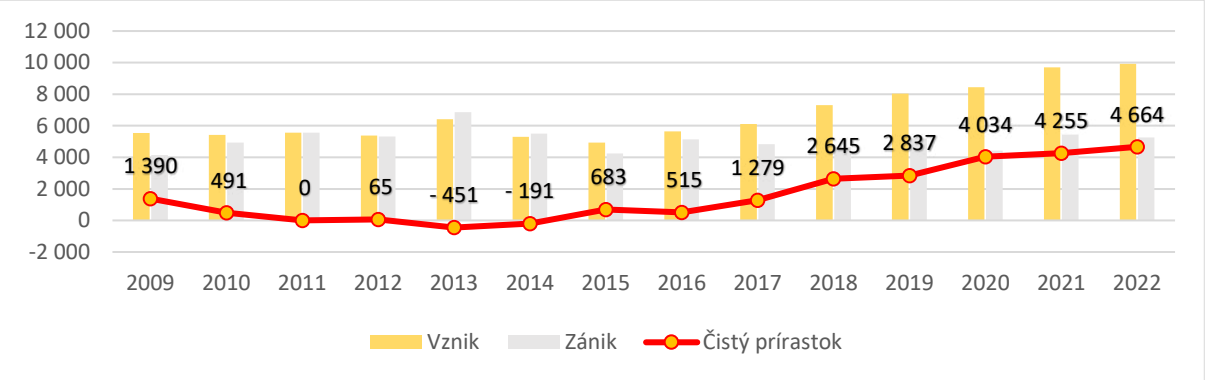

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Žilinský kraj je pre podnikateľov (najmä živnostníkov) relatívne atraktívny región, ktorý v dlhodobom horizonte nepodliehal tak výrazným turbulenciám ako iné slovenské kraje. Zanedbateľný úbytok podnikateľských subjektov bol v sledovanom období pozorovaný len v roku 2013. V krízovom roku 2020 predstavoval čistý prírastok v Žilinskom kraji 4 408 podnikateľských subjektov. V uplynulom roku došlo k relatívne strmému prepadu čistému prírastku podnikateľských subjektov v kraji o 26 % (najväčší medziročný pokles spomedzi všetkých krajov). Avšak napriek tomu bol výsledok čistého prírastku druhý najúspešnejší spomedzi sledovaných rokov.

Graf č. 48: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Žilinskom kraji v roku 2009-2022**

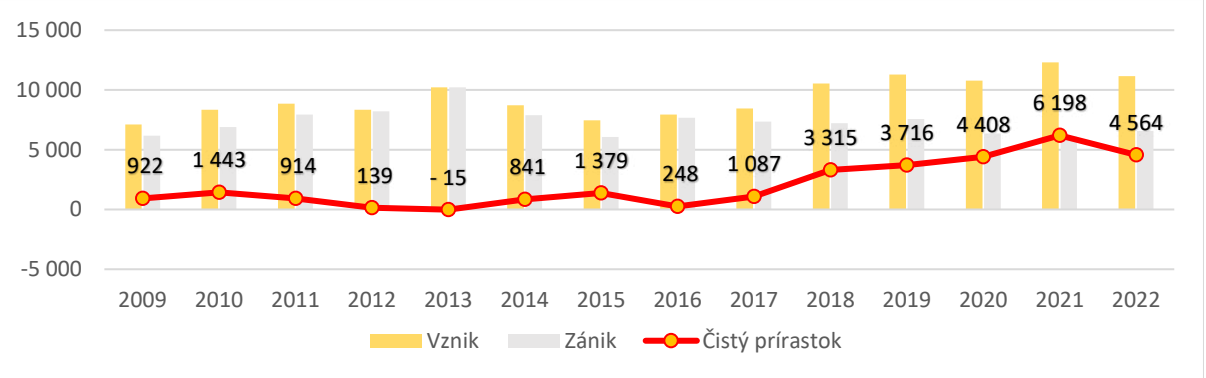

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rok 2022 potvrdil dlhodobé trendy z hľadiska regionálnej štruktúry prírastku jednotlivých podnikateľských subjektov. Lídrom v čistých prírastkoch je Bratislavský kraj, pričom sa dá konštatovať, že viac ako každý štvrtý subjekt, ktorý pribudne má zapísané sídlo práve v tomto kraji. V posledných rokoch sa rozdiel oproti ostatným krajom ešte viac zvýrazňuje. Na druhom konci rebríčka sú Banskobystrický a Trenčiansky kraj. Najmä vplyvom nárastu v poslednom roku 2022 v čistých prírastoch subjektov v Banskobystrickom kraji je počet čistých prírastkov veľmi podobný.

Graf č. 49: **Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa sídla v roku 2009-2022**

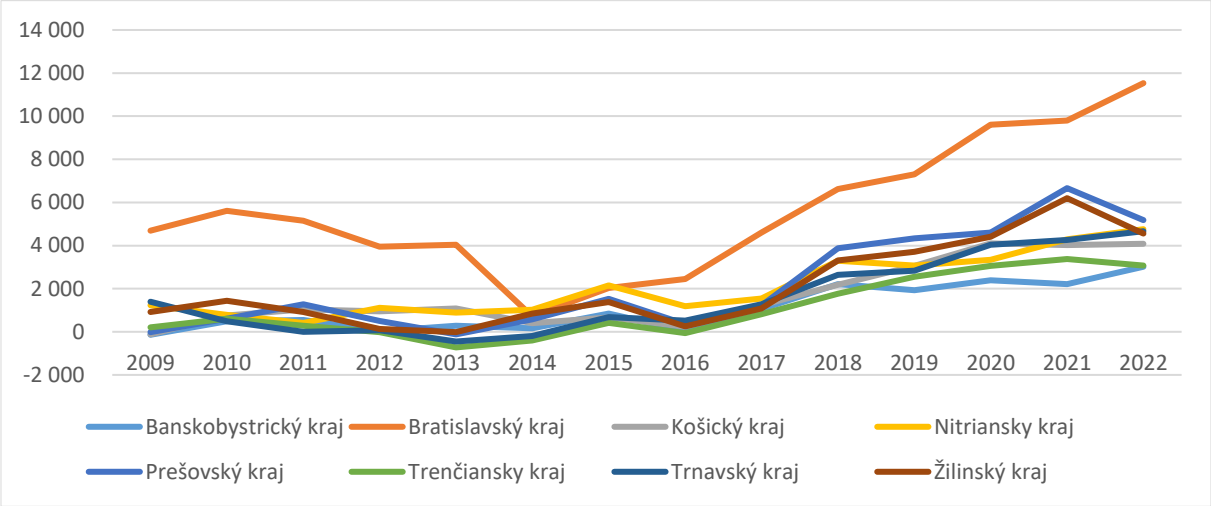

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Už dlhodobým trendom sa stáva aj pribúdanie podnikateľských subjektov vo všetkých krajoch. Posledný zaznamenaný pokles aspoň v jednom kraji bol v roku 2016. V absolútnej hodnote sa v roku 2022 najväčšou mierou na celkovom prírastku podieľal Bratislavský kraj, v ktorom počet vznikov prevýšil počet zánikov o 11 553 podnikateľských subjektov. Bratislavský kraj tak obhájil prvenstvo a potvrdil, že je podnikateľsky najobľúbenejším regiónom na Slovensku.

V celkovom hodnotení sa spomedzi počtu čistých prírastkov podnikateľských subjektov na druhom mieste opäť umiestnil Prešovský kraj. Podnikateľsky atraktívnejším bol Nitriansky kraj a Trnavský kraj, ktorý sa posunul z 5. na 4. miesto. Naopak, menej vznikli subjekty v Žilinskom kraji. Podrobný prehľad počtu čistých prírastkov podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2021 a 2022 je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tab. č. 32: **Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v roku 2021 a 2022 v SR**

P.č.	Kraj	ČP 2021
1.	Bratislavský kraj	9 806
2.	Prešovský kraj	6 663
3.	Žilinský kraj	6 198
4.	Nitriansky kraj	4 291
5.	Trnavský kraj	4 255
6.	Košický kraj	4 021
7.	Trenčiansky kraj	3 375
8.	Banskobystrický kraj	2 205

P.č.	Kraj	ČP 2022	Zmena pozície
1.	Bratislavský kraj	11 533	=
2.	Prešovský kraj	5 187	=
3.	Nitriansky kraj	4 759	↑1
4.	Trnavský kraj	4 664	↑1
5.	Žilinský kraj	4 564	↓2
6.	Košický kraj	4 078	=
7.	Trenčiansky kraj	3 075	=
8.	Banskobystrický kraj	3 017	=

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Dynamika čistého prírastku bola v jednotlivých krajoch rôzna, čo sme čiastočne popisovali už skôr v tejto kapitole. Najdynamickejší medziročný nárast čistého prírastku bol zaznamenaný v Banskobystrickom kraji – o 36,8 %. Nasledoval Bratislavský kraj s medziročným nárastom o 17,6 % a Nitriansky kraj s nárastom 10,6 %. Kladný nárast bol zaznamenaný ešte v Trnavskom kraji a Košickom kraji (1,4 %) medziročne. Naopak, medziročný pokles čistých prírastkov bol najvýraznejší v Žilinskom kraji (pokles o 26,4 %), Prešovskom kraji (-22,2 %)

a mierne aj v Trenčianskom kraji (-8,9 %). Krátkodobá dynamika čistého prírastku spolu s absolútnou zmenou čistého prírastku v členení podľa sídla je uvedená v tabuľke č. 33.

Tab. č. 33: **Dynamika ČP podľa sídla 2022/2021 (krátkodobá)**

P.č.	Kraj	ČP 2021	ČP 2022	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Bratislavský kraj	9 806	11 533	1 727	↑ 17,6 %
2.	Prešovský kraj	6 663	5 187	-1 476	↓ -22,2 %
3.	Nitriansky kraj	4 291	4 759	468	↑ 10,6 %
4.	Trnavský kraj	4 255	4 664	409	↑ 9,6 %
5.	Žilinský kraj	6 198	4 564	-1 634	↓ -26,4 %
6.	Košický kraj	4 021	4 078	57	↑ 1,4 %
7.	Trenčiansky kraj	3 375	3 075	-300	↓ -8,9 %
8.	Banskobystrický kraj	2 205	3 017	812	↑ 36,8 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky čistého prírastku zaznamenali v dlhodobom horizonte (porovnanie s dlhodobým priemerom za roky 2008 – 2021) nárast všetky kraje v intervale od 123,2 % v Žilinskom kraji po 217,5 % v Trnavskom kraji. V absolútnom vyjadrení sa čistý prírastok v roku 2022 najviac odkláňal od dlhodobého priemeru v Bratislavskom (o 6 385) a Trnavskom kraj (o 3 195 podnikateľských subjektov).

Tab. č. 34: **Vývoj ČP podľa sídla v roku 2022 voči dlhodobému priemeru (2008-2021)**

P.č.	Kraj	Dlhodobý priemer	ČP 2022	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Trenčiansky kraj	1 034	3 075	2 041	↑ 197,3 %
2.	Trnavský kraj	1 469	4 664	3 195	↑ 217,5 %
3.	Košický kraj	1 570	4 078	2 508	↑ 159,8 %
4.	Banskobystrický kraj	998	3 017	2 019	↑ 202,2 %
5.	Žilinský kraj	2 045	4 564	2 519	↑ 123,2 %
6.	Prešovský kraj	2 185	5 187	3 002	↑ 137,4 %
7.	Bratislavský kraj	5 148	11 533	6 385	↑ 124,0 %
8.	Nitriansky kraj	2 004	4 759	2 755	↑ 137,4 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

5 Finančné ukazovatele vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov

Pri hodnotení finančnej výkonnosti vzniknutých a zaniknutých malých a stredných podnikov na Slovensku sa zameriavame na vybrané ukazovatele štyroch základných skupín ukazovateľov zameraných na likviditu, aktivitu, zadlženosť a rentabilitu. V skúmanej vzorke podnikov sa nachádzajú malé a stredné podniky, ktoré vedú podvojné účtovníctvo a ich účtovné závierky pochádzajú z verejnej časti Registra účtovných závierok. Do výpočtu pomerových ukazovateľov z účtovných závierok za obdobie rokov 2018 - 2022 vstupovali dva druhy účtovných výkazov:

- z účtovných závierok pre podnikateľov účtujúcich v podvojnom účtovníctve (Úč POD);
- z účtovných závierok pre mikro účtovné jednotky (Úč MÚJ).

Zo skúmanej vzorky boli vylúčené finančné výkazy, ktoré obsahovali nekorektne vyplnené položky. Vybrané ukazovatele možno rozdeliť do 4 skupín:

1) Ukazovatele **likvidity** – vypovedajú o platobnej schopnosti podniku – t. j. merajú schopnosť podniku kryť krátkodobé dlhy krátkodobým majetkom.

$$Likvidita\ 2.stupňa = \frac{krátkodobý\ majetok - zásoby}{krátkodobé\ záväzky}$$

$$Likvidita\ 3.stupňa = \frac{krátkodobý\ majetok}{krátkodobé\ záväzky}$$

2) Ukazovatele **aktivity** – vyjadrujú viazanosť majetku resp. záväzkov podniku a účinnosť využitia majetku v transformačnom procese.

$$Doba\ splatnosti\ pohľadávok = \frac{pohľadávky}{tržby} * 360$$

$$Doba\ splatnosti\ záväzkov = \frac{záväzky}{tržby} * 360$$

3) Ukazovatele **zadlženosti** – vyjadrujú štruktúru použitých zdrojov, mieru použitia cudzieho a vlastného kapitálu na financovanie potrieb podniku a schopnosť vysporiadať sa so splácaním dlhov.

$$Celková\ zadlženosť\ aktív = \frac{cudzie\ zdroje}{aktíva} * 100$$

$$Podiel\ podnikov\ využívajúcich\ úvery = \frac{podniky\ s\ výškou\ úverov > 0}{celkový\ počet\ podnikov} * 100$$

4) Ukazovatele **rentability** – vyjadrujú výnosnosť podnikového úsilia. Do ich úrovne a vývoja sa premietajú úroveň a vývoj likvidity, aktivity aj zadlženosti.

$$Rentabilita\ aktív = \frac{zisk\ pred\ zdanením}{aktíva} * 100$$

$$Podiel\ podnikov\ s\ nenulovými\ tržbami = \frac{podniky\ s\ výškou\ tržieb > 0}{celkový\ počet\ podnikov} * 100$$

$$Podiel\ podnikov\ s\ kladným\ HV\ pred\ zdanením = \frac{podniky\ s\ HV\ pred\ zdanením > 0}{celkový\ počet\ podnikov} * 100$$

Vypočítané hodnoty pomerových ukazovateľov predstavujú medián ako strednú hodnotu radu hodnôt usporiadaných podľa veľkosti.

5.1 Finančné ukazovatele vzniknutých MSP

Na finančné ukazovatele vzniknutých MSP sme nazerali z dvoch pohľadov:

- z hľadiska ***stavu*** – v ktorom sme skúmali finančné ukazovatele rôznych podnikov vzniknutých v rokoch 2020, 2021 a 2022. Cieľom skúmania bolo analyzovať a porovnať zmenu stavu vo finančných ukazovateľoch za jednotlivé roky;
- z hľadiska ***vývoja*** – v ktorom sme skúmali zmenu finančných ukazovateľov u podnikov, ktoré vznikli v roku 2018 a ich činnosť pretrvávala do roku 2022. Cieľom skúmania bolo analyzovať, porovnať a zhodnotiť finančné ukazovatele rovnakých podnikov v čase.

Stav finančných ukazovateľov vzniknutých MSP

Pri kvantifikácii jednotlivých finančných ukazovateľov sme z celkového počtu dostupných výkazov vylúčili tie, ktoré boli nekorektne vyplnené za účelom minimalizácie skreslenia výsledkov. Prehľad počtu finančných výkazov v spracovaní je uvedený v tabuľke 35.

Tab. č. 35: **Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k stavu finančných ukazovateľov vzniknutých MSP**

	2020	2021	2022
Počet subjektov v spracovaní	15 737	16 366	10 137

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

V každom roku analyzovaného obdobia dosiahli novovzniknuté podniky nadpriemernú výšku ukazovateľov ***likvidity***, čo značí o tom, že výška krátkodobého majetku významne prevýšila výšku krátkodobých záväzkov. Podniky disponovali dostatkom majetku - predovšetkým v najlikvidnejších formách, ktoré výrazne prevýšili potrebu nevyhnutnú na úhradu krátkodobých záväzkov. Vyššia suma likvidného majetku a nízke zadlženie zabezpečili začínajúcim podnikateľom nadpriemernú platobnú schopnosť. V hodnotenom období dosiahla likvidita začínajúcich podnikateľov najvyššiu úroveň v roku 2020. Podnikateľské subjekty, ktoré vznikli v roku 2022 dosiahli horšie výsledky v prípade likvidity druhého stupňa ako podniky vzniknuté v roku 2021.

Na základe hodnôt ukazovateľov ***aktivity*** možno konštatovať, že začínajúci podnikatelia získavali v každom roku sledovaného obdobia prostriedky za realizované výkony skôr ako uhrádzali vlastné záväzky – t. j. dodávatelia nepriamo „úverovali“ začínajúce podniky, čo im vytváralo dostatočný časový priestor na úhradu záväzkov (podnikatelia mali k dispozícii dostatok peňažných prostriedkov po dlhší čas). Úhrada záväzkov v prvom roku existencie trvala MSP vzniknutým v roku 2022 o približne 6 dní kratšie ako vzniknutým firmám v roku 2021. Nárast, aj keď iba mierny, zaznamenala doba inkasa pohľadávok, jej mediánová hodnota sa v medziročnom porovnaní zvýšila z 6,08 na 6,77 dňa.

Dosiahnuté výsledky ukazovateľov ***zadlženosti*** naznačujú, že sa podnikatelia v začiatkoch podnikania príliš nezadlžujú – využívajú predovšetkým vlastné zdroje. Celková zadlženosť MSP založených v roku 2022 bola v porovnaní s MSP založenými v roku 2021 vyššia iba veľmi mierne o 0,25 p. b. Využívanie úverového financovania je vo všeobecnosti u začínajúcich MSP veľmi nízke, čo súvisí s krátkou úverovou históriou a nedostatočným zabezpečením nových podnikateľských subjektov. Spomedzi všetkých MSP vzniknutých v roku 2022 využívalo úverové financovanie len 3,41 % podnikateľských subjektov. Zastúpenie začínajúcich podnikateľov využívajúcich bankové úvery sa v porovnaní s rokom 2021 veľmi mierne zvýšilo.

Ukazovatele ***rentability*** vypovedajú o nízkej výnosnosti podnikového úsilia, čo je prirodzeným javom takmer pre všetky začínajúce MSP. Medián rentability aktív bol u začínajúcich podnikateľov nulový, čo bolo spôsobené predovšetkým vysokým podielom podnikov so záporným resp. nulovým ziskom pred zdanením. Podiel podnikov s nenulovými tržbami medziročne takmer nezmenil (64,43 %). Podiel podnikov s kladným výsledkom hospodárenia v prvom roku existencie bol v roku 2022 vyšší ako u MSP založených v roku 2021. Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP v prvom roku existencie sú uvedené v tabuľke č. 36.

Tab. č. 36: **Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov novozaložených MSP v roku 2020-2022 (stav)**

Ukazovateľ	m.j.	2020	2021	2022	Rozdiel 2022 a 2021
Likvidita 2. stupňa	koef.	7,99	7,35	7,08	↓ 0,27
Likvidita 3. stupňa	koef.	8,13	7,48	7,21	↓ 0,27
Doba splatnosti pohľadávok	dní	0,46	6,08	6,77	↑ 0,69
Doba splatnosti záväzkov	dní	50,87	53,24	47,26	↓ 5,98
Celková zadlženosť	%	11,50	12,73	12,98	↑ 0,25
Podiel podnikov využ. úvery	%	1,74	2,00	3,41	↑ 1,41
Rentabilita aktív	%	0,00	0,00	0,00	=
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	66,2	61,30	64,43	↑ 3,13
Podiel podnikov s kladným VH	%	43,89	43,57	48,86	↑ 5,29

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

Vývoj finančných ukazovateľov vzniknutých MSP

V analýze vývoja finančných ukazovateľov vstupovali do spracovania nasledujúce počty podnikateľských subjektov:

Tab. č. 37: **Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2018**

	2018	2019	2020	2021	2022
Počet subjektov v spracovaní	17 712	17 158	16 196	15 998	15 601

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

Ukazovatele ***likvidity*** podnikov vzniknutých v roku 2018 mali v priebehu nasledujúcich rokov klesajúcu tendenciu. V prvom roku podnikania dosiahla výška krátkodobého majetku niekoľkonásobne vyššiu hodnotu ako výška krátkodobých záväzkov, čo sa prejavilo dosiahnutím koeficientov likvidity na úrovni 5,95 pre L2 a 5,79 pre L3. Odporúčaná hodnota koeficientu pre likviditu 2. stupňa je 1 - 1,5 a pre likviditu 3. stupňa 2 - 2,5.[10] Z uvedeného možno konštatovať, že v prvom roku disponovali podniky prebytkom likvidity – mali k dispozícii viac likvidného majetku ako bolo potrebné, čo na jednej strane zabezpečuje

[10] Pozn.: reálne hodnoty sa od odporúčaných môžu odlišovať v závislosti od typu podniku a predmetu činnosti.

podnikom výbornú platobnú schopnosť, na strane druhej však znižuje efektívnosť využitia jednotlivých zložiek majetku, nakoľko likvidné prostriedky sú spravidla spojené s nižším zhodnotením.

V nasledujúcich rokoch postupne MSP optimalizovali svoju majetkovú a kapitálovú štruktúru, výsledkom čoho bolo priblíženie sa k odporúčaným hodnotám. Likvidita 2. stupňa bola v treťom až piatok roku existencie mierne nad odporúčanú hodnotu, čo znamená, že podniky udržiavali na finančných účtoch a v krátkodobých pohľadávkach viac finančných prostriedkov ako bolo potrebné. V piatom roku sa ukazovatele likvidity vyznačovali mierny medziročným rastom. Rozdiel medzi likviditou 2. a 3. stupňa nebol výrazný, čo značí, že začínajúci podnikatelia držali v zásobách len minimum majetku.

Z hľadiska ukazovateľov ***aktivity*** možno pozitívne vnímať dlhšiu dobu splatnosti záväzkov, ktorá prevyšovala dobu inkasa pohľadávok v každom roku existencie. Podniky tak získavali od svojich odberateľov peňažné prostriedky skôr ako ich uhrádzali svojim dodávateľom. Na základe výsledkov aktivity a likvidity možno konštatovať, že platobná schopnosť podnikov založených v roku 2018 bola na dobrej úrovni. Je však potrebné podotknúť, že s pribúdajúcimi rokmi existencie, doba splatnosti pohľadávok narastala. Podniky tak postupne získavali finančné prostriedky od odberateľov dlhšie. To sa prejavilo aj v predĺžení doby úhrady záväzkov – z 61 dní v prvom roku existencie na 102 dní v piatom roku. Ide o mierne lepšie hodnoty ako sme interpretovali v minulých rokoch.

S rozširovaním podnikateľských aktivít v druhom a treťom roku existencie rástla aj ***zadlženosť*** MSP. Podniky tak začali vo väčšej miere využívať cudzie zdroje, čím sa optimalizovala kapitálová štruktúra podnikov. Celková zadlženosť MSP založených v roku 2018 predstavovala v treťom roku existencie 50,71 %, pričom sa do piateho roku zvýšila len mierne na 51,70 %. S rastúcou zadlženosťou rástol aj podiel MSP využívajúcich úverové financovanie. Zatiaľ čo v prvom roku existencie využívalo úvery len 3,07 % MSP, v roku 2022 už využíval úverové financovanie každý piaty podnikateľský subjekt (19,49 %). Tomuto nárastu výrazne dopomohli aj priaznivé podmienky na bankovom trhu, ktoré sa však najmä v roku 2021 a 2022 postupne menia.

Podiel podnikov s nenulovými tržbami po prvom roku vzrástol zo 63,43 % na 79,57 %. Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov podnikov založených v roku 2018 znázorňuje tabuľka č. 38.

Tab. č. 38: **Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2018 (vývoj)**

Ukazovateľ	m.j.	2018	2019	2020	2021	2022	Rozdiel 2022 a 2021
Likvidita 2. stupňa	koef.	5,95	2,06	1,87	1,72	1,68	↓ 0,04
Likvidita 3. stupňa	koef.	5,79	2,22	2,04	1,89	1,86	↓ 0,03
Doba splatnosti pohľadávok	dní	14,82	25,00	30,98	33,08	35,60	↑ 2,52
Doba splatnosti záväzkov	dní	61,13	76,78	98,59	104,29	102,10	↓ 2,19
Celková zadlženosť	%	17,24	46,31	50,71	51,88	51,70	↓ 0,18
Podiel podnikov využ. úvery	%	3,07	9,83	13,87	16,75	19,49	↑ 2,74
Rentabilita aktív	%	0,00	1,18	0,99	1,08	1,31	↑ 0,23
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	63,43	80,52	80,29	79,25	79,57	↑ 0,32
Podiel podnikov s kladným VH	%	41,81	56,18	54,95	55,63	57,10	↑ 1,47

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

Podiel subjektov s kladným VH sa po prvom roku existencie dosiahol 41,81 %, v nasledujúcich rokoch ďalej rástol až na úroveň 57,10 % dosiahnutú v roku 2022. Vývoj podielu ziskových subjektov na celkovom počte podnikateľských subjektov v prvých piatich rokoch existencie znázorňuje graf č. 50.

Graf č. 50: **Vývoj podielu podnikov s kladným VH (vzniknuté v 2018) v rokoch 2018 – 2022**

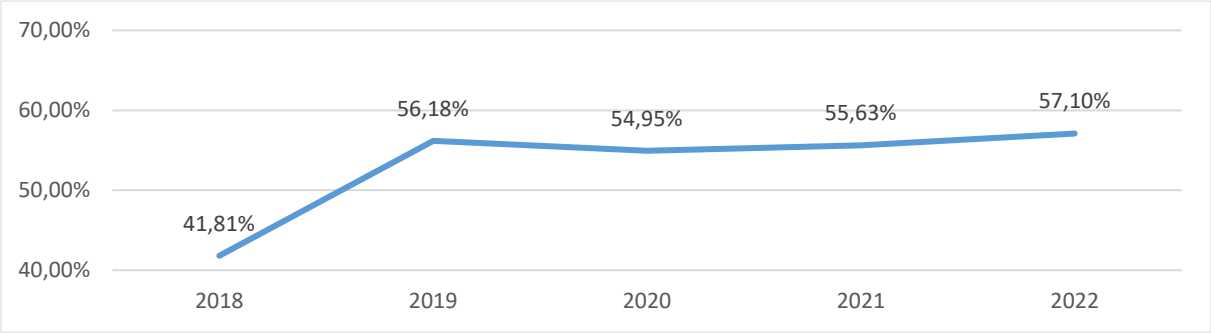

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

5.2 Finančné ukazovatele zaniknutých podnikateľských subjektov

V analýze vývoja finančných ukazovateľov zaniknutých podnikateľských subjektov vstupovali do spracovania nasledujúce počty:

Tab. č. 39: **Prehľad počtu subjektov (MSP) vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2022**

	2018	2019	2020	2021	2022
Počet subjektov v spracovaní	1 769	1 497	1 390	1 273	392

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

Ukazovatele ***likvidity*** zaniknutých podnikov zaznamenali v posledných piatich rokoch existencie rastúci trend už v minulosti a tento trend sa potvrdil aj v roku 2022 Likvidita 2. stupňa dosahovala ešte tri roky pred ukončením podnikateľskej činnosti optimálnu hodnotu – v rozsahu od 1 do 1,5. Likvidita 3. stupňa rastie najmä v roku 2022.

Ukazovatele ***aktivity*** odhalili prvý závažný problém zaniknutých podnikov – platobnú disciplínu. Doba splatnosti záväzkov je pri zanikajúcich subjektoch pomerne vysoká, pričom však výrazne vyššia je v koronavírusovom roku 2020 a súvisí s protipandemickými opatreniami, ktoré znamenali, že podniky v problémoch uhrádzali svoje záväzky výrazne neskôr. Medián doby splatnosti celkových záväzkov sa zvýšil v na 748 dní. Doba splatnosti pohľadávok dosahovala tiež vysoké úrovne, v posledných dvoch rokoch dokonca viac ako 200 dní. Z porovnania doby splatnosti pohľadávok a záväzkov možno konštatovať, že platobná neschopnosť nebola spôsobená v dôsledku druhotnej platobnej neschopnosti. S postupným vysporiadaním záväzkov v čase klesala aj doba splatnosti záväzkov.

Zadlženosť podnikov s prichádzajúcim rokom zániku klesala. Ešte päť rokov pred ukončením činnosti dosahoval ukazovateľ celkovej zadlženosti cca 70 %, čo je optimálne pre zdravé podniky, ktoré nemajú problémy s platobnou disciplínou. Pri podnikoch, ktorých platobná disciplína pokrivkáva, však uvedená zadlženosť môže spôsobovať problém. V ďalších rokoch sa však zadlženosť MSP postupne znižovala. Najnižšiu úroveň dosiahla v poslednom roku podnikateľskej činnosti (0,72 %). Podiel MSP s nenulovými tržbami klesal počas posudzovaného obdobia zo 57,04 % na 16,33%.

Tab. č. 40: **Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2020 (vývoj)**

Ukazovateľ	m.j.	2018	2019	2020	2021	2022	Rozdiel 2022 a 2021
Likvidita 2. stupňa	koef.	1,10	1,15	1,29	1,34	1,76	↑ 0,42
Likvidita 3. stupňa	koef.	1,23	1,29	1,46	1,44	1,85	↑ 0,41
Doba splatnosti pohľadávok	dní	90,17	97,39	109,58	276,73	360	↑ 83,27
Doba splatnosti záväzkov	dní	272,98	263,84	748,12	169,73	45,67	↓ 124,06
Celková zadlženosť	%	71,89	64,56	57,47	10,60	0,72	↓ 9,88
Podiel podnikov využ. úvery	%	17,30	15,90	12,23	8,48	6,89	↓ 1,59
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	57,04	52,91	43,88	26,71	16,33	↓ 10,38
Podiel podnikov s kladným VH	%	34,60	31,60	24,24	18,85	12,50	↓ 6,35

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

Podiel subjektov s kladným výsledkom hospodárenia u podnikov zaniknutých v roku 2022 každoročne klesal. V priebehu piatich rokov klesol podiel ziskových podnikov z 34,60 % v roku 2018 na 12,5 % v roku 2022. Vývoj podielu ziskových subjektov na celkovom počte podnikateľských subjektov v posledných piatich rokoch existencie znázorňuje graf č. 51.

Graf č. 51: **Vývoj podielu podnikov s kladným VH (zaniknuté v 2022) v rokoch 2018 - 2022**

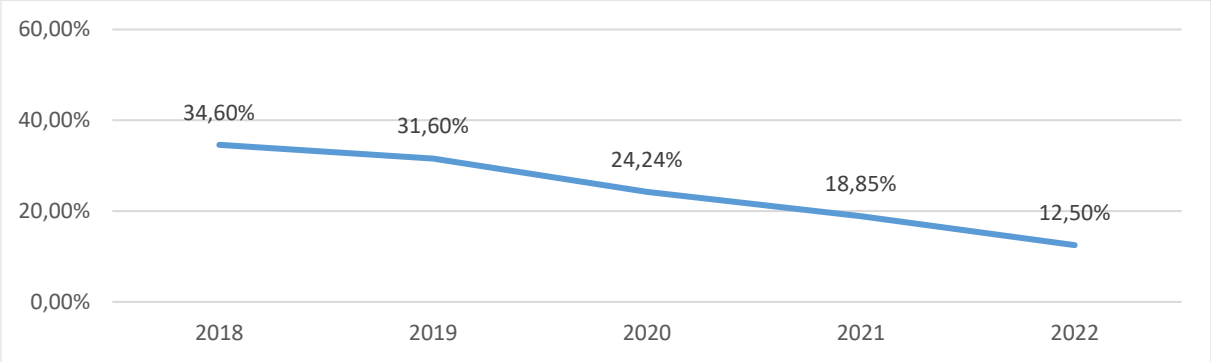

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

Záver

Rok 2022 bol z hľadiska vývoja malého a stredného podnikania síce pokojnejší ako pandemické roky 2020 a 2021, no napriek tomu priniesol niekoľko veľkých, globálnych rizík, ktorým muselo podnikateľské prostredie čeliť. Tieto riziká priniesla najmä vojna na Ukrajine a s ňou súvisiace turbulencie na energetických trhoch ale i zhoršenie dostupnosti úverov vplyvom rastu úrokových sadzieb. Začiatok roka bol navyše čiastočne ovplyvnený protipandemickými opatreniami. Vo všeobecnosti sa preto dalo očakávať, že noví podnikatelia budú pri zakladaní svojho podnikania skôr opatrní.

Tieto predpoklady sa však nenaplnili a počet registrácií sa s rokom 2021 zvýšil o asi 3 %. Medziročne sa zvýšil aj počet FO – podnikateľov a to vo všetkých právnych formách. Počet registrácií právnických osôb – podnikateľov sa taktiež zvýšil. Pribúda najmä spoločností s ručeným obmedzením, ktoré ostávajú najviac obľúbenou formou podnikania, ak sa už niekto rozhodne pre obchodnú spoločnosť.

Najviac registrácií, už dlhodobo, je z hľadiska sektorov zaznamenaných v sektore „Obchodné služby“. Obľúbenou formou je tiež podnikanie v doprave a informáciách, naopak, počet registrácií v segmente gastro medziročne mierne klesol. Podnikatelia majú každoročne nižší záujem o podnikanie v sektore obchodu a medziročne vzniklo o 29,3 % subjektov menej ako v roku 2021.

Z hľadiska regionálneho vývoja vznikov najvyšší počet podnikov vzniká v Bratislavskom kraji (viac ako 19 000 podnikov). Je to o viac ako 5 000 viac ako v prípade vznikov podnikov v druhom kraji v poradí a to v Prešovskom kraji. Vyšší počet vzniknutých podnikov ako 10 000 sme v roku 2022 pozorovali ešte v Nitrianskom a Žilinskom kraji. Mierne viac ako 10 000 podnikov vzniklo ešte v Košickom kraji. Ostatné kraje ostali pod hranicou 10 000, pričom najmenej vzniklo v Trenčianskom kraji, necelých 8000.

V roku 2022 ukončilo svoju činnosť 53 tisíc podnikateľských subjektov, čo je o asi 2 tisíc viac ako v roku 2021. Poklesol počet zaniknutých právnických osôb (o 4 tisíc), naopak vzrástol počet zaniknutých živností o 5 tisíc.

Z hľadiska jednotlivých odvetví zaniká najviac subjektov v sektore Obchodných služieb (14 019), stavebníctvo (12 904) a obchod (8106). Najmenej subjektov zaniká v sektore ubytovanie a stravovanie (1320). Najvyšší počet zánikov v roku 2022 bol zaznamenaný (rovnako ako v predchádzajúcom roku) v Prešovskom kraji – na úrovni 8 854 podnikateľských subjektov, nasledovaný Bratislavským krajom (8 299 subjektov). Najmenej podnikateľských subjektov zaniklo v Trenčianskom (4 455 subjektov), Trnavskom (5 435 subjektov) a Banskobystrickom kraji (5 598 subjektov).

Z bilancie vznikov a zánikov vyplýva nárast čistého prírastku podnikateľských subjektov v roku 2022. V porovnaní s rokom 2021 sa prírastok zvýšil iba mierne, o 0,16 %, t. j. o 76 subjektov. Celkový čistý prírastok dosiahol 40 880 subjektov. Pozitívny vývoj prírastku bol zaznamenaný vo všetkých krajoch SR, najvýraznejšie opäť v Bratislavskom kraji, ktorý je lídrom týchto štatistík. Kladný prírastok počtu podnikateľských subjektov dosiahol 11,5 tisíc. Najmenej podnikateľských subjektov pribudlo v Trenčianskom kraji. Medziročne však čistý prírastok najvýraznejšie poklesol v Žilinskom kraji (o 26 %) a v Prešovskom kraji (o 22,2 %), spomalil aj v Trenčianskom kraji (o 8,9 %).

Z hľadiska jednotlivých odvetví pribúdajú podnikateľské subjekty v sektore obchodných služieb (aj keď v medziročnom porovnaní ich pribudlo o 2,6 %), stavebníctve, doprave, priemysle, ostatných službách, či ubytovaní a stravovaní (medziročne výrazný nárast o 77,3%). Naopak, záporné čisté prírastky (teda úbytok) boli zaznamenané v sektore obchodu.

Novovzniknuté podniky dosahujú v začiatkoch podnikania nadpriemernú výšku ukazovateľov likvidity, čo značí o tom, že výška ich krátkodobého majetku významne prevýšila výšku krátkodobých záväzkov. Začínajúci podnikatelia získavali prostriedky za realizované výkony skôr ako uhrádzali vlastné záväzky. Podnikatelia sa v začiatkoch podnikania príliš nezadlžujú, využívajú predovšetkým vlastné zdroje. Takmer dve tretiny začínajúcich subjektov utŕžili za svoje výkony tržby v prvom roku existencie. 48 % začínajúcich podnikateľov dosahuje kladný výsledok hospodárenia. V nasledujúcich rokoch od vzniku sa začínajúcim podnikateľom predlžuje doba splatnosti záväzkov a inkasa pohľadávok. S rozširovaním podnikateľských aktivít v druhom a treťom roku existencie rástla aj zadlženosť MSP a miera využívania bankových úverov.

Ukazovatele likvidity zaniknutých podnikov v posledných troch rokoch podnikateľskej činnosti každým rokom rástli, čo súvisí s postupnou úhradou krátkodobých záväzkov. Ukazovatele aktivity poukazujú na problematickú platobnú disciplínu podnikateľov. Vzhľadom na nedostatočnú výšku tržieb, podniky neboli schopné v posledných rokoch existencie včas uhrádzať svoje záväzky. Z porovnania doby splatnosti pohľadávok a záväzkov možno konštatovať, že platobná neschopnosť nebola spôsobená v dôsledku druhotnej platobnej neschopnosti. V posledných rokoch existencie podnikateľských subjektov tiež pozorujeme signifikantný pokles podielu podnikov s kladným výsledkom hospodárenia (a to len na 12,5 %). Klesá výraznejšie tiež podiel podnikov s nenulovými tržbami.